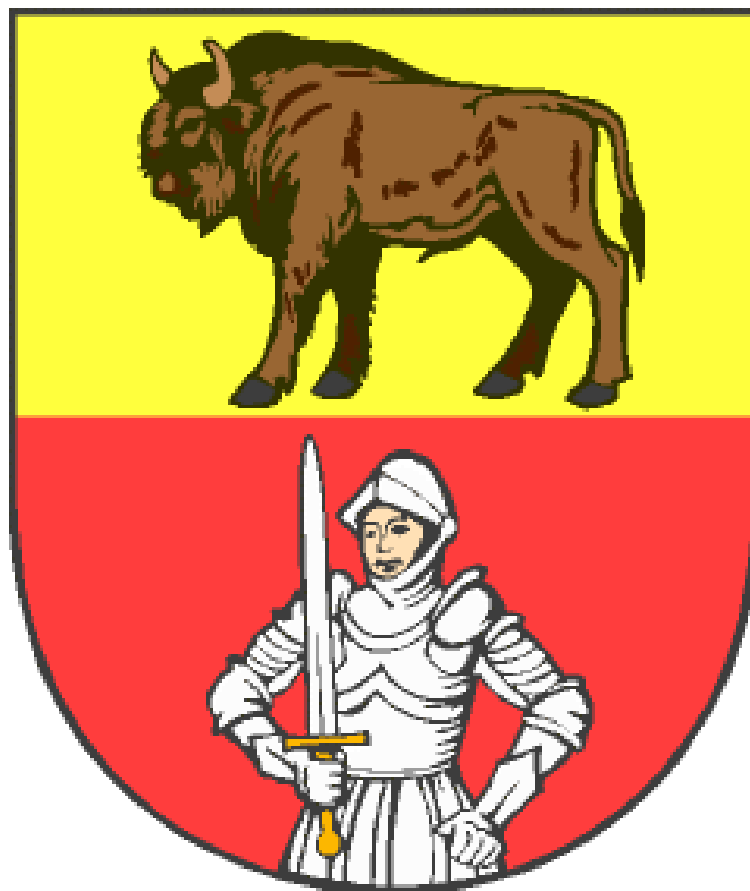

ZARZĄD MIEJSKI W SOKÓŁCE

**STRATEGIA ROZWOJU
MIASTA I GMINY SOKÓŁKA
DO ROKU 2015**

Sokółka – marzec 2002

Spis treści:	Strona
Część I - RAPORT O STANIE GMINY	4
1. INFORMACJE WSTĘPNE	5
1.1. WPROWADZENIE	5
1.2. RYS HISTORYCZNY GMINY	5
1.3. POŁOŻENIE	6
1.4. ZARZĄDZANIE GMINĄ	7
2. SPOŁECZEŃSTWO	10
2.1. DEMOGRAFIA	10
2.1.1. WSTĘP	10
2.1.2. POTENCJAŁ LUDNOŚCIOWY MIASTA I GMINY SOKÓŁKA	10
2.1.3. ROZMIESZCZENIE LUDNOŚCI NA OBSZARZE GMINY	12
2.1.4. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI	13
2.2. WALORY MIEJSCA ZAMIESZKANIA	14
2.2.1. MIESZKALNICTWO	14
2.2.2. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA	16
2.2.3. DZIEDZICTWO KULTUROWE	19
2.2.4. TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA	19
2.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	20
2.3.1. GOSPODARKA WODNA	20
2.3.2. KANALIZACJA SANITARNA	21
2.3.3. ZAOPATRZENIE W GAZ	22
2.3.4. ELEKTROENERGETYKA	22
2.3.5. CIEPŁOWNICTWO	23
2.3.6. GOSPODARKA ODPADAMI	23
2.3.5. DROGI	23
2.4. OŚWIATA	25
3. FINANSE GMINY	28
4. GOSPODARKA	29
4.1. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO SEKTORA GOSPODARCZEGO	29
4.2. LOKALNY RYNEK PRACY	30
4.3. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	31

5. OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO	33
5.1. OBSZARY CHRONIONE	33
5.2. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA	33
5.2.1. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	34
5.2.2. OCHRONA PRZED HAŁASEM	36
5.2.3. OCHRONA ZIELENI I KRAJOBRAZU	38
Część II - ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH MIASTA I GMINY SOKÓŁKA	41
1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH (SWOT) MIASTA I GMINY SOKÓŁKA	42
2. ANALIZA BUDŻETU GMINY NA PRZESTRZENI LAT 1995-1999.	45
2.1. WSTĘP	45
2.2. METODOLOGIA	45
2.3. ZAŁOŻENIA	45
2.4. DOCHODY BUDŻETOWE	46
2.5. WYDATKI BUDŻETOWE	49
2.6. WSKAŹNIKI FINANSOWE	52
2.7. PROGNOZA DOCHODÓW NA LATA PRZYSZŁE	56
3. WYCIĄG ZE STRATEGII ROZWOJU POWIATU SOKÓLSKIEGO	61
4. WYCIĄG ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	81
CZĘŚĆ III - STRATEGICZNE CELE ROZWOJU	87
CZĘŚĆ IV - STRATEGICZNE PROGRAMY GOSPODARCZE	93
CZĘŚĆ V - WDRAŻANIE I MONITORING STRATEGII	157
1. WDROŻENIE STRATEGII	158
2. MONITORING	159
3. POWIĄZANIE STRATEGICZNYCH PROGRAMÓW GOSPODARCZYCH ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	159
4. KONTEKST FUNDUSZY POMOCOWYCH	160

Część I

RAPORT O STANIE MIASTA I GMINY SOKÓŁKA

1. INFORMACJE WSTĘPNE

1.1. WPROWADZENIE

Niniejszy „Raport o Stanie Gminy” stanowi pierwszy etap prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Sokółka i stanowi jej element. Dane w nim zawarte stanowią materiał informacyjny służący do przeprowadzenia analizy uwarunkowań rozwojowych Miasta i Gminy Sokółka. Ze względów technicznych w dalszej części Raportu pojęcie Gmina będzie odnoszone łącznie do Miasta i Gminy Sokółka. W przypadku gdy dane czy analizy będą odnosiły się odrębnie do miasta lub gminy, będzie mowa o Mieście (Sokółka) lub o obszarach wiejskich.

W pracach nad Raportem zastosowano metodę analityczno – opisową, z zastosowaniem tabel i wykresów obrazujących zmiany trendów w czasie. Ze względu na potrzebę zachowania spójności Raportu z opracowanymi już dla Gminy dokumentami analitycznymi takimi jak *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sokółka*, „*Program Ochrony Środowiska na lata 2000-2005*” czy opracowanej wcześniej *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sokółka*, do opisu materii zawierających się w tych dokumentach przyjęto strukturę i metodykę tychże.

1.2. RYS HISTORYCZNY SOKÓŁKI I OKOLIC

Już piętnastowieczne kroniki zawierają wzmianki o Sokółce, będącej wtedy wsią królewską. Prawa miejskie nadał Sokółce w 1609 roku król Zygmunt III Waza. Miasto i okolica uległa poważnym zniszczeniom podczas potopu szwedzkiego. W XVIII wieku za panowania króla Jana III Sobieskiego rozwinęło się w okolicach Sokółki osadnictwo tatarskie. Okres ten to także rozwój rzemiosła w Sokółce, którą zawdzięcza się działalności podskarbiego litewskiego Antoniego Tyzenhausa.

Po III rozbiórce Sokółka najpierw znalazła się w zaborze pruskim, a w 1807 roku miasto włączono do zaboru rosyjskiego.

Wydarzeniem stymulującym rozwój Sokółki było uruchomienie w 1862 roku linii kolejowej Wiedeń – Warszawa – Sankt Petersburg. W tym okresie Sokółka była już poważnym ośrodkiem miejskim z kościołem katolickim, cerkwią prawosławną, synagogą, czterema żydowskimi domami modlitwy oraz 61 sklepami i kramami.

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku Sokółka liczyła około 6000 mieszkańców i stanowiła ważny ośrodek gospodarczy i kulturalno – oświatowy. Była także centrum administracyjnym obszaru, tutaj siedzibę miały władze powiatowe i liczne urzędy i instytucje, jak również garnizon wojskowy.

Po wybuchu II Wojny Światowej Sokółka dostała się pod okupację sowiecką, a w 1941 przeszła pod okupację niemiecką. Po jej zakończeniu w 1944 roku Sokółka była zniszczona w 25% i liczyła niespełna 5000 mieszkańców.

Lata II połowy XX wieku to konsekwentny rozwój Sokółki jako ośrodka o znaczeniu ponadlokalnym. Miasto staje się lokalizacją dla dużych zakładów pracy, w 1984 oddany zostaje do użytku szpital rejonowy, rusza komunikacja miejska, rozbudowywana jest infrastruktura komunalna.

Lata dziewięćdziesiąte to okres odrodzenia samorządu lokalnego, to rozwój gospodarki rynkowej lecz także konsekwencje poprzedniego ustroju – upadek państwowych przedsiębiorstw i rosnące bezrobocie, będące wyzwaniem dla wszystkich uczestników życia społeczno - gospodarczego.

1.3. POŁOŻENIE

Miasto i Gmina Sokółka obejmuje obszar o powierzchni 314 km². Jednostkę administracyjną tworzy miasto oraz 68 wsi zorganizowanych w 54 sołectwa. Sąsiaduje ona od północnego - wschodu z Gminą Kuźnica, od południowego - wschodu z Gminą Szudziałowo, od południa z Gminą Supraśl, od zachodu z Gminami Janów i Czarna Białostocka, a od północy z Gminą Sidra.

Obszar Gminy w 2000 roku zamieszkiwało 28 187 osób, z czego 19 886 osób to mieszkańcy Miasta.

Miasto jest siedzibą władz powiatu sokólskiego oraz instytucji rejonowych i powiatowych obejmujących swoim zasięgiem 10 okolicznych gmin.

1.4. ZARZĄDZANIE GMINĄ

Gmina Sokółka - w myśl Ustawy o samorządzie gminnym – jest wyposażoną w osobowość prawną wspólnotą samorządową wszystkich jej mieszkańców. Swoje ustawowe zadania realizuje poprzez wybieralną Radę Miejską oraz stanowiący organ wykonawczy Gminy - Zarząd Miejski. Podstawowym celem Gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców jako zadanie oddane przez prawo do jej wyłącznej właściwości. Gmina wykonuje także nałożone na nią przez ustawy zadania z zakresu administracji rządowej. Gmina może wykonywać inne zadania z zakresu administracji rządowej na podstawie zawieranych porozumień administracyjnych. Szczegółowy zakres celów i zadań Gminy precyzuje Statut Gminy będący obok ustaw najważniejszym aktem normatywnym regulującym funkcjonowanie Gminy i jej organów.

Organem stanowiącym i kontrolnym Gminy jest składająca się z 28 radnych Rada Miejska, do właściwości której należy rozstrzyganie we wszystkich sprawach publicznych, nie zastrzeżonych ustawowo dla innych podmiotów, a mających na celu zaspokajanie lokalnych potrzeb o charakterze zbiorowym. Do pomocy w wykonywaniu swoich zadań Rada może tworzyć stałe i doraźne komisje, wyposażone w uprawnienia kontrolne oraz inicjatywę uchwałodawczą w zakresie przekazanych im spraw. Na dzień dzisiejszy funkcjonują następujące komisje stałe:

- Komisja Finansów i Rozwoju Gospodarczego
- Komisja Rolnictwa
- Komisja Ochrony Środowiska i Porządku Publicznego
- Komisja Oświaty, Kultury, Opieki Zdrowotnej i Sportu
- Komisja Rewizyjna.

W skład Gminy wchodzi 54 jednostki pomocnicze, którymi są sołectwa: Bachmatówka, Bilwinki, Bobrowniki, Bogusze, Bohoniki, Drahle, Dworzysk, Geniusze, Gliniszczce Małe, Gliniszczce Wielkie, Hało, Igryły, Jałówka,

Janowszczyzna, Jelenia Góra, Nowa Kamionka, Stara Kamionka, Kundzin, Kantorówka, Kraśniane, Kundzicze, Kurowszczyzna, Lebedzin, Lipina, Malwice Dolne, Malwice Górne, Miejskie , Nowiny, Moczalnia, Nomiki, Orłowice, Pawelki, Planteczka, Plebanowce, Podkamionka, Polanki, Poniatowice, Puciłki, Nowa Rozedranka, Stara Rozedranka, Słojniki, Smolanka, Sokolany, Stary Szor, Straż, Szyndziel, Szyszki, Wierzchjedlina, Wojnacy, Woroniane, Wysokie Laski, Zadworzany, Zaśpicze, Zawistowszczyzna, Żuki – Sierbowce.

Organem wykonawczym Miasta i Gminy Sokółka jest powoływany przez Radę Miejską – pięciorosobowy Zarząd, w skład którego wchodzi: Burmistrz, będący jednocześnie Przewodniczącym Zarządu, Zastępca Burmistrza oraz 3 Członków Zarządu. Zarząd Miejski jest wykonawcą uchwał Rady, a także realizatorem zadań Gminy określonych w ustawach oraz umowach i porozumieniach zawartych z organami administracji rządowej. Zarząd wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Miejskiego, który jest jednostką budżetową Gminy. Kierownikiem Urzędu jest Burmistrz, do którego zadań należy:

- organizowanie pracy Urzędu,
- kierowanie bieżącymi sprawami Gminy,
- ogłaszanie budżetu Gminy i sprawozdania z jego wykonania,
- reprezentowanie Gminy na zewnątrz,
- przewodniczenie Zarządowi Miejskiemu.

Burmistrz jest zwierzchnikiem służbowym w stosunku do pracowników Urzędu Miejskiego oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych. Kieruje on pracą Urzędu przy pomocy Sekretarza Gminy, który w zakresie ustalonym przez Burmistrza zapewnia sprawne funkcjonowanie Urzędu i warunki jego działania oraz organizuje pracę Urzędu.

W skład Urzędu Miejskiego wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- Wydział Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej
- Wydział Finansowy
- Wydział Organizacyjny
- Stanowisko pracy ds. oświaty i wychowania

- Urząd Stanu Cywilnego
- Wydział Spraw Obywatelskich
- Wydział Rolnictwa i Gospodarki Gruntami
- Ewidencja Działalności Gospodarczej
- Straż Miejska

Szczegółowe zadania i kompetencje poszczególnych wydziałów i samodzielnych stanowisk pracy określa Regulamin Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Sokółce.

2. SPOŁECZEŃSTWO

2.1. DEMOGRAFIA GMINY

2.1.1. WSTĘP

Celem poniższej analizy jest zbadanie procesów zmian i tendencji demograficznych na terenie Miasta i Gminy Sokółka w latach poprzednich. Ze względu na wdrożenie z dniem 1 stycznia 1999 roku reformy administracyjnej i powstaniem województw samorządowych w nowych granicach aktualne dane demograficzne zostaną przedstawione na tle województwa podlaskiego i powiatu sokólskiego. Zrezygnowano natomiast z odnoszenia danych historycznych do dawnego województwa białostockiego, ze względu na brak ciągłości i trudności w przekonwertowaniu starych danych i byłych województw na nową mapę województwa podlaskiego.

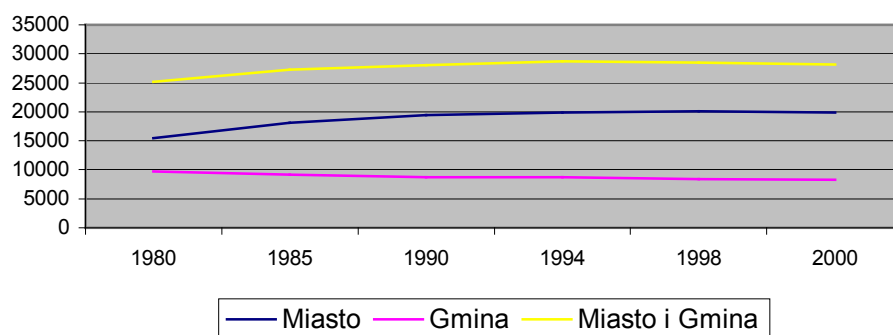
Analiza została sporządzona na podstawie danych pochodzących z Narodowych Spisów Powszechnych (lata 1970, 1978, 1988), dokumentów Urzędu Statystycznego w Białymstoku, analiz demograficznych zawartych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Miasta i Gminy Sokółka. Ze względu na długi upływ czasu od ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego dane na temat ilości mieszkańców miejscowości wchodzących w skład Gminy oparto na informacjach i wyliczeniach przedstawionych przez pracowników Urzędu Miejskiego w Sokółce.

2.1.2. POTENCJAŁ LUDNOŚCIOWY MIASTA I GMINY SOKÓŁKA

Według danych na koniec 2000 roku obszar Miasta i Gminy Sokółka zamieszkuje 28187 osób, z czego 19886 mieszka w samym mieście Sokółka. Ludność Gminy stanowi 2,3% ludności województwa podlaskiego i odpowiednio 36% ludności powiatu sokólskiego. Powierzchnia Gminy wynosi 314 km² i stanowi 15,3% powierzchni powiatu sokólskiego oraz 1,6% powierzchni województwa podlaskiego. Zmiany w liczbie mieszkańców Gminy na przestrzeni lat 1980-2000 przedstawia poniższa tabela, dynamikę tych zmian prezentują wykresy.

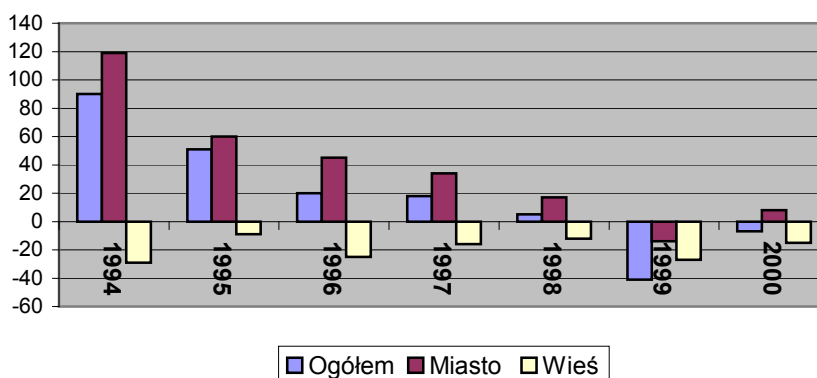
ROK	Miasto i Gmina Sokółka	Miasto Sokółka	Obszary wiejskie
1980	25198	15488	9710
1985	27251	18127	9124
1990	28093	19421	8672
1994	28608	19897	8711
1995	28620	19944	8676
1996	28522	19963	8559
1997	28467	19989	8478
1998	28499	20096	8403
1999	28314	19965	8349
2000	28187	19886	8301

Dynamika zmian liczby ludności w latach 1980-2000

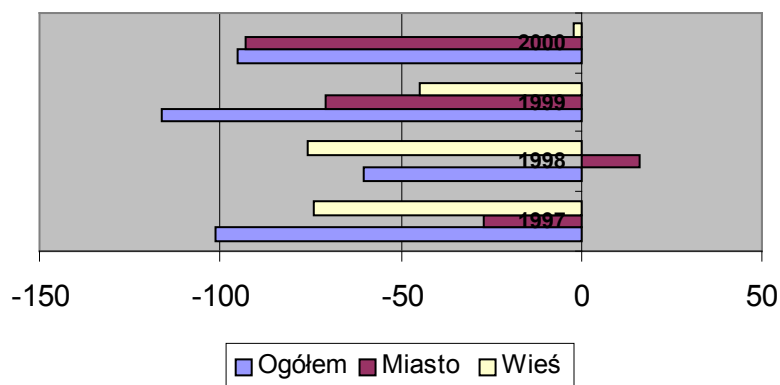

Należy zwrócić uwagę na rozpoczynający się trend zmniejszania się liczby ludności Gminy. Jest on szczególnie wyraźny na obszarach wiejskich, co jest raczej powszechną tendencją, chociaż nie przebiega zbyt dynamicznie. Jest to wynikiem malejącego przyrostu naturalnego oraz ujemnej migracji stałej, których tendencję przedstawiają poniższe wykresy.

Przyrost naturalny w latach 1994-2000

Saldo migracji stałej ludności w latach 1997-2000

Wskaźnik gęstości zaludnienia dla Gminy w 1999 roku wynosił 91 osób/km², w tym dla Miasta 2218 osób/ km² oraz obszarów wiejskich 27 osób/km²; podczas gdy dla całości województwa wynosi on 61 osób/km², a dla powiatu sokólskiego 38 osób/km². Sokółka jest po Białymstoku, drugim co gęstości zaludnienia miastem w województwie podlaskim.

2.1.3. ROZMIESZCZENIE LUDNOŚCI NA OBSZARZE MIASTA I GMINY SOKÓŁKA

Do analizy zagadnienia rozmieszczenia ludności na obszarze Gminy wykorzystano dane ze Spisów Powszechnych z lat 1970, 1978 i 1988, ponieważ są to jedyne dostępne dane w rozbiściu na poszczególne miejscowości. W związku z tym, że ostatni Spis Powszechny odbył się 12 lat temu, aktualny stan rozmieszczenia ludności został opracowany w oparciu o informacje przedstawione przez pracowników Urzędu Miejskiego w Sokółce zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2000 roku.

Tab.3. Koncentracja ludności na obszarach wiejskich Gminy na dzień 31.12. 2000 roku.

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności	L.p.	Miejscowość	Liczba ludności
1.	Bachmatówka	66	44	Orłowicze	157
2.	Bilwinki	74	45	Ostrówek	22
3.	Bobrowniki	144	46	Pawełki	184
4.	Bogusze	493	47	Pawłowszczyzna	21
5.	Boguszowski Wygon	11	48	Planteczka	101
6.	Bohoniki	108	49	Plebanowce	148

7.	Buchwałowo	57	50	Podjanowszczyzna	11
8.	Dąbrówka	4	51	Podkamionka	128
9.	Drahle	144	52	Podkantorówka	16
10.	Dworzysk	29	53	Pogibło	25
11.	Geniusze	143	54	Polanki	50
12.	Gilbowszczyzna	37	55	Poniatowicze	160
13.	Gliniszczce Małe	80	56	Puciłki	89
14.	Gliniszczce Wielkie	178	57	Nowa Rozedranka	174
15.	Gnidzin	19	58	Stara Rozedranka	202
16.	Halańskie Ogrodniki	7	59	Ściebielec	7
17.	Hałe	114	60	Sierbowce	58
18.	Igryły	150	61	Słojniki	199
19.	Jałówka	112	62	Smolanka	95
20.	Janowszczyzna	175	63	Sokolany	255
21.	Jelenia Góra	82	64	Stary Szor	57
22.	Nowa Kamionka	193	65	Stodolne	11
23.	Stara Kamionka	684	66	Straż	125
24.	Kundzin	34	67	Szyndziel	46
25.	Kundzin Kościelny	-	68	Szyszki	135
26.	Kuryły	37	69	Tartak	23
27.	Kantorówka	78	70	Tatarszczyzna	8
28.	Karcze	14	71	Wierzchłowce	76
29.	Kozłowy Ług	12	72	Wierzchjedlina	21
30.	Kraśniany	279	73	Wilcza Jama	10
31.	Kundzicze	108	74	Wojnachy	95
32.	Kurowszczyzna	190	75	Woroniany	89
33.	Lebiedzin	116	76	Wroczyńszczyzna	20
34.	Lipina	326	77	Wysokie Łaski	26
35.	Malwicze Dolne	143	78	Zadworzany	125
36.	Malawicze Górne	71	79	Zamczysk	29
37.	Lipowa Górna	21	80	Zaścianki k. Bogusz	20
38.	Maślanka	34	81	Zaścianki k. Kurowszczyzny	24
39.	Mičkowa Hać	44	82	Zaścicze	134
40.	Miejskie Nowiny	100	83	Zawistowszczyzna	57
41.	Nowa Moczalnia	25	84	Żuki	52
42.	Stara Moczalnia	70			
43.	Nomiki	247			
RAZEM					8338

Ludność Miasta i Gminy Sokółka koncentruje się głównie w Mieście, gdzie zamieszkuje ponad 70% ludności Gminy. Na obszarach wiejskich ludność jest rozproszona w 84 miejscowościach, wśród których najliczniej zaludnione to Stara Kamionka i Bogusze.

2.1.4. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI MIASTA I GMINY SOKÓŁKA

Do analizy struktury wieku ludności przyjęto ogólny podział na grupy wiekowe stosowany w statystyce i planowaniu przestrzennym:

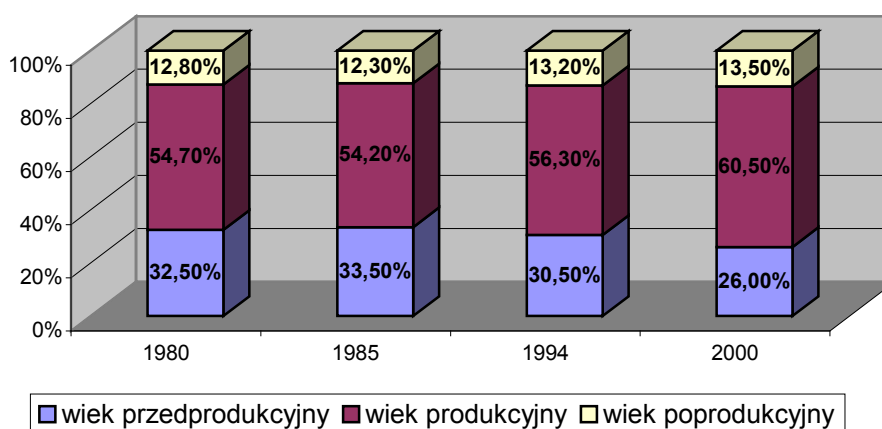
- wiek przedprodukcyjny (0–17 lat),
- wiek produkcyjny (18-59 - lat kobiety; 18-65 lat - mężczyźni),
- wiek poprodukcyjny (60 i więcej lat – kobiety; 65 i więcej lat – mężczyźni).

Na potrzeby analizy wykorzystano dane statystyczne za lata 1980-2000 roku.

Tab.5. Zmiany struktury wieku mieszkańców Miasta i Wsi w latach 1980-2000.

	Wiek przedprodukcyjny				Wiek produkcyjny				Wiek poprodukcyjny			
	Miasto		Wieś		Miasto		Wieś		Miasto		Wieś	
		%		%		%		%		%		%
1980	5164	33,3	3027	31,2	8868	57,2	4903	50,5	1456	9,5	1780	18,3
1985	6505	35,9	2617	28,7	1010	55,2	4776	52,3	1612	8,9	1731	19,0
1994	6480	32,6	2265	26,0	11454	57,6	4644	53,3	1963	9,8	1802	20,7
1997	5987	30,0	2186	25,8	11917	59,6	4551	53,7	2085	10,4	1741	20,5
1999	5511	27,6	2118	25,4	12319	61,7	4550	54,5	2135	10,7	1681	20,1
2000	5237	26,3	2083	25,1	12483	62,8	4564	55,0	2166	10,9	1654	19,9

Struktura wiekowa ludności Gminy w latach 1980 - 2000

W ostatnich latach obserwowany jest trend zmniejszania się grupy osób w wieku przedprodukcyjnym, co jest efektem przechodzenia wyżu demograficznego w wiek produkcyjny, co widać po wzrastającej liczbie osób w tymże wieku. Stabilnie i powoli wzrasta także liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co jest efektem generalnego starzenia się społeczeństwa.

2.2. WALORY MIEJSCA ZAMIESZKANIA

2.2.1. MIESZKALNICTWO

Zasoby mieszkaniowe Miasta i Gminy Sokółka w 1999 roku wynosiły:

- 8277 mieszkań (w tym miasto – 5919 mieszkań)
- 30734 izby (w tym miasto – 22292 izby)
- 516391 m² powierzchni użytkowej (w tym miasto – 353749m²)

Z powyższych wielkości zaledwie 466 mieszkań (5,6% ogółu) stanowi własność komunalną. W porównaniu z rokiem 1995 zasoby mieszkaniowe wzrosły o 2,8%, tj. o 226 mieszkań.

Najważniejsze wskaźniki warunków mieszkaniowych przedstawiają się następująco:

Tab. Warunki mieszkaniowe na terenie Miasta i Gminy Sokółka w latach 1997 i 2000.

	Liczba izb na 1 mieszkanie		Liczba osób na 1 mieszkanie		Liczba osób na 1 izbę		Pow. użytkowa na 1 mieszkanie (w m ²)		Powierzchnia użytkowa na 1 osobę (w m ²)	
	1997	2000	1997	2000	1997	2000	1997	2000	1997	2000
Miasto	3,74	3,78	3,35	3,27	0,89	0,87	58,87	60,3	17,6	18,4
Wieś	3,57	3,59	3,61	3,51	1,01	0,98	68,76	69,2	19,0	19,7

Generalnie w latach 1988, 1994,1998 korzystnie kształtowały się wskaźniki liczby izb/1 mieszkanie oraz powierzchnia użytkowa/1 mieszkanie, w każdym przypadku były wyższe od średnich wskaźników dla województwa (wcześniej białostockiego, dzisiaj podlaskiego). W roku 1998 prawie wszystkie wskaźniki są korzystniejsze niż obliczone dla województwa (wyjątkiem jest liczba osób/1 izbę, który jest równy wojewódzkiemu i wynosi 0,86).

W 1998 roku oddano do użytku 74 mieszkania, z czego 54 na obszarach wiejskich i 20 w mieście Sokółka. W porównaniu do początku lat 90 - tych jest to wzrost o prawie 300% (1991 – oddane 24 mieszkania; 1992 – 25 mieszkań, 1993 – 25 mieszkań, 1994 – 18 mieszkań). Całe lata 90-te charakteryzuje przewaga ilości mieszkań oddawanych na obszarach wiejskich (w 1994 roku był to stosunek 16 do 2, a w 1998 ponad 2 do 1).

W celu zobrazowania stopnia zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych mieszkańców posłużono się wskaźnikiem ilości mieszkań na 1000

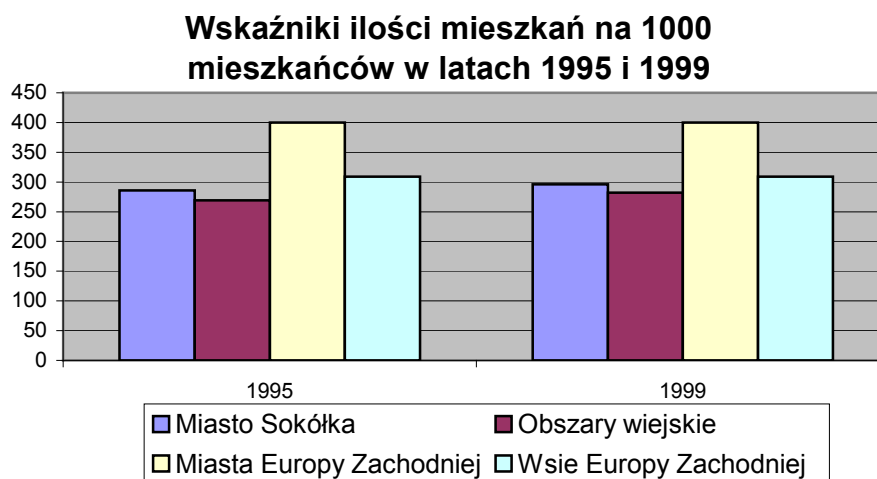
mieszkańców, który odniesiono do średniej dla województwa. Wskaźniki te dla obszaru Miasta i Gminy Sokółka przedstawia poniższa tabela.

Tab. Wskaźniki stopnia zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych na obszarze Miasta i Gminy Sokółka w latach 1995 i 1999.

Rok	Obszar opracowania			
	Miasto i Gmina	Miasto	Obszary wiejskie	Województwo*
1995	281	286	269	316
1999	292	296	282	311

*) dla roku 1995 – województwo białostockie, dla 1999 roku – województwo podlaskie

Jeżeli przyjmujemy, za państwami Europu Zachodniej, średni wskaźnik zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych na poziomie 400 mieszkań na 1000 mieszkańców miast i 309 mieszkań na 1000 mieszkańców obszarów wiejskich, otrzymamy skalę niedoborów mieszkaniowych na obszarze Gminy, które w 1999 roku wynosiły około 3057 mieszkań (w tym dla Miasta około 2070, a dla obszarów wiejskich około 224).

2.2.2. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

Na obszarze Miasta i Gminy Sokółka funkcjonują następujące placówki opieki zdrowotnej:

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sokółce, w ramach którego funkcjonuje szpital z 283 łózkami.

Na terenie działania SP ZOZ w Sokółce powstały zakłady niepubliczne, które świadczą usługi dla osób ubezpieczonych na podstawie umowy z Podlaską Regionalną Kasą Chorych. Zatrudnienie w poszczególnych placówkach prezentuje poniższa tabela:

LP.	PLACÓWKA	LICZBA LEKARZY	LICZBA PIELEŃNIAREK	LICZBA POŁOŻNYCH	INNY PERSONEL
1.	Niepubliczny ZOZ „Medyk” w Sokółce	7	0	0	0
2.	Niepubliczny Pielęgniarski ZOZ „Panaceum” w Sokółce	0	10	2	0
3.	NZOZ „VITA” s.c., - grupowa praktyka lekarska	4	0	0	0
4.	Pielęgniarski NZOZ „PRO-MED.” w Sokółce	0	6	½	0
5.	NZOZ „ROZMED” w Rozedrance	2	2	¼	0
6.	Niepubliczny ZOZ Archidiecezji Białostockiej w Białymstoku (Stacja Opieki „Caritas” w Sokółce – rejon działania Sokółka, Sidra, Kuźnica, Krynki, Szudziałowo)	0	10	0	0
7.	Niepubliczny ZOZ Przychodnia Stomatologiczno – Lekarska E&B Falkowscy w Sokółce i Sidrze	4	6	1	1
8.	Pielęgniarski NZOZ SZKOL – MED.	0	5	0	0
9.	Niepubliczny Specjalistyczny ZOZ „Zdrowie” s.c. w Sokółce	6	5	0	0
10.	razem	38	62	8 ¼	2

W zakresie opieki stomatologicznej na terenie działania SP ZOZ w Sokółce funkcjonują tylko gabinety prywatne. Większość pracuje w ramach kontraktów z PRKCh i świadczy usługi w siedzibach Gminnych Ośrodków Zdrowia i Przychodni.

W zakresie stomatologii na terenie Miasta i Gminy usługi świadczą następujące podmioty niepubliczne:

- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka stomatologiczna – 6 gabinetów,
- Lekarsko – Dentystyczna S.C. – ortodoncja,
- Poradnia Stomatologiczna Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Stomatologiczno – Lekarska, E&B Falkowscy,

Gminne zadania z zakresu opieki społecznej oraz zadania zlecone w tym zakresie realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce, będący jednostką budżetową Urzędu Miejskiego. W ramach zadań zleconych Ośrodek wypłaca zasiłki stałe, wyrównawcze i okresowe, jak również renty socjalne, zasiłki z zakresu ochrony macierzyństwa, zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne, jak również świadczy pomoc na rzecz kombatantów. Wypełnianie zadań własnych Gminy w zakresie pomocy społecznej jest realizowane poprzez wydawanie posiłków, wypłacanie zasiłków losowych, pochówek, pracę socjalną, oraz zasiłki celowe w gotówce i w naturze.

W 2000 roku z całkowitej liczby 18 336 świadczeń (poza posiłkami) przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych skorzystało 2436 gospodarstw domowych, tj. o 868 rodzin więcej niż w 1997 roku. Powody przyznawania pomocy przedstawia poniższa tabela.

Tab. Powody przyznania pomocy socjalnej przez Ośrodek Opieki Społecznej w Sokółce w 2000 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin
Potrzeba ochrony macierzyństwa		139
Bezrobocie		897
Niepełnosprawność		195
Długotrwała choroba		95
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem		358
W tym	Rodziny niepełne	85
	Rodziny wielodzietne	171
Alkoholizm		49
Narkomania		-

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	9
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	

2.2.3. DZIEDZICTWO KULTUROWE

Dziedzictwo kulturowe Gminy tworzą obiekty wpisane do Rejestru Zabytków, Rejestru Zabytków Archeologicznych, stanowiska archeologiczne, zabytkowe założenia parkowe oraz cmentarze i mogiły.

Obiektami wpisanymi do Rejestru Zabytków są:

- cmentarz muzułmański oraz drewniany meczet tatarski w Bohonikach
- zagroda nr 15 i stodoła w zagrodzie nr 16 w Geniuszach
- Zespół kościoła parafialnego w Kundzinie Kościelnym
- dwa wiatraki koźlaki w Malawiczach Dolnych
- dróżniczówka murowana oraz domy nr 10 i 28 w Rozedrance
- dom nr 27 w Podkamionce
- cmentarz grzebalny wraz z ogrodzeniem w Sokolanach
- domy nr 18 i 51 w Kamionce Starej
- zespół kościoła parafialnego w Rozedrance Starej
- wiatrak paltrak w zagrodzie nr 28 w Zaśpiczach
- zabytkowe parki w Os. Buchwałowo, Kundzinie, Lebiedzinie i Sokółce

Do Rejestru Zabytków Archeologicznych wpisane jest grodzisko wczesnośredniowieczne w Miejskich Nowinach.

Infrastrukturę kulturalną Miasta i Gminy Sokółka tworzą

- Społeczne Muzeum Ziemi Sokólskiej
- Kino „Sokół”
- Sokólski Ośrodek Kultury
- Biblioteka Publiczna

2.2.4. TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA

Atrakcje turystyczne Miasta i Gminy Sokółka stanowią:

- rynek z przyległymi ulicami z czasów lokowania miasta w XVI wieku
- kościół katolicki w stylu neoklasycznym z 1848 roku

- cerkiew prawosławna z ok. 1830 roku
- Społeczne Muzeum Ziemi Sokólskiej
- Szlak Tatarski z meczetem muzułmańskim w Bohonikach
- zbiorniki wodne w Sokółce i Kundzinie
- atrakcyjnie ukształtowany teren i dobrze zachowane środowisko naturalne

Infrastrukturę sportowo – rekreacyjną współtworzą:

- stadion miejski z widownią na 2000 miejsc, bieżnią lekkoatletyczną, dwoma boiskami piłkarskimi i zapleczem;
- oddana do użytku w 2001 roku pływalnia miejska z pełno wymiarowym basenem, brodzikiem, dwoma saunami, siłownią i pełnym zapleczem;
- sztuczny zalew o powierzchni 20 ha;
- park miejski;
- dwa pracownicze ogródki działkowe;
- szkolne sale gimnastyczne;
- tereny rekreacyjne w Buchwałowie.

2.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.3.1. GOSPODARKA WODNA

Miasto Sokółka zaopatrywane jest w wodę z wodociągu miejskiego o wydajności 10 227 m³/d opartego o cztery ujęcia wody o łącznej wydajności 8 227 m³/d. Większa wydajność wodociągu od ujęć wody jest efektem istniejących zbiornika wyrównawczego oraz zbiornika wieżowego. Na potrzeby wodociągu miejskiego pracują 3 studnie głębinowe o łącznym zasobie wody wynoszącym 342,8 m³/h.

W 2000 roku łączna długość sieci wodociągowej rozdzielczej na terenie Gminy wynosiła 106,9 km (w tym 56,1 km na obszarach wiejskich), a liczba podłączeń do budynków (wraz z budynkami zbiorowego zamieszkania) wynosiła 2748 (w tym 837 na obszarach wiejskich). Natomiast średnie zużycie wody na terenie Gminy wynosiło 665,4 dam³.

Gminny Program Ochrony Środowiska przewiduje do 2005 roku do zwodociągowania:

(...)

- 2002 r. – *Rozedrankę Nową, Jałówkę, Stary Szor* – z ujęcia w *Rozedrance Starej*,
- 2003 r. – *Bohoniki, Malawicze Dolne, Malawicze Górne, Puciłki* – z ujęcia w *Kamionce Starej i Smolanke, Podkantorówkę, Kantorówkę, Bachmatówkę* – z ujęcia w *Rozedrance Starej*,
- 2004r. – *Poniatowicze, Kundzin, Zadworzany, Moczalnia Nowa, Moczalnia Stara, Straż* – z ujęcia w *Kamionce Starej*,
- 2005r. – *Hało, Lebiezsin* - z ujęcia w *Rozedrance Starej, Gieniusze, Pawłowszczyzna, Zamczysk, Wierzchjedlina* – z nowego ujęcia w *Gieniuszach*

(...)"

2.3.2. KANALIZACJA SANITARNA.

System kanalizacji sanitarnej funkcjonuje na terenie Miasta w oparciu o zmodernizowaną w 1994 roku oczyszczalnię ścieków przy ul. Targowej. Pracuje ona w systemie mechaniczno – biologicznym z zastosowaniem złóż biologicznych i osadników wstępnych typu Imhoffa oraz uproszczonej gospodarki osadowej. Projektowana średniodobowa przepustowość oczyszczalni wynosi 6 000 m³/dobę, a dobowy dopływ ścieków aktualnie wynosi około 3 320 m³. W roku 2000 wielkość oczyszczanych ścieków wynosiła 720 dam³.

Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze Miasta w 2000 roku wynosiła 22,5 km i 615 przyłączy do budynków mieszkalnych i obejmowała 80,5 % mieszkańców Miasta (56,8% ogółu mieszkańców Gminy).

Na obszarach wiejskich ścieki bytowe odprowadzane są do urzędzeń lokalnych. Zakładową oczyszczalnię ścieków posiada Stacja PKP w Gieniuszach

Gminny Program Ochrony Środowiska przewiduje do 2005 roku następujące inwestycje:

„(...)

- *Do 2005 roku w 100% zrealizować uzbrojenie w kanalizację deszczową i sanitarną Osiedla Bałkany. Na realizację zadania przeznaczać 70% środków budżetowych przeznaczanych na realizację tego rodzaju inwestycji plus partycypacja mieszkańców w realizacji zadania.*
- *W roku 2003 – wybudować kanalizację sanitarną w ul. Głowackiego*
- *W latach 2003 – 2004 uzbroić w kanalizację sanitarną i deszczową ul. Witosa i Kołłątaja – środki budżetowe plus partycypacja mieszkańców w realizacji zadania.*
- *W latach 2004 – 2005 wybudować kanalizację sanitarną w ulicach Dolnej, Królowej Bony, Zygmunta Starego, Roski Małe, M. Skłodowskiej – Curie.*
- *Instalowanie w kanalizacjach deszczowych separatorów do oddzielania substancji ropopochodnych z wód przed ich wprowadzeniem do odbiornika (dalsza poprawa stanu czystości rzek).*
- *W nowobudowanych budynkach mieszkalnych (na terenach nie skanalizowanych w mieście i na terenach wiejskich) ściśle przestrzegać zasady budowy szczelnych szamb. Odbiór przy udziale przedstawicieli Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego i pracowników Urzędu Miasta i Gminy.*
- *W 2005 roku należy rozpocząć budowę sieci kanalizacji sanitarnej we wsiach Kamionka Nowa i Bogusze.*
- *Promować i wspomagać finansowo budowę oczyszczalni przyzagrodowych.*

(...)”

2.3.3. ZAOPATRZENIE W GAZ.

Miasto i Gmina Sokółka nie jest zgazyfikowana

2.3.4. ELEKTROENERGETYKA

Miasto i Gmina Sokółka jest zasilane w energię elektryczną liniami napowietrznymi i kablowymi wychodzącymi z lokalnej rozdzielni 110/15 kV,

która zasilana jest linią 110 kV Białystok – Czarna Białostocka – Dąbrowa Białostocka – Augustów.

2.3.5. CIEPŁOWNICTWO

Budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne i usługowe zaopatrywane jest w ciepło z kotłowni przedsiębiorstwa Sokółka Okna i Drzwi S.A. o mocy 40 Gcal/h (46,5 MW/h), kotłowni na Osiedlu Zielonym o mocy 2,65 Gcal/h (3,08 MW/h) oraz 30 lokalnych małych kotłowni o łącznej mocy 4,78 Gcal/h (5.56 MW/h). Szpital przy ul. Sikorskiego zaopatrywany jest w ciepło z własnej kotłowni o mocy 3,75 Gcal/h (4,36 MW/h). Ponadto na terenie Miasta funkcjonuje 13 kotłowni przemysłowych o łącznej mocy 9,962 Gcal/h (11,586 MW/h).

Pozostałe budynki komunalne oraz zabudowa jednorodzinna wyposażona jest w ogrzewanie piecowe.

2.3.6. GOSPODARKA ODPADAMI

Lokalna gospodarka odpadami oparta jest o miejsko – gminne składowisko odpadów, znajdującym się we wsi Karcze. Na terenie Gminy prowadzona jest także selektywna zbiórka odpadów w formie wystawionych kontenerów.

Uregulowanie i racjonalizacja gospodarki odpadami staje się jednym z najważniejszych celów władz gminy na najbliższe lata. Tylko samo Miasto Sokółka wytwarza rocznie około 10,5 tysięcy ton odpadów. Należy także zwrócić szczególną uwagę na program selektywnej zbiórki odpadów na terenach wiejskich Gminy

2.3.7. DROGI

Sokółka jest ważnym węzłem komunikacyjnym drogowym i kolejowym, leży przy międzynarodowej trasie kolejowej i drogowej Warszawa – Grodno, z odejciami na Rygę, Sankt Petersburg, Wilno, Moskwę.

Przez teren gminy przebiegają cztery ciągi dróg o statusie wyższym niż drogi powiatowe i gminne:

droga krajowa nr 8 Warszawa – Białystok i nr 19 Sokółka – Kuźnica – Granica Państwa, przebiegająca przez teren Gminy na długości 20,337 km (III klasa techniczna); administrowana przez Generalną Dyрекcję Dróg Publicznych Oddział Północno – Wschodni w Białymstoku,

droga wojewódzka nr 672 Sokolany – Janów - Korycin (V klasy technicznej) zarządzania przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich, przebiegająca przez obszar Gminy na długości 4,630 km.

droga wojewódzka nr 673 Sokółka – Dąbrowa Białostocka – Lipsk (V klasy technicznej); zarządzania przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich, przebiegająca przez obszar Gminy na długości 7,530 km.

droga wojewódzka nr 674 Sokółka – Krynki (V klasy technicznej); zarządzania przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich, przebiegająca przez obszar Gminy na długości 9,760 km

Przez teren gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

Drogi zamiejskie:

- 03 120 Sokolany – Gliniszczce Wielkie – Gliniszczce Małe – Zwierzany – droga 03 119
- 03 123 Kuźnica – Nowodziel – Klimówka – Maławicze Dolne
- 03 124 Czuprynowo – Klimówka – Nomiki – Zaśpicze – droga 03 123
- 03 125 Zadworzany – Kundzin – Poniadowicze – droga 03 123
- 03 126 Sokółka – Maławicze Duże – Wojnowce – Babiki – Słójka
- 03 127 droga 674 – Drahle – Suchynicze – Babiki
- 03 129 Drahle - Bohoniki – Maławicze Dolne
- 03 149 Kamionka Stara – Wierzchlesie – droga 676
- 03 151 Sokółka – Pawełki – Słojniki – Planteczka – Lipina – droga nr 18
- 03 152 Pawełki – Kamionka Stara
- 03 153 Sokółka – Słojniki
- 03 154 Podjanowszczyzna – Janowszczyzna – Jelenia Góra – Wysokie Laski – Planteczka

- 03 155 droga nr 18 – Zawistowszczyzna – Igrzyły – droga nr 18
- 03 156 Sokółka – Kuryły (kolonia) – Bachmatówka – Rozedranka Stara – Rozedranka Nowa – Podkamionka – Podjanowszczyzna
- 03 157 Geniusze – Pawłowszczyzna – droga 03 156
- 03 158 Rozedranka Nowa – Rozedranka Stara
- 03 159 droga 03 158 – Stary Szor
- 03 160 Rozedranka – Lebiedzin
- 03 161 Suchodolina – Majewo – Trzcianka – Bogusze – Sokółka
- 03 162 droga nr 18 – Tartak (kolonia) – droga 03 156
- 03 164 droga 672 – Żuki – Plebanowce – Gilbowszczyzna
- 03 165 Studzieńszczyzna – droga 03 161
- 03 168 Białousy – Podlubianka – Rozedranka Stara
- 03 225 droga 03 126 – Puciłki – Poniatowicze

Ulice na obszarze Miasta Sokółka zaliczane do kategorii powiatowych:

- Zabrodzie
- Górna
- Targowa
- Jana Pawła II
- Kresowa
- Konopnickiej

Pozostałe ciągi drogowe to drogi gminne i zakładowe (np. drogi leśne Lasów Państwowych).

2.4. OŚWIATA

Na terenie Miasta i Gminy Sokółka placówki oświatowe zlokalizowane są w Sokółce, Boguszach, Gieniuszach, Janowszczyźnie, Kamionce Starej, Lipinie, Malawiczach, Nomikach, i Rozedrance Starej. Placówki edukacji ponadpodstawowej znajdują się w Sokółce, a są nimi 2 Gimnazja i Liceum Ogólnokształcące. W Sokółce działają też 4 Szkoły Podstawowe. We wszystkich tych placówkach w roku szkolnym 2000/2001 w 149 oddziałach (114 to oddziały w Szkołach Podstawowych) uczyło się łącznie 3444 uczniów. Siatkę placówek oświatowych na terenie Gminy przedstawia poniższa tabela:

Tab. Sieć placówek oświaty na terenie Miasta i Gminy Sokółka w roku szkolnym 2001/2002

	Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 w Sokółce	27	746
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 w Sokółce	23	536
3.	Szkoła Podstawowa nr 3 w Sokółce	12	297
4.	Szkoła Podstawowa nr4 w Sokółce	10	276
5.	Szkoła Podstawowa w Boguszach	5	68
6.	Szkoła Podstawowa w Gieniuszach	6	85
7.	Szkoła Podstawowa w Janowszczyźnie	4	45
8.	Szkoła Podstawowa w Kamionce Starej	6	103
9.	Szkoła Podstawowa w Lipinie	4	34
10.	Szkoła Podstawowa w Malawiczach	5	64
11.	Szkoła Podstawowa w Nomikach	2	18
12.	Szkoła Podstawowa w Rozedrance Starej	6	92
13.	Gimnazjum nr 1 w Sokółce	37	1021
14.	Gimnazjum nr 2 w Sokółce	9	262
15.	II Liceum Ogólnokształcące w Sokółce	2	65

Należy zaznaczyć, że dostępność placówek oświatowych jest wystarczająca, natomiast w sytuacji rosnących kosztów funkcjonowania oświaty (48,7% całkowitych wydatków budżetowych w 2001 roku) oraz niewystarczającej

subwencji oświatowej, a co za tym idzie dofinansowywania ich ze środków własnych Gminy, jak również zmniejszającej się ilości uczniów, należy się liczyć z koniecznością racjonalizacji siatki szkół i funkcjonowania oświaty w Gminie.

Na terenie Sokółki funkcjonuje również 5 przedszkoli samorządowych, do których w roku szkolnych 2000/2001 uczęszczało 469 dzieci (w tym 284 w wieku 6 lat). W przypadku przedszkoli także należy zwrócić uwagę na zmniejszającą się liczbę dzieci uczęszczających do przedszkoli, co jest efektem malejącej liczby urodzeń oraz- jak można przypuszczać – rosnących kosztów funkcjonowania przedszkoli, które w część są ponoszone przez rodziców (wpłaty rodziców stanowią od 15 do 21% całości kosztów funkcjonowania przedszkoli).

Na terenie Sokółki znajdują się także inne placówki edukacji ponad podstawowej, które z dniem 1 września 2002 poddane zostaną restrukturyzacji związanej z reformą szkolnictwa ponadgimnazjalnego:

- ◆ Zespół Szkół z liceum ogólnokształcącym i liceum profilowanym;
- ◆ Zespół Szkół Rolniczych z zasadniczą szkołą zawodową, liceum profilowanym i technikum;
- ◆ Zespół Szkół Zawodowych z zasadniczą szkołą zawodową, zasadniczą szkołą zawodową specjalną, liceum profilowanym i technikum;

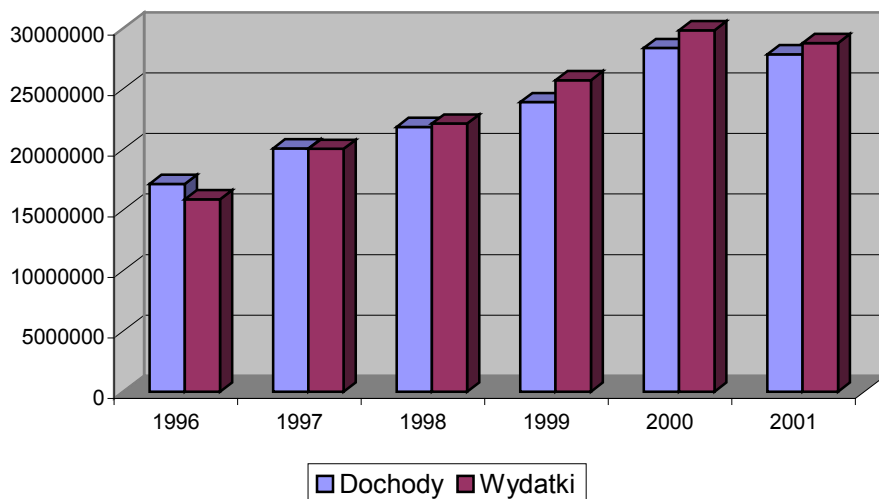
Na terenie Miasta działają też dwie szkoły niepubliczne:

- Liceum Ekonomiczne przy Zakładzie Doskonalenia Zawodowego;
- Prywatna Szkoła Muzyczna I-ego stopnia.

3. FINANSE GMINY

Kształtowanie się dochodów i wydatków budżetowych Gminy w latach 1996-2001 przedstawia poniższy wykres:

**DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE
W LATACH 1996-2001**

W okresie ostatnich 6 lat częściej występował deficyt niż nadwyżka budżetowa. Lata występowania największego deficytu to okresy wyższej aktywności inwestycyjnej Gminy, jak również lata wdrażania trudnych i kosztownych reform, w ramach których kompetencje samorządu zwiększały się nieadekwatnie do przekazywanych środków. W tej sytuacji jedynym sposobem wywiązywania się z nowych obowiązków było zaciąganie pożyczek i kredytów, na sfinansowanie deficytu budżetowego.

Struktura dochodów w roku 2001 jest następująca: dochody własne – 41%, subwencje i dotacje – 59%. Natomiast wśród wydatków największe nakłady przeznaczono na: oświatę i wychowanie – 49,9%, opiekę społeczną – 15,6%, administrację publiczną – 9,5% oraz kulturę fizyczną i sport – 4,9%.

Taka struktura wydatków powoduje niskie nakłady na inwestycje, które w 2001 roku zaledwie 7,3% wydatków.

4. GOSPODARKA

4.1. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO SEKTORA GOSPODARCZEGO

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Białymstoku i według stanu na koniec grudnia 2000 roku na terenie Miasta i Gminy Sokółka prowadziło działalność 1714 podmiotów gospodarczych, z czego 51 w sektorze publicznym. Większość, bo 1420 przedsiębiorstw, to zakłady osób fizycznych a przewaga tej formy prowadzenia działalności gospodarczej jest normą w polskiej rzeczywistości gospodarczej i Gmina nie odbiega od trendów krajowych w tym zakresie.

Przekrój branżowy lokalnych podmiotów gospodarczych przedstawia poniższa tabela.

Tab. Podmioty gospodarcze według wybranych sekcji EKD w latach 1999 i 2000.

	1999	2000
Ogółem	1558	1714
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	66	72
Działalność produkcyjna	174	188
Budownictwo	173	185
Handel i naprawy	563	606
Hotele i restauracje	24	27
Transport, składowanie, łączność	122	130
Pośrednictwo finansowe	52	80
Obsługa nieruchomości i firm	134	163
Edukacja	25	30
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	99	93
Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	113	125

Miasto i Gmina Sokółka posiada potencjał dla pozyskiwania inwestycji zewnętrznych i lokowania na jego obszarze działalności gospodarczej, który to współtworzą następujące czynniki:

- przygraniczne i tranzytowe położenie,
- siedziba władz powiatowych i innych urzędów administracji publicznej,
- dostępność usług finansowych,
- zasób terenów uzbrojonych w niezbędne media,
- dobrze rozwinięta sieć energetyczna,
- nowoczesna oczyszczalnia ścieków,
- rozwinięta sieć komunikacyjna,
- komunikacja miejska,
- automatyczna łączność telefoniczna, w tym zasięg trzech systemów telefonii komórkowej,
- wolne tereny i obiekty do zagospodarowania.

4.2. LOKALNY RYNEK PRACY

W 2000 roku na terenie Miasta Sokółka zamieszkiwało 12 483 osób w wieku produkcyjnym, a na terenach wiejskich Gminy zamieszkiwało łącznie 4564 osób w wieku produkcyjnym. Branżowy podział zatrudnionych przedstawia poniższa tabela:

Tab. Pracujący mieszkańcy Miasta i Gminy Sokółka w 2000 roku

	Ogółem	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybołówstwo	Przemysł i budownictwo	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe
Miasto i Gmina Sokółka	4780	84	1719	1197	1780
Miasto	4484	50	1623	1145	1666
Wieś	296	34	96	52	114

W 2000 roku bezrobocie na obszarze Miasta i Gminy Sokółka wynosiło 2663 osoby (w tym 1371 kobiet), a zmiany w strukturze bezrobotnych w ostatnich latach przedstawia poniższa tabela.

Tab. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Miasta i Gminy Sokółka w latach 1998-2000

	1998			1999			2000		
	Miasto i Gmina	Miasto	Wieś	Miasto i Gmina	Miasto	Wieś	Miasto i Gmina	Miasto	Wieś
Ogółem	2180	1694	486	2440	1878	562	2663	2040	623
W tym kobiety	1241	970	271	1325	1047	278	1371	1081	290

Absolwenci	98	69	29	146	108	38	124	86	38
Z prawem do zasiłku	500	395	105	524	404	120	603	473	130
W wieku 18-44 lata	1827	1381	446	2021	1500	521	2116	1572	544
Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	957	750	207	1224	947	277	1322	991	331

4.3. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Użytkowanie gruntów na terenie Gminy przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie		
	Ogółem	Udział %
	W hektarach	
Powierzchnia ogólna	31 362	100,0
Użytki rolne	22 007	70,0
Grunty orne	15 152	
Sady	87	
Łąki	4 665	
Pastwiska	2103	
Lasy	6 346	20,0
Pozostałe	3009	10,0

Klasyfikacja użytków rolnych przedstawia się następująco

Grunty orne		Użytki zielone	
Klasa	Powierzchnia w ha	Klasa	Powierzchnia w ha
IIIa	30	III	50
IIIb	202	IV	3 990
IVa	2 004	V	2 027
IVb	4596	VI	701
V	6 102		
VI	2 218		

Przeważają gleby niskiej wartości bonitacyjnej, głównie klasy V i VI. Niewielka ilość gleb bardzo dobrych i dobrych w większych kompleksach występuje w bezpośrednim sąsiedztwie Sokółki.

Podstawową formą własności są gospodarstwa indywidualne, w których władaniu znajduje się 95% powierzchni gruntów ornych. Na obszarze

Gminy funkcjonuje 2 799 gospodarstw rolnych, a średnia wielkość gospodarstwa wynosi 10 ha. Przeważają gospodarstwa tradycyjne z wielokierunkową produkcją rolną. Główne uprawy to zboża (80% areалу) i ziemniaki (12% areálu). Wśród zwierząt hodowlanych przeważa bydło mleczne, trzoda chlewna i owce. Gmina słynie z hodowli konia typu Sokólskiego.

Obsługę rolnictwa na terenie Gminy zapewniają:

- zakłady świadczące usługi mechanizacyjne
- usługi weterynaryjne
- lokalna placówka Banku Gospodarki Żywnościowej S.A.
- usługi zaopatrzenia i zbytu produktów rolnych prowadzone przez punkty:
 - skupu zwierząt
 - skupu zbóż
 - skupu ziemniaków
 - skupu owoców i warzyw
 - punkt zaopatrzenia rolników w środki produkcji
 - sklepy do produkcji rolniczej.

5. OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

5.1. OBSZARY CHRONIONE

Miasto i Gmina Sokółka leży na terenie obszaru „Zielonych Płuc Polski”, który wraz Parkiem Krajobrazowym Puszczy Knyszyńskiej i jego otuliną stanowi obszar węzłowy o znaczeniu międzyregionalnym.

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody zostały objęte szczególnymi formami ochrony przyrody następujące obszary:

- **Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Witolda Sławińskiego** wraz z jego strefą ochronną zajmujący 3 070,1 ha obszaru Gminy.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórz Sokólskich** zajmujący w granicach Gminy obszar 4 666 ha.
- **Rezerwat „Kozłowy Ług”**, będący jedynym rezerwatem na terenie Gminy. Ma on charakter torfowy, odznacza się wysokim stopniem naturalności oraz występowaniem wielu gatunków roślin rzadkich i chronionych
- **Pomniki przyrody:**
 - 3 lipy we wsi Gilbowszczyzna
 - gładzowisko przy drodze Białystok – Kuźnica
 - dąb szypułkowy we wsi Gilbowszczyzna
 - sosna zwyczajna we wsi Kamionka Stara
 - dąb szypułkowy w okolicach wsi Dworzysk
 - dąb szypułkowy w okolicach wsi Lipina

5.2. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

Opracowany w 1999 roku w Wydziale Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Urzędu Miejskiego w Sokółce „Program Ochrony Środowiska na lata 2000-2005” analizuje stan obecny i formułuje zadania z zakresu ochrony środowiska na lata przyszłe. Stanowi on ważny dokument determinujący strategiczne planowanie rozwoju Gminy. Dlatego jego założenia będą stanowiły punkt wyjścia do określenia strategicznych programów gospodarczych z zakresu rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej. W oparciu o informacje zawarte w Programie zostały też opracowane niektóre elementy niniejszego

Raportu. Z tego powodu poniżej zawarty jest wyciąg z Programu, dotyczący zagadnień dotyczących nieujętych w Raporcie.

5.2.1. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.

„Z charakteru uprzemysłowienia i urbanizacji gminy wynika, że głównymi sprawcami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest przemysł i energetyka, kotłownie lokalne i paleniska indywidualne oraz transport (ruch samochodowy i kolejowy).

Głównymi zanieczyszczeniami są pyły oraz zanieczyszczenie gazowe powstające w procesach spalania paliw, przy czym największym udziałem charakteryzuje się dwutlenek siarki.

Pomiary emisji (stężenia) zanieczyszczeń podstawowych powietrza w ramach państwowego monitoringu środowiska prowadzi na terenie miasta Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Sokółce.

Oznaczane są codziennie tzw. zanieczyszczenia charakterystyczne, mające największe znaczenie dla oceny ryzyka zdrowotnego.

W wyniku prowadzonych badań nie notowano przekroczeń dopuszczalnych stężeń średniorocznych podstawowych zanieczyszczeń atmosfery.

W okresie grzewczym następuje wyraźny wzrost stężeń dwutlenku siarki; pyłu w stosunku do okresu letniego. Różnice te należy wiązać ze zwiększoną emisją tych zanieczyszczeń z procesów spalania paliw stałych.

W związku z dużym zagęszczeniem zabudowy jednorodzinnej o tradycyjnym sposobie ogrzewania bardzo trudno będzie w krótkim czasie w wyraźny sposób ograniczyć ilość zanieczyszczeń, pochodzących z tego właśnie źródła.

Władze miejskie przy udziale Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej starają się jednak poprawić tą sytuację poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej, a tym samym likwidację kotłowni lokalnych. Dzięki tym działaniom zlikwidowano

kotłownie przy ul. Dąbrowskiego, Piłsudskiego, Białostockiej oraz 3 kotłownie na os. Zielonym.

Zainstalowano urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych w Spółdzielni Mleczarskiej „Somlek”, Zakładach Okna i Drzwi, zaprzestano przeładunku azbestu w firmie Konimpex.

Wyniki kontroli WIOŚ w Białymstoku przeprowadzone w „SAGA-TRANS” Sp. z o.o. os. Buchwałowo nie wykazały występowania zagrożenia dla środowiska przy przeładunku gazu płynnego.

Niemniej jednak, aby zminimalizować uciążliwość zapachową dla okolicznych mieszkańców, należy wokół zakładu wprowadzić wielopiętrowy pas zieleni izolujący i zabezpieczający tereny sąsiednie przed przenikaniem zapachu gazu.

Ruch samochodowy na ulicach miasta jest również istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza, szczególnie w ciągu komunikacyjnym drogi krajowej nr 19. Otwarcie przejścia granicznego w Kuźnicy Białostockiej spowodowało, że natężenie ruchu jest bardzo duże w godzinach szczytu w porównaniu z przepustowością ulic miasta. powoduje to wysokie stężenie spalin samochodowych (tlenki węgla i azotu, ołów, węglowodory) w rejonie tych przeciążonych ulic.

Warunkiem zmniejszenia emisji zanieczyszczeń atmosfery w m. Sokółka jest:

- rozbudowa sieci ciepłowniczej,
- dalsza modernizacja lub likwidacja małych kotłowni lokalnych,
- likwidacja palenisk domowych opalanych paliwem stałym,
- instalowanie urządzeń redukujących emisję pyłów do atmosfery w głównych zakładach,
- przechodzenie na opalanie gazem lub olejem w piekarniach, szkołach, zakładach pracy i budownictwie indywidualnym,
- wprowadzanie zadrzewień jako czynnika ograniczającego wpływ zanieczyszczeń na zdrowie ludzkie,

- kontrola źródeł emisji zanieczyszczeń na terenie miasta i gminy przez WIOŚ w Białymstoku (zakładów wyposażonych w urządzenia chłodnicze, spółdzielnie mleczarskie, zakłady drobiarskie, ubojnie, masarnie, hurtownie paliw płynnych, stacje paliw, zakłady gdzie występują procesy malarskie, przemysł drzewny i meblarski ... itp.),
- bezwzględne przestrzeganie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- budowa kompostowni osadów ściekowych z oczyszczalni, której proces technologiczny zakłada m. innymi zmniejszenie uciążliwości zapachowej,
- wskazania optymalnej lokalizacji na utylizację odpadów uciążliwych dla środowiska (spalarnia),
- ochrona zieleni i obszarów cennych przyrodniczo,
- konsekwentne kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- działanie na rzecz oszczędności energii,
- zastosowanie czystych źródeł energii,
- wykorzystanie transportu kolejowego.

5.2.2. OCHRONA PRZED HAŁASEM.

5.2.2.1. Hałas komunikacyjny.

Hałas staje się w warunkach miejskich uciążliwością środowiskową o wzrastającym natężeniu. Dalszy intensywny rozwój motoryzacji jeszcze bardziej zaostry i rozszerzy zakres ujemnego oddziaływania hałasów ulicznych na mieszkańców.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 września 1980 roku (Dz.U.Nr 24 z dnia 5 listopada 1980r) w sprawie ochrony środowiska przed hałasem i wibracjami dopuszczalne natężenie hałasu na terenach położonych w pobliżu ulic o natężeniu ruchu do 1000 pojazdów na godzinę wynosi 50 dB(A) od godziny 6⁰⁰ do 22⁰⁰.

Badania wykazały, że ulice Sokółki charakteryzują się przekraczającą wartość dopuszczalną.

W celu określenia narażenia mieszkańców obszarów objętych badaniami przyjęto skalę oceny hałasu zewnętrznego zgodnie z metodyką Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie. Uwzględnia ona dopuszczalny równoważony poziom dźwięku w pomieszczeniach mieszkalnych określony PN – 87/B – 02151/02 wynoszący 40 dB(A) oraz przeciętną wartość izolacyjną okien – 20 dB(A).

1. Hałas umiarkowany do 60 dB(A).
2. Hałas znośny do 70 dB(A).
3. Hałas dokuczliwy do 80 dB(A).
4. Hałas nieznośny powyżej 80 dB(A).

Tylko w jednym punkcie pomiarowym hałas kształtował się w zakresie umiarkowanym, w pięciu punktach znośnym, w pozostałych sześciu występował hałas dokuczliwy.

Przez Sokółkę prowadzi trasa komunikacyjna Białystok – Kuźnica Białostocka, na której natężenie hałasu ekwiwalentnego wynosi od 71 do 75 dB(A). Duży udział w ruchu pojazdów stanowią samochody ciężarowe (25% - 35%). Szczególnie samochody ciężarowe powodują hałas przekraczający 85 dB(A), a więc maksymalny krótkotrwały dopuszczalny tylko dla centralnych bardzo dużych miast.

Przewidując przyszłe skutki motoryzacji, należy się liczyć z konsekwencjami w postaci zagrożenia zdrowia wskutek przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu.

W Sokółce należy podjąć intensywne działania mające na celu obniżenie tego zagrożenia poprzez:

- wytyczenie obwodnicy wokół miasta dla przelotowego ruchu dalekobieżnego,
- wyeliminowanie przejazdu ciężkich pojazdów i ciągników przez centrum miasta,
- zaostrzenie kontroli sprawności pojazdów ze szczególnym zwróceniem uwagi na tłumiki,

- stosowanie ekranów akustycznych wyłumiających hałas wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych oraz zakładanie pasów zwartej zieleni,
- przy projektowaniu nowych osiedli mieszkaniowych należy uwzględnić większą odległość budynków mieszkalnych od arterii komunikacyjnych,
- ulepszanie nawierzchni dróg.

5.2.2.2. Hałas przemysłowy.

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej w pobliżu zakładów przemysłowych. Prowadzone modernizacje i rozbudowa tych zakładów nie zawsze związane z ograniczeniem hałaśliwych maszyn, urządzeń i procesów oraz wzrostem ich mocy, pogorszą niejednokrotnie klimat akustyczny w tym zakresie. Prowadzone kontrole mają na celu ograniczenie uciążliwości i poprawę klimatu akustycznego na terenach chronionych oraz sprawdzenie dotrzymywania wymagań określonych w uprzednio wydanych decyzjach o dopuszczalnych wielkościach hałasu w środowisku.

Niepokój budzą nowopowstające małe zakłady przemysłowe i usługowe, działające na podstawie wpisu do ewidencji zakładów prowadzących działalność gospodarczą. Są one zlokalizowane najczęściej na terenach mieszkalnych, nie posiadają żadnych uregulowań prawnych ograniczających uciążliwość dla środowiska, a stąd są głównie przedmiotem skarg okolicznych mieszkańców.

Aby minimalizować te źródła hałasu należy: stosować materiały dźwiękochłonne (wełna mineralna, wołok, lepiki dźwiękoszczelne itp.). Unikać zakładania uciążliwych dla otoczenia zakładów na terenach zabudowy mieszkaniowej, lecz na obrzeżach miasta. Przestrzegać uwarunkowań i wskazań miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.2.3. OCHRONA ZIELENI I KRAJOBRAZU

Zieleń w warunkach miejskich ma szczególne znaczenie. Wprowadzona do miasta w odpowiednim rozmiarze i odpowiednio rozmieszczona zapewnia osiedlom ludzkim właściwe warunki zdrowotne i wypoczynkowe, niezbędne do

zaspokajania potrzeb mieszkańców związanych z zamieszkaniem, pracą i wypoczynku.

Zieleń miejska jest układem zespołów roślinności celowo kształtowanym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Na układ ten składają się parki, zieleńce, zieleń na ulicach i placach, a także zieleń izolacyjna oraz pracownicze ogrody działkowe.

Zieleń miejska spełnia rolę ogólnospołeczną, stąd też szereg obowiązków spoczywających na organach samorządu.

Po pierwsze – w planach zagospodarowania przestrzennego należy zadbać o odpowiednie ukształtowanie terenów zieleni i odpowiednią ich wielkość, by zaspokajały potrzeby mieszkańców i wpływały na właściwe kształtowanie w mieście warunków mikroklimatycznych i wypoczynkowych.

Po drugie – ochrony tych terenów

W związku z powyższym do 2005r. należy:

- systematycznie prowadzić zadrzewienie i zakrzaczanie na terenach miasta , wsi oraz przy drogach;
- systematycznie prowadzić właściwą pielęgnację zieleni;
- przy nowobudowanych drogach winny być planowane i zakładane zieleńce oddzielające pas jezdni od chodnika (obsiane trawą i zakrzewione);
- zrealizować zagospodarowanie terenu zieleni na Osiedlu Broniewskiego (od strony ul. Grodzieńskiej);
- do 2005r. zagospodarować tereny zieleni (starodrzew) na Osiedlu Zielonym;
- zakończyć zagospodarowanie terenu wokół zalewu na Osiedlu Zielonym pod potrzeby rekreacji i wypoczynku (ścieżki zdrowia, ławki, kosze, miejsca biwakowania itp.);
- do 20% zakupionego materiału zadrzewieniowego przekazywać nieodpłatnie mieszkańcom gminy.

Środki finansowe na wyżej wymienione cele zapewnić w budżecie Gminy i GFOŚiGW.

Działalnością produkcyjną szczególnie wpływającą na krajobraz jest eksploatacja złóż kruszywa. Należy dążyć do maksymalnej minimalizacji negatywnych wpływów tej działalności poprzez:

- etapowe eksploatowanie kruszywa i po zakończeniu eksploatacji na części złoża teren poddawać rekultywacji, nie odkładając rekultywacji do czasu wyeksploatowania całego złoża,
- rekultywację prowadzić w sposób zachowujący dotychczasowy charakter terenu (charakterystyczna rzeźba polodowcowa),
- rekultywację prowadzić pod kątem leśnym przystosowując jednocześnie powstające zbiorniki wodne do celów rekreacyjno - wypoczynkowych.”

Część II

ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH

1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH (SWOT) MIASTA I GMINY SOKÓŁKA

Rozpatrywanie możliwości i wizji tego, co powinno wystąpić w przyszłości, wymaga konkretnej wiedzy o tym co dzieje się dziś, zrozumienia organizacji w jej obecnym kształcie. Koniecznym staje się przeprowadzenie diagnozy aktualnego stanu organizacji, która polega na określeniu jej mocnych i słabych stron.

Funkcjonowanie Gminy, tak jak każdej organizacji, odbywa się w kontekście silnych relacji z otoczeniem, które w znacznym stopniu determinuje jej warunki działania. Czynniki warunkujące rozwój organizacji występują tak wewnątrz jej, jak i na zewnątrz. Dopiero rzetelna ich analiza, połączona z wnioskowaniem przynosi pełny obraz wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy i może stanowić podstawę do identyfikowania celów strategicznych i bezpośrednich.

Powszechnie stosowanym narzędziem służącym do oceny czynników wzrostu i regresu jest analiza SWOT (skrót od angielskich słów Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia). Przy zastosowaniu tej metody oceniono wewnętrzne uwarunkowania rozwoju (słabe i mocne strony) oraz czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia).

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">- czyste środowisko naturalne- znaczący potencjał rolnictwa- istniejące atrakcje turystyczne- rozwijająca się działalność agroturystyczna- występujące naturalne zasoby kruszywa	<ul style="list-style-type: none">- bezrobocie- niekorzystne tendencje demograficzne- upadek dużych firm- brak postaw przedsiębiorczych- słaba infrastruktura Szlaku Tatarskiego

<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie pozytywnego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości - wysoki poziom oświaty - Sokółka - centrum administracyjnym obszaru - rozbudowa infrastruktury technicznej - niska cena nieruchomości - bogata historia obszaru - dogodne warunki dla budowy szlaków rowerowych, konnych i pieszych 	<ul style="list-style-type: none"> - brak infrastruktury obsługi ruchu turystycznego i tranzytowego - konieczność dofinansowywania oświaty z dochodów własnych Gminy - brak domu opieki społecznej - niski poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną - dominujące korzystanie z nie ekologicznych źródeł energii - brak uregulowanej gospodarki odpadami - istniejące „dzikie” wysypiska śmieci - brak form dialogu na płaszczyźnie władze lokalne – przedsiębiorcy - brak wspólnej reprezentacji przedsiębiorców - rozdzielenie miasta torami kolejowymi - niedostateczna polityka promocyjna Gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne - dogodny układ komunikacyjny - dobre warunki produkcji rolnej - różnorodność przyrodniczych atrakcji turystycznych - tworzenie grup producenckich - postępująca integracja Polski ze strukturami Wspólnoty Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - zamknięcie przejścia granicznego w Kuźnicy - stagnacja wymiany gospodarczej ze Wschodem - trudne perspektywy rozwoju produkcji rolnej - wysokie koszty utrzymania oświaty - niekorzystne tendencje

<ul style="list-style-type: none">- tania siła robocza- wzrost ilości turystów przyjeżdżających do Polski- kompleksowe zaplecze dla rozwoju transportu kolejowego	<p>demograficzne</p> <ul style="list-style-type: none">- trudności w dostępie do środków pomocowych- wysoka cena kapitału- nadmierny fiskalizm w polityce gospodarczej państwa- niestabilny system dochodów samorządu terytorialnego- niestabilność przepisów regulujących kompetencje Gminy- częste zmiany w przepisach podatkowych i prawnych- kryzys finansów publicznych- spadek tempa wzrostu gospodarczego
---	---

2. ANALIZA BUDŻETU GMINY NA PRZESTRZENI LAT 1997-2001.

2.1. WSTĘP

Niniejszy raport zawiera część opisową projekcji budżetu Miasta i Gminy Sokółka do roku 2011, jak również wydruk modelu arkuszy kalkulacyjnych wraz z wykresami odzwierciedlającymi wyniki dokonanych analiz. Informacje zawarte w analizie finansowej oparto o materiały dostarczone przez pracowników Urzędu Miejskiego włącznie z corocznymi, kompleksowo przygotowanymi sprawozdaniami budżetowymi.

2.2. METODOLOGIA

Model arkuszy kalkulacyjnych będący podstawą analiz finansowych przedstawionych w niniejszym raporcie zawiera następujące elementy:

- Historyczne sprawozdania z wykonania budżetów Gminy za lata 1996-2001 z uwzględnieniem:
 - poszczególnych kategorii dochodów budżetowych
 - poszczególnych kategorii wydatków budżetowych
- Założenia odnośnie kształtowania się poszczególnych kategorii budżetowych w okresie projekcji
- Projekcje budżetu gminy w latach 2003 - 2011 z uwzględnieniem poszczególnych kategorii dochodów budżetowych

2.3. ZAŁOŻENIA

W celu dokonania wieloletnich projekcji dochodów i wydatków budżetowych, uwzględniających trendy i kierunki rozwoju ekonomicznego Gminy opracowany został zestaw założeń. Założenia te uwzględniają specyfikę Gminy, zostały one ustalone podczas dyskusji z pracownikami Urzędu Miejskiego oraz na podstawie analiz dokonanych przez autora niniejszego opracowania.

Analiza danych historycznych wskazuje, że projekcje na lata 2003 - 2011 nie mogą być w pełni oparte na trendach historycznych. Dotyczy to zarówno Miasta i Gminy Sokółka jak również wszystkich polskich samorządów i wynika z

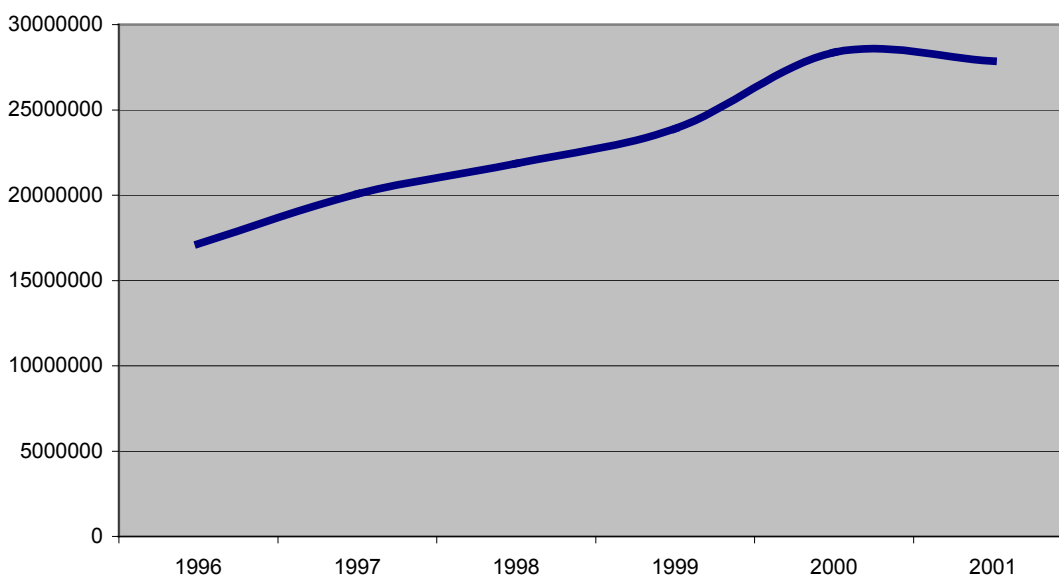
procesu transformacji systemu samorządowego i dostosowywania gmin do nowych zadań w latach 1990 - 2000.

W niniejszym opracowaniu projekcje na lata 2003 - 2011 zostały oparte na najbardziej aktualnych wynikach finansowych, odpowiednio modyfikowanych o wskaźniki przewidywanej inflacji, wzrostu gospodarczego czy też inne, definiowane indywidualnie dla poszczególnych kategorii. Za wielkości bazowe obrano przede wszystkim dane z lat 1998-2000.

2.4. DOCHODY BUDŻETOWE

W całym analizowanym okresie 1997-2001 dochody budżetowe ogółem rosły w stosunkowo wysokim tempie. Było to spowodowane przede wszystkim rozszerzającymi się z każdym rokiem zakresami gminnych zadań, jak również odnotowywaną w poszczególnych okresach inflacją. Sytuacja ta występowała ze szczególnym nasileniem w połowie lat 90-ych, natomiast pod koniec dekady można zauważyć stabilizowanie się tempa wzrostu dochodów gminy.

Dochody budżetowe w latach 1996-2001

W strukturze źródeł dochodów począwszy od połowy lat 90-ych wzrastała rola dotacji i subwencji, kosztem zmniejszającego się udziału dochodów własnych

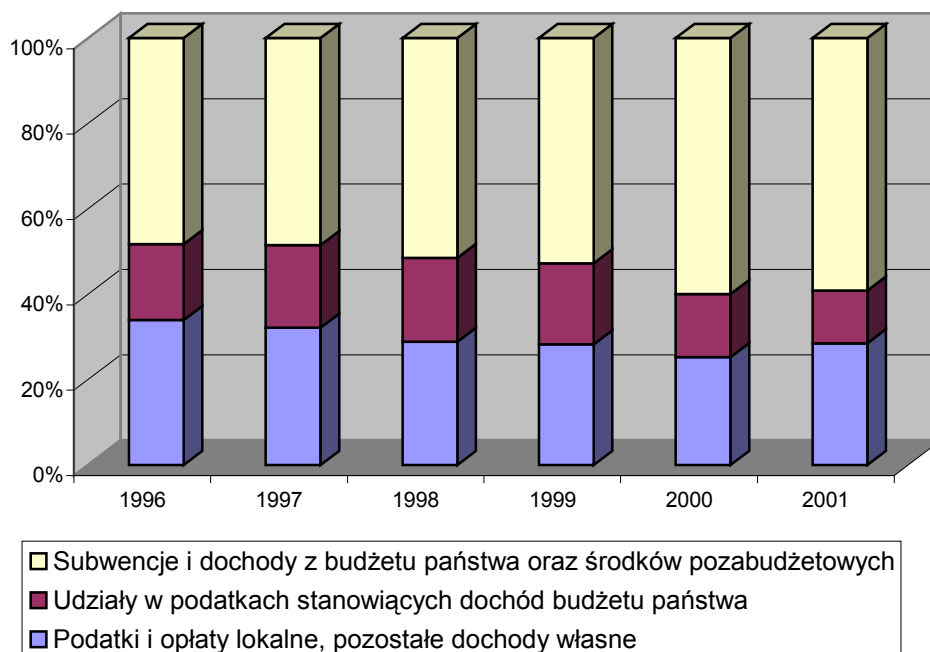
oraz z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (podatki dochodowe od osób fizycznych i prawnych), aż do momentu ponad dwukrotnego przewyższenia poziomu dochodów własnych Gminy.

Dynamikę dochodów w poszczególnych latach obrazuje poniższa tabela:

	1997/96	1998/97	1999/98	2000/99	2001/2000
	%	%	%	%	
Dochody ogółem	117,1	108,8	109,4	118,7	98,2
w tym:					
Dotacje i subwencja	118	117,1	112,3	121,7	107,3

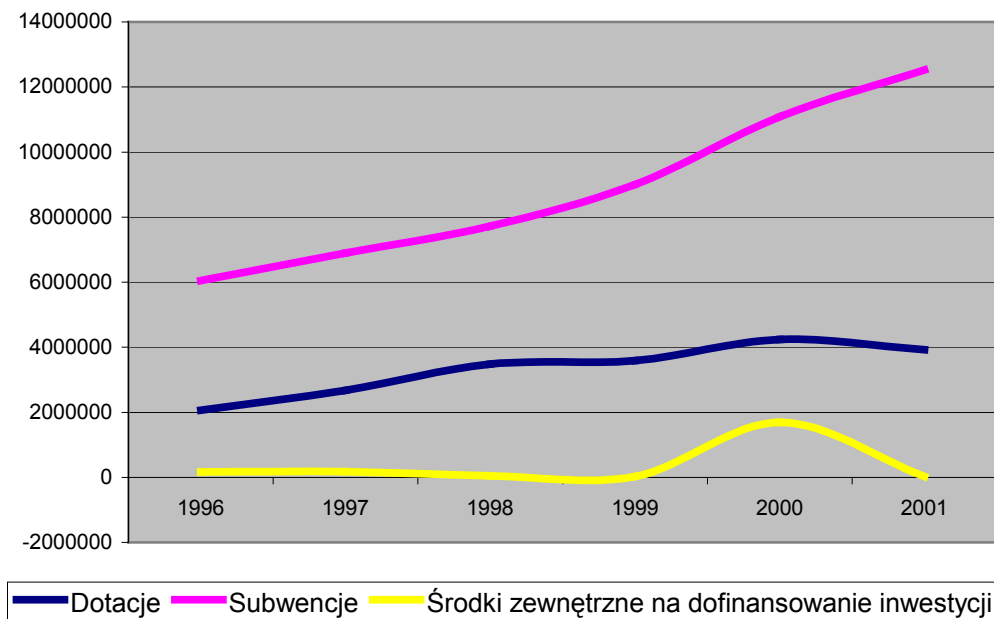
W zrealizowanych w roku 2001 dochodach dotacje i subwencje stanowią 59%, podczas gdy dochody własne ukształtowały się na poziomie 28,6%. Kwotowe zmiany w strukturze dochodów Gminy na przestrzeni lat 1996-2000 przedstawia poniższa tabela, natomiast zmiany relacji udziału poszczególnych dochodów obrazuje zamieszczony poniżej wykres.

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Podatki i opłaty lokalne, pozostałe dochody własne	5824164	6452687	6309480	6752745	7163807	7889328
Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	3050144	3886631	4285762	4539294	4189985	3472755
Subwencje i dotacje z budżetu państwa	8277211	9745081	11256827	12616266	17018134	16567851
Dochody ogółem	17151519	20084399	21852069	23908305	28371926	27929934

Chociaż, w ostatnich latach struktura dochodów Gminy wydaje się być raczej stabilna, to jednak wewnętrzne relacje pomiędzy subwencją a dotacjami ulegają dość istotnym zmianom w kierunku zwiększenia znaczenia subwencji, co obrazuje poniższy wykres:

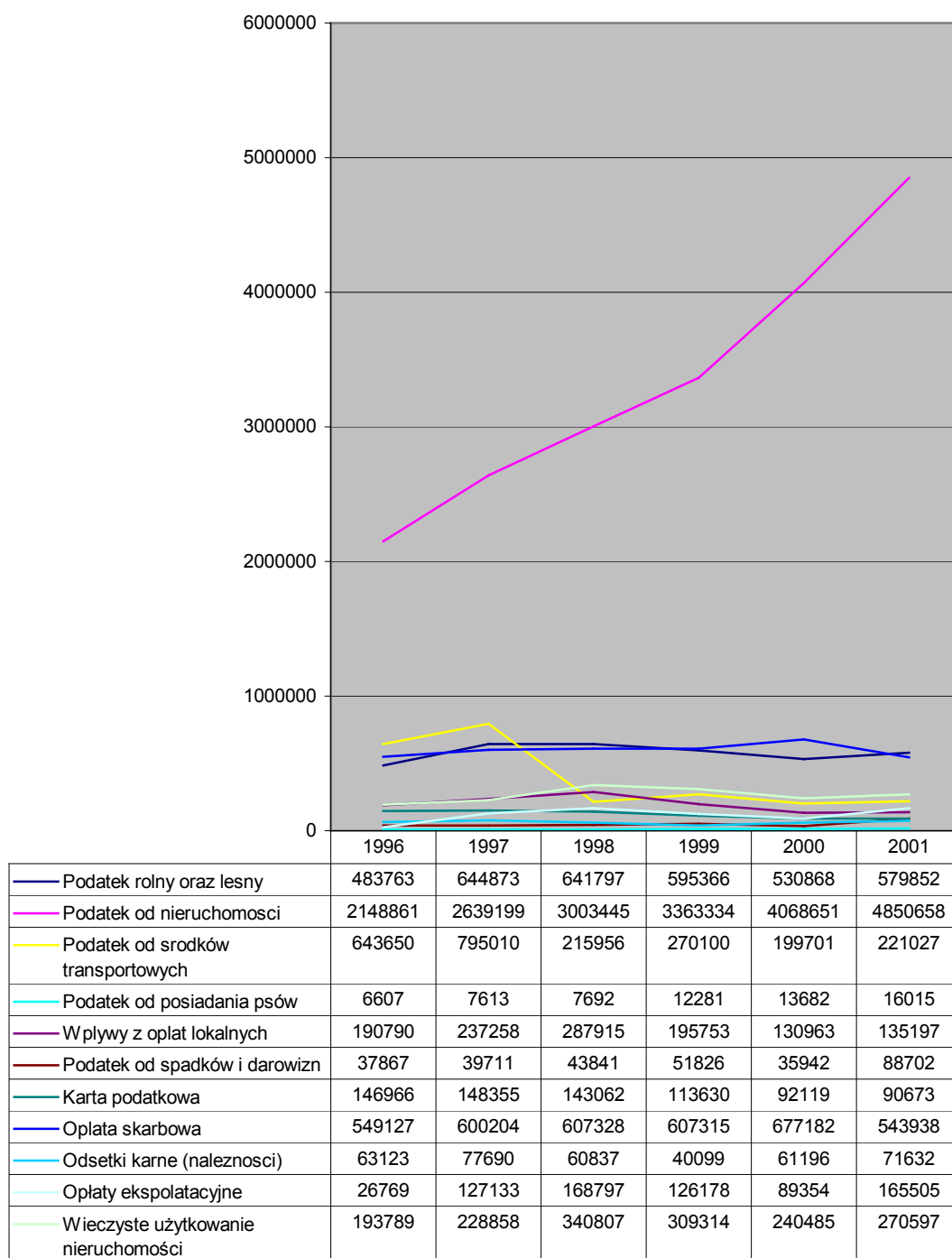
Subwencje i dotacje ogółem

W ramach subwencji najważniejszą rolę odgrywa jej część oświatowa stanowiąca w 2001 roku ponad 73% całkowitej kwoty subwencji. Na stałym poziomie wzrostu utrzymuje się część wyrównawcza subwencji, rekompensująca gminom zmniejszenie dochodów z tytułu podatku od środków transportowych spowodowana zmianą sposobu jego poboru.

W zakresie dochodów własnych Gminy z tytułu podatków i opłat lokalnych największe znaczenie ma podatek od nieruchomości, stanowiący w 2001 roku prawie 68% dochodów z tego zakresu, wykazuje on także największą dynamikę wzrostu. Drugim, co do wielkości źródłem dochodów są podatki rolne i leśny, stabilizujące się na poziomie około 9,3% wpływów z podatków i opłat lokalnych. Kolejnym, poważnym źródłem dochodów własnych jest opłata skarbowa.

Strukturę i zmiany dochodów z tytułu podatków i opłat lokalnych przedstawia poniższy wykres.

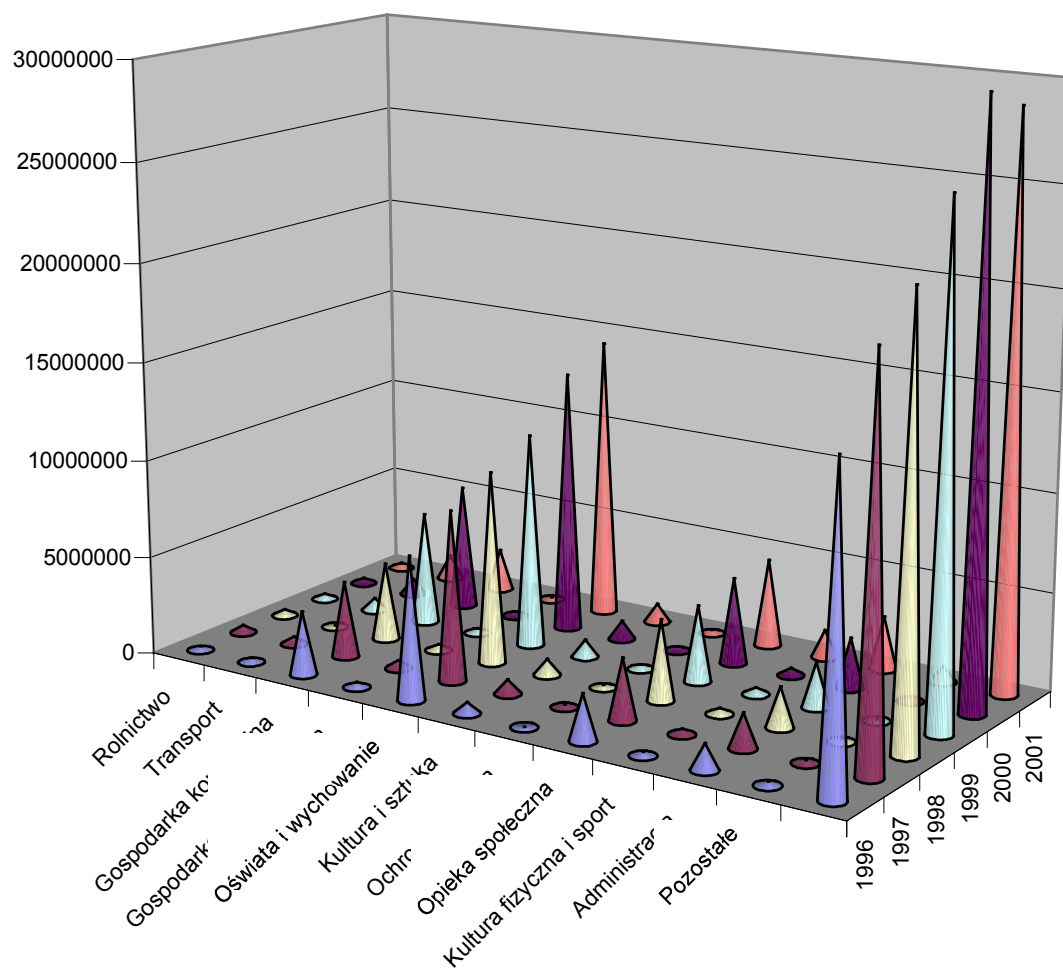
2.5. WYDATKI

Na przestrzeni lat 1996-2001 w strukturze wydatków Gminy wyraźnie dominowały wydatki na oświatę i wychowanie, opiekę społeczną, gospodarkę komunalną oraz realizację zadań zleconych i własnych z zakresu administracji

państwowej i samorządowej i stanowiły one następujące części ogólnych wydatków Gminy:

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Gospodarka komunalna	20,50	19,40	17,90	22,40	21,40	17,50
Oświata i wychowanie	45,00	43,40	44,50	42,60	44,90	49,90
Opieka społeczna	14,90	15,70	18,60	15,20	14,80	15,70
Administracja	8,20	8,80	9,20	8,90	8,60	9,50

Struktura wydatków budżetowych w latach ubiegłych

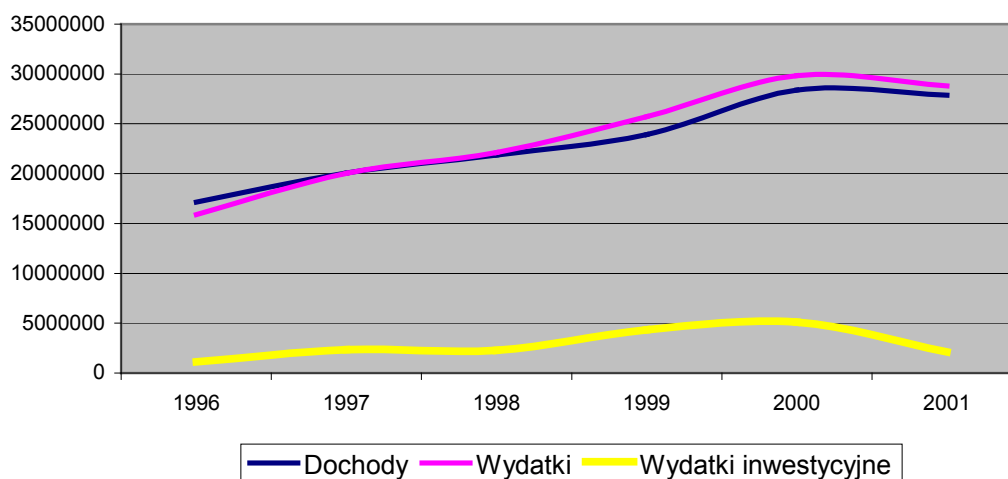

W badanym okresie następujący odsetek dochodów i wydatków budżetowych przeznaczano na finansowanie inwestycji:

ROK BUDŻETOWY	INWESTYCJE DO DOCHODÓW	INWESTYCJE DO WYDATKÓW
1996	6,6	7,2
1997	1,7	11,8
1998	10,4	10,2
1999	18,2	16,9
2000	18,0	17,1
2001	7,6	7,3

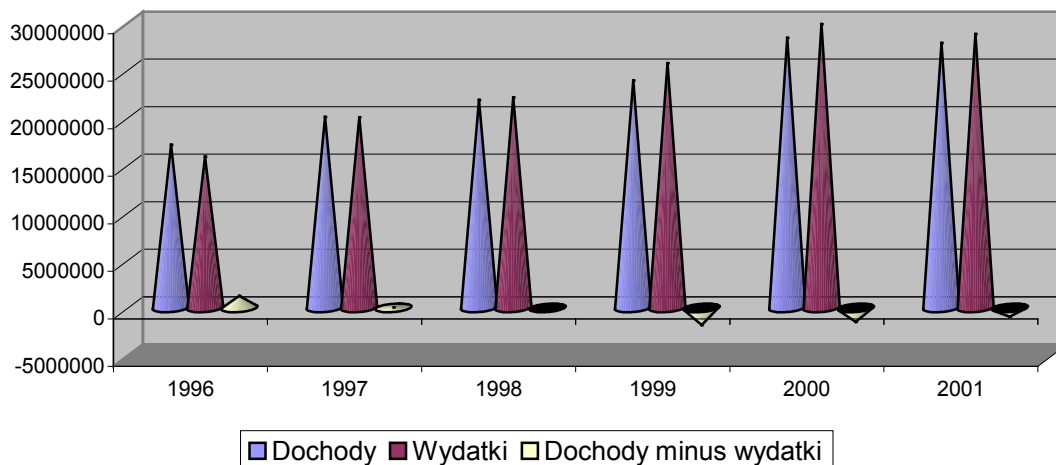
Dynamikę wydatków inwestycyjnych przedstawia poniższy wykres:

Wydatki inwestycyjne do dochodów i wydatków ogółem

Osiągnięte wskaźniki inwestycyjne kształtują się na średnim poziomie, lecz należy uwzględnić fakt, iż przy tak niskim poziomie dochodów własnych, trudne byłoby osiągnięcie wyższych wskaźników bez zwiększania deficytu budżetowego, który pojawiał się dosyć często w analizowanym okresie. Zwłaszcza widoczny wyraźny, skok wskaźnika inwestycji w 1999 i 2000 roku

jest efektem realizowanych w tych latach inwestycji komunalnych, jednakże skutkowało on wysokim deficytem budżetowym, sfinansowanym kredytami. Relację wydatków do dochodów budżetowych przedstawia poniższy wykres:

Relacje dochodów budżetowych Gminy do wydatków w poszczególnych latach przedstawiają się następująco:

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Dochody	17151519	20084399	21852069	23908305	28371926	27929934
Wydatki	15887785	20043830	22135452	25718441	29844759	28864744
Dochody minus wydatki	1263734	40569	-283383	-1810136	-1472833	-934810

2.6. WSKAŹNIKI FINANSOWE

W oparciu o historyczne dane finansowe Gminy zidentyfikowane zostały odpowiednie wskaźniki ekonomiczne dla finansów gminnych*.

Są to:

Wolne środki jako procent dochodów

Wolne środki rozumiane są jako różnica pomiędzy dochodami gminy, obejmującymi wpływy z opłat, podatków oraz subwencje i dotacje na zadania

* Zestaw wskaźników i ich opis zostały zaczerpnięte z przygotowanego przez Program Partnerstwa dla Samorządu Terytorialnego (LGPP) oprogramowania komputerowego do analizy sytuacji finansowej i zdolności kredytowej gmin

zlecone a wydatkami obejmującymi wydatki osobowe, rzeczowe i bieżące, wydatki na zadania zlecone bez spłaty odsetek i wydatków inwestycyjnych.

Sytuacja finansowa gminy zależy od wartości i udziału wolnych środków w dochodach gminy. Im tych środków jest więcej tym sytuacja finansowa gminy jest korzystniejsza. Wartość wolnych środków określa wycinek budżetu gminy, który może zostać zagospodarowany na inwestycje jak i na obsługę zadłużenia.

Inwestycje jako procent wolnych środków

Stosunek wydatków inwestycyjnych do wartości wolnych środków to drugi wskaźnik określający strukturę podziału wolnych środków. Wartość tego wskaźnika może przewyższać 100 %. Oznacza to, że środki własne gminy nie są wystarczające na realizację założonego planu i konieczne jest finansowanie zewnętrzne.

Roczne przepływy gotówki jako procent dochodów

Wskaźnik ten został opracowany dla potrzeb analizy finansowej i określa stosunek rocznych przepływów gotówki do dochodów ogółem. Roczne przepływy gotówki rozumiane są jako wolne środki przeznaczone na inwestycje pomniejszone o wydatki inwestycyjne i powiększone o pozyskane kredyty.

Wartość rocznych przepływów gotówki jest zbliżona do obliczanych w budżetach gmin nadwyżek i deficytów, przy czym dodatkowo uwzględniane są tu spłaty rat kapitałowych.

Otrzymana na koniec roku wartość informuje o pozycji finansowej gminy. Jeśli jest dodatnia oznacza to faktyczną nadwyżkę gotówkową, która może zostać zagospodarowana w kolejnych latach. Wartość ujemna wskazuje na niedobór gotówki, który ostatecznie może być pokryty ze skumulowanych przez gmin środków.

Zalecane jest utrzymywanie omawianego wskaźnika przy wartościach dodatnich. Jego wartość nie powinna być wysoka, świadczyłoby to o

nieefektywnym planowaniu budżetu. Sugerowana wartość powinna się wahać w granicach 1 -2 % .

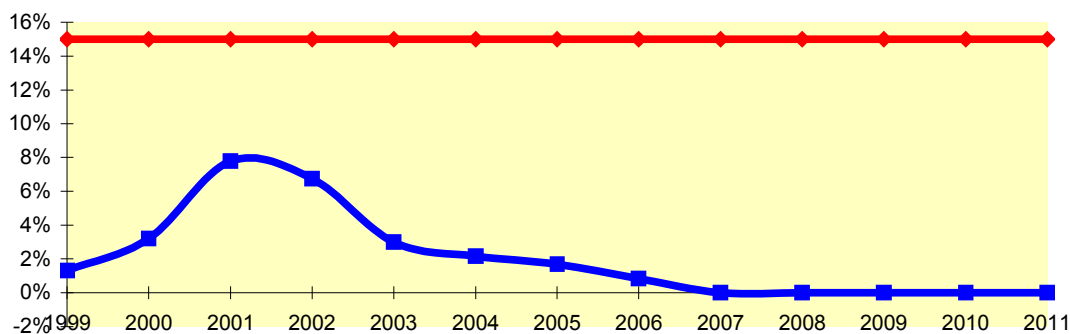
Obsługa kredytów do dochodów

Wskaźnik ten oznacza stosunek wydatków na obsługę kredytów (odsetki i raty kapitałowe) powiększonych o sumę udzielonych poręczeń i gwarancji do dochodów ogółem pomniejszonych o wartość dotacji na zadania zlecone. Zgodnie z przepisami jest to podstawowy wskaźnik określający zdolność gminy do zaciągania zobowiązań. Jego określony maksymalny pułap wynosi 15 %.

Posługiwanie się wyłącznie tym wskaźnikiem nie pozwala na pełne ukazanie zdolności kredytowej gmin. Dzieje się tak dlatego, że jako podstawa decyzji o zatwierdzeniu kredytu obliczany jest w momencie zaciągania kredytu bądź pożyczki bez sprawdzenia konsekwencji takiego zobowiązania na budżet gminy w kolejnych latach. Spowodowane to może być tym, że gminy jak dotąd zobligowane są do sporządzania budżetów rocznych a nie wieloletnich.

Jako że wskaźnik ten jest powszechnie obowiązującym należy go brać pod uwagę ubiegając się o finansowanie zewnętrzne. Jego wielkość w kolejnych latach powinna być odpowiednio wyważona w stosunku do budżetu gminy a jej maksymalna wartość nie powinna przekraczać 10-12 % w zależności planowanego finansowania inwestycji w kolejnych latach. Konieczność utrzymania 3-5 % marginesu wynika z możliwości wystąpienia nagłych inwestycji, na które przy braku środków własnych trzeba będzie zaciągnąć kredyt.

Wskaźnik zadłużenia

Obsługa kredytu jako procent wolnych środków

Wskaźnik ten informuje jaki procent wolnych środków przypada na spłatę rat kapitałowych wraz z odsetkami w danym roku. W celu zachowania odpowiednich proporcji w dystrybucji wolnych środków wskaźnik ten powinien utrzymywać się na takim poziomie by nie zakłócać planu inwestycyjnego gminy.

Jego kontrola jest ważna nie tylko w roku zaciągnięcia kredytu ale przede wszystkim w okresach jego spłaty. Sugeruje się by warto tego wskaźnika nie przekraczała 25 % .

Skumulowany stan gotówki jako procent dochodów

Wskaźnik ten wskazuje na pozycję płynności finansowej gminy. Obliczany jest jako stosunek skumulowanego stanu gotówki do dochodów gminy ogółem. Za skumulowany stan gotówki rozumie się wartość przepływów pieniężnych z danego roku powiększoną o wartość skumulowanych przepływów z lat poprzednich.

Stan gotówki na koniec roku oznacza wartość środków, jakimi gmina teoretycznie dysponuje i które mogą być zagospodarowane w przyszłości.

Analizując tę wartość należy pamiętać , że za podstawę do jej obliczenia przyjęto dane z wykonania budżetu, co nie oznacza, że wszystkie kwoty z danego roku wpłynęły w danym roku kalendarzowym.

Wartość skumulowanych środków powinna być na tyle duża, aby można ją było wykorzystać do pokrywania bieżących należności, szczególnie na początku roku kalendarzowego. Stosunek do dochodów ogółem powinien wynosić 3 - 5 % . Wartości większe kłócą się z celem polityki budżetowej. Jeśli skumulowany stan gotówki przyjmuje wartość ujemną oznacza to brak płynności finansowej gminy. W takim przypadku o ile wartość wolnych środków jest dodatnia oznacza to, że na dany rok przewidziane zostały zbyt wysokie nakłady inwestycyjne lub obsługa kredytów w danym roku przewyższa możliwości finansowe gminy.

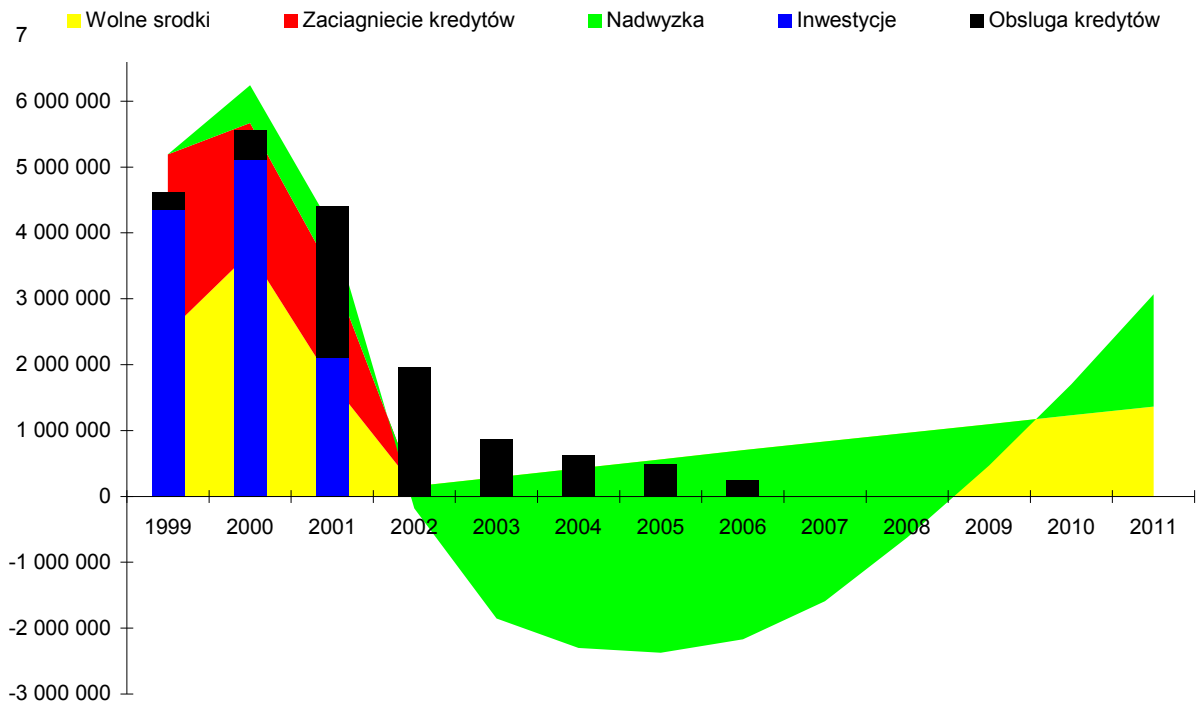
WSKAŹNIK	1999	2000	2001
Wskaźnik długu do dochodów	11,37%	15,14%	15,48%
Roczne przepływy gotówki jako % dochodów	2,40%	0,38%	-3,65%
Skumulowany stan gotówki jako % dochodów	2,40%	2,39%	-1,22%
Wolne środki jako % dochodów	10,44%	13,05%	6,18%
Wolne środki jako % dochodów własnych	22,22%	32,60%	15,25%
Inwestycje jako % dochodów	18,29%	18,01%	7,57%
Inwestycje jako % dochodów własnych	38,90%	45,01%	18,68%
Inwestycje jako % wolnych środków	175,08%	138,06%	122,49%
Inwestycje jako % wydatków ogółem	16,93%	17,12%	7,33%
Obsługa zadłużenia jako % inwestycji	6,16%	8,85%	10,90%
Obsługa zadłużenia jako % wolnych środków	10,78%	12,22%	13,35%

2.7. PROGNOZA DOCHODÓW BUDŻETOWYCH NA LATA PRZYSZŁE.

Opracowując założenia do projekcji budżetu Gminy na lata przyszłe oparto się na analizach trendów kształtowania się dochodów w latach ubiegłych, z pełną świadomością faktu, że jest to niewystarczające dla właściwej prognozy.

Dlatego też wskaźniki wzrostu przyporządkowywano poszczególnym źródłom dochodów po indywidualnej analizie ich zachowywania się w latach ubiegłych, przy konsultacji z działem finansowym. Do opracowania prognozy wykorzystano istniejące w Urzędzie Gminy dokumenty planistyczne związane z planowanymi inwestycjami i przyszłymi dochodami Gminy. Horyzont czasowy wyznaczony zakresem posiadanych informacji pozwolił na wykonanie analizy możliwości inwestycyjnych i wiarygodności kredytowej Gminy do roku 2010, którą obrazuje poniższy wykres.

Analiza mozliwosci inwestycyjnych i wiarygodnosci kredytowej

Obok stałych wskaźników wzrostu identyfikowanych indywidualnie dla poszczególnych źródeł dochodów budżetowych, arkusze kalkulacyjne uzupełniono o wskaźnik inflacji określony na stałym poziomie 6% dla kolejnych lat po roku 2000 oraz stały („optymistyczny”) wskaźnik wzrostu Produktu Krajowego Brutto = 4%.

Poniższa projekcja budżetu Gminy do roku 2011 została sprowadzona do prognozy dochodów budżetowych, dlatego iż dla projektowania wydatków niezbędne są dane o planach rozwoju i inwestycji gminnych, a niniejsza analiza finansowa ma właśnie przygotować informacje o uwarunkowaniach finansowych przyszłych inwestycji. Dlatego też w arkuszu kalkulacyjnym w pozycjach dotyczących przyszłych inwestycji pojawiają się wartości zerowe. Ważną informacją finansową są prognozowane na podstawie dotychczasowych wydatków inwestycyjnych wielkości wolnych środków na inwestycje, stanowiące punkt wyjścia do planowania inwestycji. Dokładna projekcja wydatków będzie możliwa po określeniu celów strategicznych i programów inwestycyjnych Gminy.

Projekcję dochodów Gminy do roku 2010 przedstawia poniższa tabela:

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Dochody bez nadwyżek	29 051 840	29 209 671	29 368 831	29 529 327	29 691 174	29 844 623	29 999 282	30 155 166	30 312 282	30 470 641
Subwencje	17 661 645	17 723 652	17 786 181	17 849 235	17 912 820	17 973 105	18 033 866	18 095 108	18 156 834	18 219 049
Subwencje ogółem	13 615 942	13 643 913	13 672 119	13 700 563	13 729 246	13 756 440	13 783 849	13 811 475	13 839 319	13 867 384
Dotacje ogółem	3 954 489	3 987 758	4 021 307	4 055 137	4 089 252	4 121 597	4 154 197	4 187 055	4 220 173	4 253 553
Środki ze źródeł pozabudżetowych	91 214	91 981	92 755	93 535	94 322	95 068	95 820	96 578	97 342	98 112
Dochody własne gminy	11 390 195	11 486 019	11 582 650	11 680 092	11 778 354	11 871 518	11 965 416	12 060 058	12 155 448	12 251 592
1. Podatki i opłaty lokalne	7 104 646	7 164 416	7 224 691	7 285 471	7 346 762	7 404 873	7 463 443	7 522 476	7 581 977	7 641 947
2. Udział w podatkach budżetowych państwa	3 472 098	3 501 309	3 530 765	3 560 469	3 590 423	3 618 822	3 647 445	3 676 295	3 705 373	3 734 681
3. Dochody jednostek budżetowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Dochody z majątku gminy	409 821	413 268	416 744	420 250	423 785	427 137	430 515	433 920	437 352	440 811
5. Odsetki od środków na rachunkach bankowych	70 986	71 583	72 185	72 792	73 404	73 985	74 570	75 160	75 754	76 353
6. Pozostałe dochody	332 644	335 443	338 265	341 110	343 980	346 701	349 443	352 207	354 992	357 800
WYDATKI:	28 896 433	28 919 620	28 943 002	28 966 580	28 990 357	29 012 900	29 035 621	29 058 522	29 081 604	29 104 868
gdzie:										
Rzeczowe	12 767 033	12 767 033	12 767 033	12 767 033	12 767 033	12 767 033	12 767 033	12 767 033	12 767 033	12 767 033
Osobowe	13 373 288	13 373 288	13 373 288	13 373 288	13 373 288	13 373 288	13 373 288	13 373 288	13 373 288	13 373 288
Wydatki na zadania zlecone i powierzone	2 756 112	2 779 299	2 802 681	2 826 259	2 850 036	2 872 579	2 895 300	2 918 201	2 941 283	2 964 547
Koszty finansowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wolne Środki	155 407	290 051	425 829	562 747	700 817	831 723	963 661	1 096 644	1 230 678	1 365 773
Obsługa kredytu	1 959 320	872 000	636 000	500 000	250 000	0	0	0	0	0
Splata rat kapitałowych	1 959 320	872 000	636 000	500 000	250 000	0	0	0	0	0
Splata odsetek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wolne środki na inwestycje	-1 803 913	-581 949	-210 171	62 747	450 817	831 723	963 661	1 096 644	1 230 678	1 365 773

Roczne przepływy gotówki netto	-1 803 913	-581 949	-210 171	62 747	450 817	831 723	963 661	1 096 644	1 230 678	1 365 773	
Skumulowany stan gotówki na koniec okresu	-2 142 620	-2 724 569	-2 934 740	-2 871 993	-2 421 176	-1 589 453	-625 792	470 852	1 701 530	3 067 303	
Nadwyżka/deficyt budżetowy	0	155 407	290 051	425 829	562 747	700 817	831 723	963 661	1 096 644	1 230 678	1 365 773
skumulowana nadwyżka/deficyt	0	-4 152 200	-3 862 149	-3 436 320	-2 873 573	-2 172 756	-1 341 033	-377 372	719 272	1 949 950	3 315 723

Dla objętego prognozą okresu przygotowano również zestaw wskaźników, które kształtują się następująco:

	2002	2003	2004	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Roczne przepływy gotówki jako % dochodów	-6,21%	-1,99%	-0,72%	0,21%	1,52%	2,79%	3,21%	3,64%	4,06%	4,48%	-6,21%
Skumulowany stan gotówki jako % dochodów	-7,38%	-9,33%	-9,99%	-9,73%	-8,15%	-5,33%	-2,09%	1,56%	5,61%	10,07%	-7,38%
Wolne środki jako % dochodów	0,53%	0,99%	1,45%	1,91%	2,36%	2,79%	3,21%	3,64%	4,06%	4,48%	0,53%
Wolne środki jako % dochodów własnych	1,36%	2,53%	3,68%	4,82%	5,95%	7,01%	8,05%	9,09%	10,12%	11,15%	1,36%

3. WYCIĄG ZE STRATEGII ROZWOJU POWIATU SOKÓLSKIEGO

Miasto i Gmina Sokółka pozostaje w ścisłych relacjach z wyższym szczeblem samorządu terytorialnego, którym jest Powiat Sokólski. Relacje te są szczególnie silne ze względu na to, iż Miasto Sokółka jest siedzibą władz powiatowych i pełni ważne funkcje ponad lokalne. W tym kontekście Strategia Rozwoju Powiatu Sokólskiego i działania Starostwa Powiatowego w Sokółce są ważnym uwarunkowaniem rozwojowym Gminy. Dlatego należy w procesie konkretyzowania kierunków rozwoju Gminy uwzględnić jej ponadlokalne funkcje.

2.1. MISJA ROZWOJU POWIATU SOKÓLSKIEGO I CELE

Misja stanowi zapis intencji tego, co władze samorządowe powiatu sokólskiego pragną uzyskać w wyniku realizacji opracowanej Strategii Zrównoważonego Rozwoju. Misja nie jest ograniczona w czasie, a realizacja to proces ciągły i nieskończony. Zjawiska zachodzące w sferze społeczno– gospodarczej charakteryzują się dużą dynamiką, stąd też przy zachowaniu uniwersalności zapisów dotyczących misji, mogą zmieniać się narzędzia prowadzące do jej urzeczywistnienia.

MISJA:

„Zapewnienie zrównoważonego rozwoju powiatu sokólskiego przez wspieranie przedsiębiorczości, z zachowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych.”

Motto misji zostało stworzone w celach promocyjnych. Jego zadaniem jest upowszechnienie misji wśród mieszkańców powiatu. Przyczynić się ma ono również do pozytywnej identyfikacji powiatu na zewnątrz.

MOTTO:

„Powiat sokólski – obszarem zrównoważonego rozwoju, otwartym na współpracę”

W opracowanej strategii zrównoważonego rozwoju sformułowano trzy cele pierwszego rzędu.

Cele I rzędu

A.	Powiat sokólski obszarem tworzącym konkurencyjne warunki rozwoju przedsiębiorczości, terenów wiejskich, wykorzystującym położenie przygraniczne do rozwoju szerokiej współpracy transgranicznej i zagranicznej.
B.	Powiat sokólski obszarem rozwoju infrastruktury społecznej, stosownie do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz wielokierunkowej edukacji i rozwoju kultury z poszanowaniem odrębności narodowych, kulturowych i religijnych.
C.	Powiat sokólski obszarem rozwoju nowoczesnej infrastruktury technicznej, uwzględniającej racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz wspieranie rozwoju turystyki, kultury fizycznej i sportu.

Cel A wskazuje na znaczącą rolę rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz potrzebę opracowania zadań realizacyjnych, nakierowanych na restrukturyzację rolnictwa, celem jego dostosowania do wymogów współczesności, w związku z przyjęciem Polski do Unii Europejskiej. Uwzględnia położenie geopolityczne naszego powiatu w kontekście wymiany międzynarodowej oraz wynikające z tego korzyści. Sąsiedztwo z innymi państwami (Rosja, Białoruś) w wymianie towarów i usług, a także nowoczesnej wymiany myśli technicznej i metod zarządzania, będących cenionym obecnie towarem na rynkach międzynarodowych jest jednym z priorytetowych celów. Ten kierunek ma, pomimo zawirowań gospodarczych i politycznych, dużą przyszłość, stąd też będzie się kłaść nacisk na utrzymanie więzi (przez organizowanie misji gospodarczych, inicjowanie i udział w targach i inne inicjatywy) we wzajemnej wymianie handlowej. Przeobrażenia społeczno-ekonomiczne, jakim podlegała Polska w mijającej dekadzie, a zatem i nasz powiat, będą wpływać stymulująco na partnerów zagranicznych po wschodniej i północnej stronie naszego regionu, przyczyniając się do wzmocnienia tam instytucji i mechanizmów demokratycznych i gospodarki rynkowej.

W **celu B** Problematyka odrębności narodowych, religijnych i kulturowych znajduje także swoje odbicie w kontekście zaspokojenia aspiracji wszystkich mieszkańców powiatu w sferze szeroko pojętej infrastruktury społecznej. Cel ten zakłada

stworzenie dobrych warunków dla wszechstronnej edukacji w budowaniu społeczeństwa intelektualnie przedsiębiorczego, podnoszenia poziomu życia mieszkańców i dążenie do zrównania go z poziomem innych lepiej rozwiniętych obszarów. Należyte zaspokojenie aspiracji mieszkańców naszego regionu ma swoje podłoże w realizowaniu podstawowej potrzeby, jaką dla każdego człowieka jest praca. Tworzenie nowych miejsc zatrudnienia jest zadaniem niezwykle pilnym w drodze do podniesienia ogólnego standardu życia w naszym powiecie, warunkującego zwiększenie jego konkurencyjności na tle innych regionów kraju. Cel ten kładzie też nacisk na kultywowanie tradycji i kultury w sferze materialnej i duchowej. Wskazuje na potrzebę stworzenia warunków dla powszechnej dostępności do dóbr kultury, kształcenia, opieki medycznej i społecznej.

Cel C to budowa i modernizacja sieci dróg, wodociągów i kanalizacji, sieci telefonicznej, energetycznej i dostępność innych mediów, warunkuje także wzrost atrakcyjności inwestycyjnej względem innych powiatów w kraju, a przez to tworzenie dobrego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości. Postęp ten nie może się odbywać kosztem środowiska przyrodniczego, dlatego też będzie się promować technologie przyjazne środowisku, w ślad za czym pójdą środki pomocowe.

Przedstawione powyżej kwestie dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury technicznej w szczególny sposób będą oddziaływać na rozwój turystyki pobytowej i aktywnej, a także sportu masowego i wyczynowego oraz rekreacji wśród mieszkańców naszego powiatu.

	Cele I rzędu		Cele II rzędu
A	Powiat sokólski obszarem tworzącym konkurencyjne warunki rozwoju przedsiębiorczości, terenów wiejskich, wykorzystującym położenie przygraniczne do	A.1.	<i>Rozwój instytucji samorządu gospodarczego i zawodowego.</i>
		A.2.	<i>Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz wspieranie rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu, wdrażających innowacyjne technologie.</i>

	położenie przygraniczne do rozwoju szerokiej współpracy transgranicznej i zagranicznej.	A.3.	<i>Kształtowanie pozytywnego wizerunku powiatu. Tworzenie warunków do rozwoju współpracy transgranicznej.</i>
		A.4.	<i>Rozwój produkcji i przetwórstwa oraz marketingu produktów rolnych.</i>
B	Powiat sokólski obszarem rozwoju infrastruktury społecznej, stosownie do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz wielokierunkowej edukacji i rozwoju kultury z poszanowaniem odrębności narodowych, kulturowych i religijnych.	B.5.	<i>Rozwój edukacji i innych placówek oświaty.</i>
		B.6.	<i>Przeciwdziałanie bezrobociu.</i>
		B.7.	<i>Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej.</i>
		B.8.	<i>Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej.</i>
C	Powiat sokólski obszarem rozwoju nowoczesnej infrastruktury technicznej uwzględniającej racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz wspierania rozwoju turystyki, kultury fizycznej i sportu.	C.9.	<i>Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego z zachowaniem jego tożsamości.</i>
		C.10.	<i>Wspieranie rozwoju kultury fizycznej i sportu oraz bazy sportowo-rekreacyjnej.</i>
		C.11.	<i>Tworzenie warunków do rozwoju edukacji ekologicznej turystyki i rekreacji.</i>
		C.12.	<i>Rozwój infrastruktury technicznej ośrodków miejskich i wiejskich, w tym szczególnie poprawa infrastruktury transportowej</i>

2.2. KLUCZOWE KIERUNKI ROZWOJU POWIATU W UKŁADZIE SFEROWYM

Sfera infrastruktury technicznej

C.12. Kierunki rozwoju systemu transportowego powiatu.

1. Modernizacja dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych zgodnie ze stosowanymi programami zapewniająca prawidłowe funkcjonowanie międzynarodowego, krajowego, regionalnego i lokalnego ruchu kołowego.
2. Rozbudowa i modernizacja istniejących, oraz budowa nowych miejsc obsługi podróżnych (MOP), stosownie do potrzeb ruchu turystycznego i towarowego przy drogach krajowych i wojewódzkich na terenie powiatu.
3. Modernizacja linii i urządzeń kolejowych w dostosowaniu do międzynarodowych i krajowych potrzeb przewozowych oraz wymogów ekonomiki.
4. Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji zbiorowej.
5. Wspieranie sukcesywnej modernizacji i rozbudowy miejskich układów komunikacyjnych i pozamiejskich ciągów drogowych stosownie do potrzeb: transportowych, rozwoju inwestycji, aktywizacji gospodarczej i minimalizacji kolizji z innymi rodzajami ruchu.

Zadania realizujące kierunki rozwoju:

- 1.1. (...)
- 1.2. drogi krajowej Nr 19 Białystok-Kuźnica do parametrów drogi ekspresowej docelowo z obwodnicą Sokółki,
- 1.3. (...)
- 1.4. dróg wojewódzkich, stosownie do największych istniejących i prognozowanych natężeń ruchu i znaczenia w obsłudze obszarów rozwoju społeczno – gospodarczego,
- 1.5. dróg powiatowych, stosownie do największych istniejących natężeń ruchu i potrzeb oraz zapewnienia dogodnych połączeń siedziby powiatu z siedzibami gmin i siedzibami gmin między sobą,

- 1.6. dróg gminnych stosownie do największych istniejących natężeń ruchu i lokalnych potrzeb.

Sfera gospodarcza

Województwo podlaskie, jak również powiat sokólski, należy do regionów najmniej zanieczyszczających środowisko naturalne, jednakże dla zachowania jego unikatowych walorów przyrodniczych konieczne są inwestycje w zakresie małej infrastruktury ochrony środowiska.

Pomimo, iż długość linii wodociągowej wynosi 671,8km, a kanalizacyjnej 78,5km, co stawia powiat sokólski na górze tabeli w odniesieniu do województwa, to stopień wyposażenia gospodarstw domowych w wodociągi i kanalizację jest o wiele za mały. Dotyczy to zwłaszcza wyposażenia w infrastrukturę techniczną obszarów wiejskich. Ponadto niski jest stopień zmeliorowania wsi. Na terenie powiatu nie występuje rozdzielcza sieć gazowa. W ostatnich latach powiat sokólski charakteryzuje szybki rozwój telekomunikacji, zarówno pod względem ilościowym i jakościowym. Mieszkańcy sukcesywnie uzyskują dostęp do automatycznych połączeń międzymiastowych i międzynarodowych, z jednoczesną poprawą ich jakości przez wprowadzanie techniki cyfrowej.

C.12. Systemy przepływu informacji, informatyczne i łączności.

Kierunki rozwoju systemów telekomunikacji stacjonarnej.

1. Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do potrzeb rozwoju powiatu

Zadania realizacyjne:

1. Opracowanie planów rozwoju sieci telekomunikacyjnej.
2. Budowa nowych linii i modernizacji istniejących z uwzględnieniem nowoczesnych rozwiązań technicznych.
3. Redukowanie różnic stanu technicznego urządzeń przez rozbudowę sieci.
4. Zwiększenie liczby abonentów.
5. Wprowadzanie nowych technologii w celu podniesienia jakości usług.

C.12. Rozwój łączności w systemach telefonii komórkowej.

1. Poprawa skuteczności i sprawności funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa przez wykorzystanie technologii informatycznych.

2. Rozbudowa nowoczesnej struktury informacyjnej o znaczeniu ponad instytucjonalnym, tworzenie i wspieranie działalności centrów informacji, szkolenia i transferu technologii w zakresie technologii informacyjnych, zwłaszcza dla wspierania szerokiego wykorzystania tych technologii w małych i średnich przedsiębiorstwach, szczególnie na obszarach wiejskich.

Zadania realizacyjne

1. Wsparcie dla innowacyjnych projektów MŚP, mających na celu wykorzystanie środków technologii informacyjnych w produktach.
2. Tworzenie społeczeństwa informacyjnego przez szerokie wykorzystywanie technik informacyjnych w procesie kształcenia i edukacji, zarządzaniu przedsiębiorstwami, usługach, w tym rozwoju usług elektronicznych i handlu elektronicznego, itp.
3. Upowszechnianie wiedzy o korzyściach wynikających z innowacyjnego zastosowania środków technologii informacyjnych w produktach, procesach i usługach, przez organizowanie wystaw, targów, sympozjów i konferencji, promowanie lokalnej myśli naukowo-technicznej.

C.12. Systemy ciepłownicze.

Kierunki rozwoju systemów ciepłowniczych

1. Dostosowanie systemów ciepłowniczych do wymagań ochrony środowiska.
2. Wykorzystanie istniejących i zmodernizowanych źródeł ciepła, działających na paliwie ekologicznym.
3. Rozbudowa systemu do potrzeb odbiorców miast i gmin z zastosowaniem najnowszych technologii i rozwiązań.
4. Prowadzenie polityki kontrolno-restrykcyjnej w stosunku do źródeł i emitorów zanieczyszczeń środowiska.

Zadania inwestycyjne i modernizacyjne źródeł ciepła.

- 1.1 Ograniczenie zużycia energii cieplnej przez termo renowacje budynków, wymianę stolarki budowlanej, montaż liczników ciepła i zaworów termoizolacyjnych.
- 1.2 Modernizacja kotłowni i budowa ciepłociągów.
- 1.3 Modernizacja i remont istniejących źródeł ciepła ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych.

1.4 Zmiana systemu ogrzewania z tradycyjnego na olejowe lub gazowe.

C.12. Systemy energetyczne

Kierunki rozwoju systemów energetycznych.

- 1 Opracowanie planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- 2 Budowa nowych źródeł ciepła i modernizacji istniejących z wykorzystaniem proekologicznych nośników energetycznych oraz urządzeń technicznych ograniczających emisję zanieczyszczeń,
- 3 Rozbudowa sieci i urządzeń ciepłowniczych w oparciu o najnowsze technologie i rozwiązania techniczne,
- 4 Redukowanie różnic stanu technicznego urządzeń przez rozbudowę sieci,
- 5 Dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb rozwoju powiatu,
- 6 Wspieranie budowy niekonwencjonalnych proekologicznych źródeł energii elektrycznej dla ochrony wysokich walorów środowiska przyrodniczego.

Zadania realizacji w zakresie sieci elektroenergetycznych.

1. Modernizacja linii SN i nn, budowa nowych i modernizacja istniejących stacji transformatorowych SN/nn zgodnie z planami rozwoju uzgodnionych z gminami,
2. Budowa nowych stacji 110/15kV celem zasilenia planowanych inwestycji związanych z:
 - elektryfikacją kolei Sokółka – Augustów – Suwałki,
 - zwiększeniem zapotrzebowania na energię elektryczną mieszkańców powiatu.
3. Budowa nowych linii 110kV celem powiązania stacji 110/15kV z istniejącą siecią elektroenergetyczną.

C.12. Systemy gazownicze.

Kierunki rozwoju gazownictwa.

1. Dostosowanie systemu gazowniczego do potrzeb rozwoju powiatu

Zadania realizacyjne

1. Budowa gazociągów wysokiego ciśnienia w miastach i gminach powiatu sokólskiego.

2. Budowa baz zaplecza technicznego.

A.4. Rozwój rolnictwa.

Kierunki rozwoju rolnictwa.

1. Wspieranie poprawy produkcji rolniczej i życia na wsi, w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną.
2. Racjonalne wykorzystanie najwartościowszej rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla intensyfikacji produkcji, zgodnie z jej predyspozycjami naturalnymi, tradycjami lokalnymi oraz potrzebami rynku żywnościowego z przetwórstwa rolno – spożywczego.
3. Wspieranie przekształceń struktury obszarowej indywidualnych gospodarstw rolnych w kierunku zwiększenia ich powierzchni i poprawy ich rozłogów.
4. Rozwój otoczenia rolnictwa w sferze: zaopatrzenia i zbytu produkcji rolniczej, mechanizacji rolnictwa i doradztwa, obsługi finansowej i przetwórstwa rolno-spożywczego.
5. Ochrona i poprawa rolniczej jakości przestrzeni produkcyjnej w zakresie przeciwdziałania erozji gleb ich nieuzasadnionemu przeznaczeniu na cele nierolnicze oraz zwiększenie udziału nawożenia organicznego, utrzymania dobrego stanu sanitarnego i właściwych stosunków wodnych.
6. Powstrzymanie regresu demograficznego przez tworzenie pozarolniczych miejsc pracy w sferze usług dla ludności i rolnictwa, rzemiosła produkcyjnego, gospodarstw farmerskich (rodzinnych), zalesianie gruntów marginalnych oraz rozwój agroturystyki i obsługi międzynarodowego ruchu drogowego w rejonach przejść granicznych.
7. Stworzenie prawnych i finansowych możliwości wspierania postępu biologicznego w hodowli zwierząt gospodarskich.

Zadania do realizacji kierunków działań.

- 1.1 Eliminacja zanieczyszczeń rolniczej przestrzeni produkcyjnej przez rozwój zbiorowych i indywidualnych systemów kanalizacji sanitarnych we wsiach zwodociągowanych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych ze źródeł ciepła stosowania paliw proekologicznych.
- 1.2 Realizacja melioracji odwadniająco - nawadniających użytków zielonych w tym także modernizacyjno - odtworzeniowych oraz drenowaniu gruntów ornych.

- 1.3 Rozwój zalesień i zadrzewień śródpolnych z wykorzystaniem gruntów marginalnych oraz ochrona istniejących zadrzewień i zalesień, oczek wodnych i zatorfień w oparciu o środki finansowe UE.
- 1.4 (...)
- 1.5 Wspieranie organizacyjne i finansowe sprawnego przepływu ziemi z gospodarstw upadających do rozwojowych przez:
 - system tanich kredytów,
 - zwiększenie ilości miejsc pracy w sektorze pozarolniczym w celu przejęcia nadwyżek siły roboczej (zalesiania i usług),
 - rozwój systemu emerytur rolniczych,
 - rozwój obiektów opieki społecznej (socjalnej nad ludźmi starymi i niedołączonymi),
 - karencja podatkowa,
- 1.6 Prowadzenie szerokiej akcji szkoleń i wymiany gruntów w celu poprawy rozłogów gospodarstw i wyodrębnienie zwartych kompleksów gruntów skarbu państwa do przejęcia przez Lasy Państwowe w celu zalesień; dotyczy to w szczególności wschodniej części powiatu sokólskiego.
- 1.7 Wspieranie rozwoju lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego i przechowalnictwa, w tym realizowanego na zasadach zrzeszeń, producentów i spółdzielczości rolniczej, głównie w postaci małych zakładów dostosowanych do możliwości surowcowych i zbytu produkcji.
- 1.8 Propagowanie wspólnych zakupów i użytkowania drogich maszyn rolniczych przez zespołu rolników-producentów.
- 1.9 Wspieranie promocji i organizacji eksportu żywności, zwłaszcza na rynek wschodni.
- 1.10 Rozwój i wspieranie prac instytucji zapewniających obsługę finansową rolnictwa i doradztwo rolnicze.
- 1.11 Rozwój na terenach wiejskich infrastruktury technicznej: wodno-kanalizacyjnej, telekomunikacji, gazociągów oraz poprawy nawierzchni dróg.
- 1.12 Propagowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego.
- 1.13 Wspieranie rozwoju skupu przetwórstwa i zbytu zdrowej żywności produkowanej metodami ekologicznymi.

- 1.14 Wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, przeznaczonych na potrzeby wypoczynku bytowego oraz codziennego i świątecznego mieszkańców większych miast.
- 1.15 Wykorzystanie nie użytkowanych zagród wiejskich i działek we wsiach o atrakcyjnym położeniu do celów letniskowych. Działania takie pozwalają aktywizować życie wsi.
- 1.16 Wspierania hodowli koni rasy zimnokrwistej, w tym konia sokólskiego.

Sfera ekologiczna

B.9. Ochrona środowiska przyrodniczego.

Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego.

1. Zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego.
2. Zachowanie obszarów i obiektów prawnie chronionych.
3. Ochrona przed degradacją sanitarną i przeznaczenie na cele inne niż ekologiczne i rekreacyjne, w tym pod zabudowę terenów tworzących tereny przyrodnicze miast, w tym: zieleni parkowej, dolin rzecznych, zalesień i zadrzewień, skwerów, cmentarzy, ogrodów działkowych, zrehabilitowanych.
4. Ochrona przed nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne elementów lokalnych systemów ekologicznych, dolin cieków i oczek wodnych, stawów, zatorfień i zabagnień oraz zadrzewień śródpolnych.
5. Ochrona warunków zdrowia i życia ludzi przed hałasem, wibracjami i promieniowaniem niejonizującym w zakresie określonym w ustawie o ochronie i kształtowaniu środowiska z 31/01/1980 i jej przepisach wykonawczych.
6. Wzbogacenie warunków środowiska naturalnego przez: urządzenie terenów zieleni w jednostkach osadniczych oraz zalesianie gruntów marginalnych, rekultywacja wyrobisk ukierunkowana na rekreację i małą retencję.
7. Ochrona wartościowej rolniczej przestrzeni produkcyjnej i złóż surowców mineralnych przed nieuzasadnionym przeznaczeniem na inne cele.

Zadania realizujące kierunki działań.

- 1.1 Racjonalna eksploatacja złóż udokumentowanych surowców mineralnych-kruszywa naturalnego w Kundzinie, Zadworzanach, Gliniszczach, Jurowlanach, Kamionce, Drahlach i innych z zachowaniem wymogów określonych w przepisach prawa, tym także miejscowego oraz rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych w kierunkach ekologicznych i rekreacyjnych.
- 1.2 Poprawa bilansu wodnego i wzbogacenie systemu przyrodniczego, zwłaszcza w sąsiedztwie miast i siedzib gmin wiejskich oraz kompleksów terenów rekreacyjnych, przez sukcesywne powstawanie zbiorników wodnych małej retencji zgodnie z programem.
- 1.3 Uwzględnienie wymogów sanitarnych w zakresie hałasu wibracji i promieniowania niejonizującego elektromagnetycznego, w trakcie sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego dla zabudowy położonej w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz zastosowanie zabezpieczeń technicznych w sytuacji nieuniknionych kolizji sanitarnych.

C.12. Zapotrzebowanie w wodę.

Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę.

1. Dostosowanie systemów zaopatrzenia w wodę do potrzeb wynikających ze zwiększonej ilości mieszkańców korzystających z wodociągów i zapewnienie wody odbiorcom w sposób ciągły, o jakości zgodnej z normami sanitarnymi, w ilości pokrywającej pełne ich potrzeby.

Zadania realizujące kierunki

- 1.1. Wykonanie nowej stacji wodociągowej w Sokółce oraz grupowych wodociągów wiejskich: Tolcze i Łosośna Wlk. (gm. Kuźnica), Białousy (gm. Janów), Krukowszczyzna (gm. Korycin), Ostrów Południowy, Góran, Kruszyniany (gm. Krynki), Koniuszki (gm. Nowy Dwór), wodociągi wiejskie (gm. Sidra), Szczęsnowicze, Suchenicze, Ostrów Płn. (gm. Szudziałowo), Kolonia Grabowo Osmołowszczyzna, Kolonia Miedzianowo, Sadek, Łozowo (gm. Dąbrowa Białostocka), wodociągi wiejskie (gm. Suchowola i Sokółka).
- 1.2. Modernizacja istniejących oraz budowa nowych ujęć wody i stacji uzdatniania.
- 1.3. Rozbudowa sieci wodociągowych.

C.12. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

Kierunki rozwoju systemu odprowadzania ścieków.

1. Zapewnienie normatywnych standardów w zakresie odprowadzania ścieków.
2. Ograniczenie wielkości odprowadzanych zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i dążenie do uzyskania projektowanych klas czystości.

Zadania na rzecz realizacji kierunków.

- 1.1 (...)
- 2.2 Budowa systemów kanalizacji sanitarnej – przyzagrodowe oczyszczalnie ścieków we wsiach: Dzięciołówka, Szaciłówka, Ostra Góra, Bombla, Brody (gm. Korycin), budowa kanalizacji w gminach: Sokółka, Krynki, Nowy Dwór; budowa kolektora sanitarnego Chodorówka Str. i Nowa, Poświętne, Krzywa, Karpowicze, Jatwież Mała i Duża, Suchowola.
- 3.3 (...)

C.12. Składowanie i utylizacja odpadów.

Kierunki rozwoju gospodarki odpadami stałymi.

1. Działanie organizacyjne ograniczające ilość odpadów trafiających na wysypiska.
2. Wprowadzenie nowoczesnych technologii utylizacji na wysypiskach odpadów.
3. Rozwiązanie problemów unieszkodliwiania odpadów szpitalnych, weterynaryjnych oraz niebezpiecznych.

Zadania na rzecz realizacji kierunków.

- 1.1. Określenie zasad składowania odbioru, utylizacji i recyklingu odpadów w stosunku do różnych miejsc ich wytwarzania – regulamin gospodarki odpadami w mieście i gminie.
- 1.2. Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów pozwalającej na pozyskanie surowców wtórnych.
- 1.3. (...)
- 1.4. Modernizacja i przebudowa wysypisk z zastosowaniem nowoczesnych technologii: Janów, Nowy Dwór, Sidra, Szudziałowo, Sokółka.
- 1.5. Stworzenie stabilnych mechanizmów finansowych dla podmiotów gospodarczych prowadzących recykling odpadów i surowców wtórnych.

- 1.6. Rekultywacja składowisk odpadów oraz dzikich wysypisk.

Sfera społeczna

B.5. Edukacja

B.5. Kierunki rozwoju edukacji.

1. Utworzenie nowoczesnej bazy dydaktycznej.
 - 1.1. Modernizacja, rozbudowa oraz budowa nowych obiektów szkolnych,
 - 1.2. Budowa kotłowni olejowych w zespołach szkół.
2. Dostosowanie profili kształcenia do potrzeb rynku pracy.
 - 2.1. utworzenie Centrum Kształcenia Praktycznego,
 - 2.2. wprowadzenie nowych, atrakcyjnych kierunków kształcenia,
 - 2.3. zapewnienie wykwalifikowanej kadry pedagogicznej.
3. Wspieranie oświaty niepublicznej.
 - 3.1. dotowanie szkół niepublicznych z części oświatowej subwencji ogólnej.
4. Rozwój kształcenia na poziomie średnim i wyższym.
 - 4.1. utworzenie Wyższej Szkoły Zawodowej,
 - 4.2. stworzenie uczniom szkół średnich optymalnych warunków umożliwiających im kontynuowanie nauki w szkole wyższej.

C.9. Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego.

C.9 Kierunki rozwoju kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

1. Wspieranie działań i inicjatyw kulturalnych.
 - 1.1. utworzenie Powiatowego Centrum Kultury,
 - 1.2. utworzenie Muzeum Powiatowego,
 - 1.3. utworzenie Powiatowej Biblioteki Publicznej,
 - 1.4. rozszerzenie i realizacja kalendarza cyklicznych imprez kulturalnych, .
 - 1.5. upowszechnienie i poniesienie poziomu działalności placówek i instytucji kultury .
2. Wspieranie i promocja twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej.
 - 2.1. rozwój amatorskiego ruchu artystycznego,
 - 2.2. inspirowanie i wspieranie rozwoju kultury ludowej z uwzględnieniem różnicowania etnicznego, narodowościowego i religijnego ludności powiatu,

2.3. prowadzenie wielostronnej edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży.

C.10. Sport, turystyka i rekreacja.

Kierunki rozwoju sportu i rekreacji.

1. Utrzymanie, rozbudowa istniejących i budowa nowych obiektów sportowych przy zespołach szkół.
2. Wspieranie działań zmierzających do rozwoju kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży.
 - 2.1. rozwój działalności klubów i stowarzyszeń sportowych,
 - 2.2. zorganizowanie imprez sportowo – rekreacyjnych o zasięgu regionalnym, krajowym i międzynarodowym,
 - 2.3. utrzymywanie rezerw terenowych pod realizację nowych obiektów i urządzeń sportowych,
 - 2.4. promowanie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.

W kolejnych latach liczba uczniów ulega zmniejszeniu. Fakt ten spowodowany jest niżem demograficznym. Zbliżający się niż umożliwi likwidację zmianowości występującej w szkołach prowadzonych przez powiat sokólski i nie spowoduje konieczności zmniejszania liczby placówek. Aby zachęcić uczniów do podjęcia nauki w szkołach powiatu sokólskiego wprowadzone zostaną nowe, atrakcyjne kierunki kształcenia, zgodnie z wymogami rynku pracy i zainteresowaniami naszej młodzieży.

B.7. Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej.

1. Zapewnienie godziwej egzystencji osobom nie będącym w stanie samodzielnie lub przy pomocy najbliższej rodziny właściwie funkcjonować w środowisku społecznym.

Problem dotyczy przede wszystkim osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.

Idealnym rozwiązaniem jest podniesienie aktywności zawodowej społeczeństwa, pełna rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych i eliminacja patologii w rodzinie. Biorąc pod uwagę sytuację wyjściową, nawet przy intensywnych, połączonych działaniach w tym kierunku wszystkich powołanych do

owych zadań instytucji i organizacji, efektów należy oczekiwać w odległej perspektywie czasowej. Do uwidocznienia się tych efektów, założone cele należy realizować przez:

1. zapewnienie opieki instytucjonalnej osobom w podeszłym wieku oraz niesprawnym, pozbawionym opieki lub posiadającym ją w niewystarczającym zakresie,
2. przystosowanie środowiska fizycznego do potrzeb osób niepełnosprawnych,
3. propagowanie wszelkich form rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych dostępnych dla społeczności powiatu,
4. zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.

Z uwagi na ograniczone w stosunku do rzeczywistych potrzeb środki finansowe, należy aktywnie poszukiwać możliwości dofinansowania z innych źródeł (fundacje, udział w programach rządowych). Również podjęcie szerokiej współpracy ze wszystkimi podmiotami, które w swych programach działania koncentrują się na pomocy socjalnej, pozwoli na większe wykorzystanie posiadanych w środowisku lokalnym zasobów finansowych, rzeczowych i ludzkich.

B7. Kierunki rozwoju pomocy społecznej

1. Poprawa warunków życia osób w podeszłym wieku.

Planowane działanie ma na celu eliminację podstawowego problemu ludzi w podeszłym wieku, czyli braku opieki niezbędnej dla egzystencji, przez zapewnienie form opieki instytucjonalnej, dostosowanych do sytuacji danej osoby.

Instytucjonalne formy opieki mają stanowić dla osób samotnych ekwiwalent opieki sprawowanej powszechnie w społeczeństwie przez rodzinę nad jej starszymi członkami, bądź uzupełniać tę opiekę do niezbędnego poziomu.

Zadania rozwoju pomocy społecznej.

1. utworzenie domu pomocy społecznej dla osób starych (opiekę całodobową osobom przewlekle chorym powinien zapewnić uruchamiany na terenie powiatu sokólskiego zakład pielęgnacyjno – opiekuńczy)
2. usprawnienie opieki nad ludźmi starszymi i przewlekle chorymi w środowisku przez:

- 1) koordynację działań wszystkich podmiotów udzielających pomocy („Caritas”, publiczna służba zdrowia, PKPS, pomoc społeczna),
- 2) zapewnienie środków transportu dla osób świadczących usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne w środowisku,
- 3) rozważenie możliwości utworzenia Dziennego Domu Pomocy, w celu odciążenia aktywnych zawodowo rodzin opiekujących się osobami starszymi.

Poza celem głównym przewidywane rozwiązania mogą przynieść skutek dodatkowy w postaci stworzenia nowych miejsc pracy, zmniejszenia zapotrzebowania na hospitalizacje na oddziałach przewlekłych, utrzymania więzi rodzinnych i towarzyskich, najczęściej zerwanych wskutek wyjazdu członka społeczności do odległego domu pomocy społecznej.

2. Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych.

1. Osiągnięcie celu możliwe jest przez rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. Przewidywane działania w tym zakresie dotyczą:
 1. prawidłowego dysponowania środkami PFRON w zakresie przewidzianym ustawą o rehabilitacji osób niepełnosprawnych (kontynuacja),
 2. propagowanie wszelkich form rehabilitacji społecznej i zawodowej a także leczniczej w ramach oferty Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, we współpracy z innymi zainteresowanymi podmiotami (powiatowy urząd pracy, potencjalni pracodawcy, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, placówki służby zdrowia),
 3. likwidacji barier funkcjonalnych w instytucjach publicznych,
 4. rozwijanie systemu edukacji integracyjnej,
 5. współpraca z organizacjami i instytucjami na rzecz integracji środowiska osób niepełnosprawnych .

3. Poprawa sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych i sierot.

1. Osiągnięcie celu możliwe jest przez zapewnienie dzieciom pozbawionym całkowicie opieki oraz posiadającym niewystarczającą opiekę, warunków do prawidłowego rozwoju psychofizycznego, przez:

1. zapewnienie opieki w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (w ramach współpracy z powiatami będącymi organami prowadzącymi takie placówki),
2. pełniejsze wykorzystanie Specjalnego Ośrodka Opiekuńczo – Wychowawczego, jako placówki zapewniającej opiekę całodobową dla dzieci z upośledzeniem umysłowym, obecnie przebywających poza terenem naszego powiatu w podobnych placówkach,
3. realizację postanowień sądu o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej (kontynuacja),
4. przygotowanie, tj. wyselekcjonowanie i przeszkolenie kandydatów do pełnienia roli rodzin zastępczych w ramach umowy o pracę, w tym na zasadzie pogotowia opiekuńczego,
5. pracę z rodzinami dysfunkcyjnymi w kierunku przywrócenia im zdolności opiekuńczych i wychowawczych,
6. współpraca z instytucjami powołanymi do opieki nad dzieckiem i rodziną (poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, pedagogami szkolnymi, ośrodkami pomocy społecznej, sądem rodzinnym, ośrodkami terapii uzależnień) w kierunku przywrócenia właściwej atmosfery w rodzinach dysfunkcyjnych, o ile istnieje taka szansa,
7. rozwijanie uzupełniających form opieki nad dzieckiem, typu świetlice socjoterapeutyczne, we współpracy z innymi podmiotami.

W obliczu trudności związanych z umieszczeniem dzieci pozbawionych właściwej opieki (lub opieki w ogóle) w placówkach opiekuńczo- wychowawczych poza terenem powiatu sokólskiego, należy poważnie rozważyć inne, w tym również częściowe możliwości rozwiązania problemu opieki nad dzieckiem, których optymalnym rozwiązaniem jest przywrócenie funkcji opiekuńczo –wychowawczych rodzinie biologicznej.

B.8. Opieka zdrowotna.

Kierunki rozwoju opieki zdrowotnej.

1. Realizacja założeń reformy w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej.

Realizacja tego zadania ma poprawić warunki udzielania świadczeń zdrowotnych, podnieść ich jakość oraz zapewnić dostępność usług zdrowotnych jak najbliżej miejsca zamieszkania.

Wymaga to kontynuacji następujących działań:

- 1.1. utrzymanie kondycji obiektów przychodni rejonowych i ośrodków zdrowia zgodnie z wymogami Ministra Zdrowia,
 - 1.2. przekształcenia w zakresie przejmowania usług przez podmioty niepubliczne, a zwłaszcza rozwój instytucji lekarza rodzinnego,
 - 1.3. wyposażenie w sprzęt medyczny zakładów podstawowej opieki zdrowotnej,
 - 1.4. zabezpieczenie środka transportu w każdym zakładzie, zwłaszcza do realizacji świadczeń w środowisku domowym – lekarz rodzinny,
 - 1.5. współpraca środowiska lokalnego w zakresie podejmowania działań mających wpływ na zdrowie.
2. Restrukturyzacja zakładów opieki zdrowotnej i modernizacja istniejącej bazy szpitalnej.

Istniejącą bazę szpitalną należy dostosować do potrzeb mieszkańców, tak aby w 2005r. osiągnąć wskaźnik wykorzystania łóżek powyżej 85% na wszystkich oddziałach.

Zadanie to wymaga:

- 1.1. (...)
- 1.2. utrzymania łóżek opieki długoterminowej w obu szpitalach,
- 1.3. poszerzenia oferty usług w zakresie rehabilitacji leczniczej oraz pozyskanie sprzętu rehabilitacyjnego,
- 1.4. kontynuacji zadań w zakresie realizacji programu zintegrowanego ratownictwa medycznego,
- 1.5. rozwinięcia działań w zakresie programu ochrony zdrowia psychicznego w miejscu zamieszkania (dienne ośrodki, grupy wsparcia itp.),
- 1.6. wspierania rozwoju poradni zajmującej się leczeniem osób z problemami alkoholowymi oraz innymi uzależnieniami.

3. Rozwój profilaktyki i promocji zdrowia wynikający z założeń Narodowego Programu Zdrowia na lata 2000-2005.

Celem strategicznym tych założeń jest:

„Poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności.”

W realizację tych zadań należy włączyć wszystkie podmioty życia publicznego.

Realizacja polityki zdrowotnej w powiecie wymaga:

- 1.1. rozszerzania działań edukacyjnych wśród młodzieży szkolnej (przygotowanie nauczycieli oraz liderów młodzieżowych),
- 1.2. angażowania zakładów pracy do działań prozdrowotnych,
- 1.3. realizacji programów profilaktycznych dotyczących chorób cywilizacyjnych,
- 1.4. organizacji masowych imprez o charakterze zdrowotnym (Dzień Serca, Dzień bez Papierosa, Dzień Walki z Gruźlicą),
- 1.5. włączenia się do Narodowej Koalicji do Walki z Rakiem, co też powiat sokólski uczynił w listopadzie 2000 roku.

Sfera ładu przestrzennego

Przestrzeń na obszarze powiatu sokólskiego kształtowana jest przez obowiązujące miejscowe i gminne plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone i realizowane przez samorzady gmin.

W tej sytuacji samorząd powiatowy nie może bezpośrednio kształtować sfery ładu przestrzennego na własnym terenie.

Przestrzenna lokalizacja zadań celu publicznie – powiatowego oraz tworzenie podstaw prawnych jej realizacji, wymagać będzie sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego oraz ciągłej ich aktualizacji, wynikającej z prowadzonego monitoringu.

A.3. Ład przestrzenny

Kierunki rozwoju ładu przestrzennego.

1. Współpraca samorządów powiatowego i gminnych w celu rozwoju i promocji powiatu.
2. Racjonalne wykorzystanie unikalnych walorów turystycznych i kulturowych.

Zadania realizacyjne.

- 1.1 Powołanie wspólnej profesjonalnej służby planistycznej, opracowującej i wnioskującej wprowadzanie zmian w planach zagospodarowania przestrzennego.
- 1.2 Promowanie architektury regionalnej, wywodzącej się z tradycji historycznej.

4. WYCIĄG ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

W aspekcie reformy administracyjnej państwa wprowadzającej instytucję samorządu wojewódzkiego będącego partnerem dla władz centralnych w zakresie kreowania i wdrażania polityki rozwoju regionalnego, należy w trakcie identyfikowania kierunków rozwoju Gminy uwzględnić strategiczne priorytety Województwa Podlaskiego. Zharmonizowanie planów rozwoju Gminy i Województwa pozwoli na efektywne ubieganie się w przyszłości o wsparcie lokalnych inwestycji z budżetu Województwa, rządu centralnego czy też zagranicznych funduszy pomocowych alokowanych na szczeblu regionu.

Ze względu na powyższe włączono do niniejszego rozdziału wyciąg z Części II projektu Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego pt. „Warianty i scenariusze rozwoju” we fragmencie odnoszącym się do wyodrębnionego na potrzeby opracowania tzw. Białostockiego Obszaru Rozwoju i zapisach dotyczących bezpośrednio Miasta i Gminy Sokółka.

KIERUNKI ROZWOJU POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW WOJEWÓDZTWA W UKŁADZIE STREFOWYM

BIAŁOSTOCKI OBSZAR ROZWOJU

Obszar o powierzchni 6515 km² (około 32% powierzchni województwa) obejmuje 4 powiaty: grodzki miasta Białymstoku oraz 3 ziemskie: białostocki, sokólski i moniecki. W skład obszaru wchodzi 32 gminy w tym: miasto Białystok, 14 gmin miejsko -wiejskich i 17 wiejskich. Zaludnienie Białostockiego Obszaru Rozwoju wynosiło na koniec 1998 r. ogółem około 548 400 osób, co stanowiło ok. 45% ogółu ludności województwa podlaskiego. W 15 miastach obszaru zamieszkiwało ok. 379 900 osób, co stanowiło ok. 69% ogółu mieszkańców obszaru i ok. 53% ludności miejskiej województwa podlaskiego.

1.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna Białostockiego Obszaru Rozwoju

(...)

1.1.3. Tereny rolno-osadnicze - obejmujące: powiaty sokólski i moniecki oraz gminy: Tykocin, Zawady, Michałowo i Gródek z powiatu białostockiego.

- **Podstawowa sieć osadnicza tych terenów to:**

(...)

- miasta -siedziby powiatów: Sokółka i Mońki,

(...)

- **Główne funkcje terenów i sieci osadniczej to:**

- rolnictwo ukierunkowane na produkcję zbóż i ziemniaków oraz hodowlę bydła i trzody chlewnej, a lokalnie w dostosowaniu do rynków zbytu na produkcję drobiu, warzyw, owoców i roślin przemysłowych (buraków cukrowych i tytoniu),
- administracja i usługi szczebla powiatowego w Sokółce i Mońkach,
- mieszkalnictwo ludności nierolniczej, głównie w ośrodkach miejskich i częściowo wiejskich, siedzibach gmin, ze spodziewanym umiarkowanym wzrostem, zwłaszcza w Mońkach i Sokółce,
- lokalny przemysł bazujący głównie na pozyskiwaniu przetwórstwa surowców rolniczych, leśnych i mineralnych, z możliwością i potrzebą rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego w rejonach o wyraźnej specjalizacji produkcji rolniczej,
- obsługa transportu drogowego i kolejowego, w tym stacji przeładunkowych i przejść granicznych, co dotyczy w szczególności: Sokółki, Gieniuszy, Kuźnicy, Dąbrowy Białostockiej, Knyszyna, Moniek, Bobrownik i Zubek Białostockich a perspektywnie, ewentualnie: Chworościan, Wojnowców, Krynek i Jałówki,
- obsługa transportu i turystyki motorowej na obrzeżach głównych tras komunikacyjnych tj. dróg krajowych w tym ekspresowych i wojewódzkich (M.O.P.),
- gospodarka leśna i produkcja leśna na bazie głównych kompleksów lasów stanowiących własność Skarbu Państwa z możliwością rozwoju dostosowaną do wymogów ochrony ekologicznej i innych funkcji lasów. Istotnym działaniem w sferze gospodarki leśnej będzie zalesienie gruntów marginalnych. Korzystne to będzie z punktu widzenia zwiększenia lesistości, zagospodarowania gruntów nie użytkowanych, wzbogacania systemu ekologicznego, a także z punktu widzenia wzrostu

ilości miejsc pracy leśnictwie, poprawy budżetów rodzinnych dwuzawodowców i perspektywicznych efektów surowcowych. Problem ten dotyczyć będzie w szczególności tzw. "ściany wschodniej" tj. terenów położonych wzdłuż granicy polsko-białoruskiej .

(...)

1.2. SFERA EKOLOGICZNA

(...)

- Zadania realizujące wyżej wymienione kierunki działań:

- racjonalna eksploatacja złóż udokumentowanych surowców mineralnych – kruszywa naturalnego w Kundzinie, Zadworzanach, Gieniuszach, Janowszczyźnie, Kamionce-Drahe, Nadworcach i innych, z zachowaniem wymogów określonych w przepisach prawa, w tym także miejscowego oraz sukcesywna rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych w kierunkach ekologicznych i rekreacyjnych. Analogiczne działania dotyczą złóż surowców ilastych,

(...)

1.3. SFERA SPOŁECZNA

1.3.1. Warunki mieszkaniowe

(...)

- Zadania:

- sukcesywna przebudowa i rewaloryzacja śródmiejskich zasobów mieszkaniowych w miastach: Białymstoku, Łapach, Sokółce, Tykocinie,
- umiarkowany, skorelowany z potrzebami rozwój mieszkalnictwa, głównie typu jednorodzinnego w Sokółce, Mońkach, Łapach, Dąbrowie Białostockiej i Czarnej Białostockiej,

(...)

- 1.3.5. Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego

(...)

- Zadania:

- opracowanie studiów wartości kulturowych (historyczno-urbanistycznych) następujących miejscowości: Białegostoku, Choroszcy, Czarnej Białostockiej i Czarnej Wsi Kościelnej w gm. Czarna Białostocka, Gródek, Juchnowiec Dolny i Kościelny, Michałowo i Jałówki w gm. Michałowo, Supraśl, Turośń Kościelna, Tykocin, Wasilków, Zabłudów,

Ryboły i Pawłów w gm. Zabłudów, Sokółki, Dąbrowa Białostocka, Korycin, Krynki, Kruszyniany, Kuźnica, Nowy Dwór, Sidry, Siderki i Zalesie w gm. Sidra, Bohoniki, Suchowola, Mońki, Knyszyn, Jasionówka i Krypno,

(...)

1.4. SFERA GOSPODARCZA

1.4.1. Sfera produkcyjno-usługowa

- Kierunki działań na rzecz rozwoju sfery produkcyjno-usługowej:

- tworzenie warunków infrastrukturalnych i terenowo -prawnych do pozyskania inwestorów dla terenów produkcyjno -usługowych w miastach: Białystok, Sokółka, Łapy, Mońki i Dąbrowa Białostocka,

(...)

1.5. SFERA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1.5.1. Komunikacja

- Kierunki rozwoju infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej oraz obsługi podróżnych:

- zapewnienie i usprawnienie powiązań komunikacyjnych pomiędzy elementami struktury przestrzennej miast: Białystok, Sokółka, Łapy i Mońki oraz pomiędzy ponadlokalnymi i lokalnymi ośrodkami obsługi a pozostałymi jednostkami osadniczymi poprzez:
- dokończenie budowy obwodnicy śródmiejskiej w Białymstoku i wykonanie tras usprawniających ruch tranzytowy w Białymstoku, Sokółce, Łapach i Mońkach,
- modernizację linii Warszawa- Białystok -Kuźnica Białostocka -granica państwa i Sokółka -Augustów -Suwałki -Trakiszki -granica państwa, leżących w europejskim korytarzu tranzytowym E 26 Helsinki -Ryga - Kowno -Warszawa,

(...)

- Zadania:

- modernizacja i budowa dróg krajowych:
- Nr 19 - modernizacja całej drogi do parametrów drogi ekspresowej,
- budowa obwodnic: Wasilkowa, Czarnej Białostockiej i Sokółki,

(...)

- budowa miejsc obsługi podróżnych (M.O.P.) przy drogach:

- Nr 18 -Stare Jezewo, Radule , Złotoria, Białystok, Czarna Białostocka, Sokółka, Kuźnica,

(...)

- **modernizacja przejścia granicznego w Kuźnicy i ewentualna budowa nowych przejść w Chworościanach, Wojnowcach, Jałówce i Krynkach,**
- **modernizacja i budowa nowych odcinków ulic na terenie Sokółki** usprawniających ruch tranzytowy :
 - ciągu ulicznego wzdłuż torów na połączeniu ulicy Białostockiej z ul. Przemysłowa, ul. Przemysłowej z ul. Braci Lewowiewskich do połączenia z ul. Grodzieńską,
 - ul. Nowej z przedłużeniem ul. Zabrodzie,
 - ul. Witosa z przedłużeniem do ul. Grodzieńskiej,
 - budowa wiaduktów nad torami w ciągu ulic: Białostockiej i Kryńskiej,

(...)

- w zakresie komunikacji kolejowej:

- modernizacja linii kolejowych: Warszawa -Białystok -Kuźnica Białostocka – granica państwa z budową drugiego toru na odcinku Białystok -Kuźnica Białostocka i Sokółka - Augustów -Suwałki -Trakiszki -granica państwa z budową drugiego toru i elektryfikacja oraz z dostosowaniem do kursowania pociągów z prędkością 160 km/h,

(...)

1.5.2. Zaopatrzenie w wodę

(...)

- Zadania:
 - wykonanie, między innymi, nowych stacji wodociągowych w miastach Łapy i Sokółka oraz grupowych wodociągów wiejskich: Kusińce, Kuźnica, Łosośna gm. Kuźnica, Kuriany gm. Zabłudów, Brzeziny gm. Trzcianne, Łazinki gm. Tykocin modernizacji, rozbudowy istniejących ujęć i stacji wodociągowych w miastach Choroszczy , Mońkach, Wasilkowie dla potrzeb Białegostoku i wodociągów wiejskich w Brzozowie Starym, gm. Poswiętne, Kleosin, gro. Juchnowiec Kościelny, Białousach gm. Janów, Łosośna Wielka gm. Kuźnica,
 - rozbudowa sieci wodociągowej we wszystkich miastach w układzie pierścieniowym, z zastosowaniem odcinków promienistych z

wyjatkowych wypadkach, o zasięgu umożliwiającym podłączenie do niej całej zwartej zabudowy istniejącej i projektowanej,

(...)

1.5.5. Gazownictwo

- **Dostosowanie systemu gazowniczego do potrzeb wynikających z rozwoju obszaru**, zapewnienie sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu wymagać będzie:

- budowy gazociągów wysokiego ciśnienia: w miastach i gminach: Choroszcz, Tykocin, Wasilków, Krynki, Szudziałowo, Czarna Białostocka, Knyszyn, Mońki, Trzcianne, Goniądz, Jasionówka, Sokółka, Kuźnica, Sidra, Dąbrowa Białostocka, Nowy Dwór, Michałowie i Gródku,
- budowy baz zaplecza technicznego w Dąbrowie Białostockiej, Mońkach, Sokółce, Knyszynie, Choroszczy, Gródku, Zabłudowie, Łapach,
- modernizacji baz zaplecza technicznego w Białymstoku.

(...)

1.5.6. Elektroenergetyka

- **Rozwój niezawodnego i sprawnie funkcjonującego systemu elektroenergetycznego** dla dostarczenia odpowiedniej ilości i jakości mocy i energii elektrycznej odbiorcom obszaru rozwoju wymagać będzie:

- modernizacji linii elektroenergetycznych WN 110 kV
 - GPZ 1 B -stok -Czarna Białostocka -Sokółka -Dąbrowa Białostocka -Augustów,

(...)

1.5.8. Gospodarka odpadami

(...)

Zadania:

- modernizację i rozbudowę gminnych wysypisk z zastosowaniem nowoczesnych technologii w gminach: Janów, Nowy Dwór, Sidra, Jasionówka, Poświętne, Wasilków, Suraż, Łapy, Sokółka, Mońki, Michałowo, Gródek, Szudziałowo, Tykocin,

(...)

Część III

STRATEGICZNE CELE ROZWOJU MIASTA I GMINY SOKÓŁKA

CELE STRATEGICZNE ROZWOJU MIASTA I GMINY SOKÓŁKA

W ramach prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Sokółka zostały zidentyfikowane następujące strategiczne cele rozwoju:

Cel strategiczny A

AKTYWIZACJA GOSPODARCZA OBSZARU DLA TWORZENIA NOWYCH MIEJSC PRACY ORAZ WZROSTU DOCHODÓW MIESZKAŃCÓW I BUDŻETU GMINY.

Realizacja powyższego celu strategicznego zostanie zapewniona przez wdrożenie następujących Strategicznych Programów Gospodarczych:

- A.1. Kumulacja zasobów pod kątem zabezpieczenia kompletności oferty inwestycyjnej Gminy**
- A.2. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych**
- A.3. Pro – inwestycyjna polityka Gminy**
- A.4. Polityka przestrzenna sprzyjająca lokalizacji działalności gospodarczej**
- A.5. Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą**
- A.6. Wykorzystanie terminalu kolejowego w Gieniuszach**
- A.7. Zagospodarowanie obiektów nieużytkowanych na terenie Gminy**
- A.8. Kreowanie postaw przedsiębiorczych**
- A.9. Rozwój samorządu gospodarczego**
- A.10. Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej**
- A.11. Rozwój sieci instytucji obsługi rolnictwa**

- A.12. Zdynamizowanie procesu zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych
- A.13. Tworzenie grup producenckich
- A.14. Rozwój agroturystyki
- A.15. Rozwój gospodarstw ekologicznych
- A.16. Rozwój produkcji mleczarskiej
- A.17. Rozwój produkcji integrowanej
- A.18. Racjonalna gospodarka leśna
- A.18. Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej
- A.20. Aktywizacja Sokólskiego Centrum Biznesu
- A.21. Racjonalna eksploatacja złóż surowców mineralnych

Cel strategiczny B

**POPRAWA DOSTĘPNOŚCI DO INSTYTUCJI INFRASTRUKTURY
SPOŁECZNEJ ORAZ TWORZENIE WARUNKÓW DLA
WSZECHSTRONNEGO ROZWOJU OSOBISTEGO
MIESZKAŃCÓW**

Realizacja powyższego celu strategicznego zostanie zapewniona przez wdrożenie następujących Strategicznych Programów Gospodarczych:

- B.1. Wyznaczenie i urządzenie szlaków turystycznych pieszych i rowerowych oraz pól biwakowych
- B.2. Poszerzenie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych
- B.3. Rozwój bazy noclegowej

- B.4. Rozwój bazy żywniowo – gastronomicznej**
- B.5. Rozwój współpracy zagranicznej**
- B.6. Budowa sal gimnastycznych na terenie Gminy**
- B.7. Utworzenie Domu Opieki Społecznej**
- B.8. Rozwój form kształcenia mieszkańców**
- B.9. Rozwój kapitału ludzkiego**
- B.10. Zagospodarowanie zalewu w Sokółce**
- B.11. Modernizacja stadionu i kompleksu małych boisk**
- B.12. Rozwój sektora pozarządowego**
- B.13. Wsparcie samoorganizowania się młodzieży**
- B.14. Rozwój Sokólskiego Funduszu Lokalnego**
- B.15. Kształtowanie i ochrona lokalnego układu przyrodniczego i krajobrazowego**
- B.16. Rozwój systemów prawnie chronionych**

Cel strategiczny C

**POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I
FUNKCJONOWANIA PRZEDSIĘBIORSTW POPRZEZ ROZWÓJ
INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**

Realizacja powyższego celu strategicznego zostanie zapewniona przez wdrożenie następujących Strategicznych Programów Gospodarczych:

- C.1. Budowa obwodnicy Miasta**
- C.2. Modernizacja dróg, na których Gmina nie jest zarządcą**
- C.3. Modernizacja dróg miejskich**

- C.4. Modernizacja dróg gminnych pozamiejskich
- C.5. Budowa wiaduktu nad torami kolejowymi
- C.6. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w mieście
- C.7. Budowa kanalizacji sanitarnej w zabudowie zwartej na obszarach wiejskich
- C.8. Budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków we wsiach, w których nie jest przewidziana budowa kanalizacji sanitarnej
- C.9. Budowa stacji uzdatniania wody w Sokółce
- C.10. Budowa wodociągów na terenach wiejskich
- C.11. Gminny system gospodarki odpadami
- C.12. Modernizacja sieci energetycznych
- C.13. Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy
- C.14. Gazyfikacja Gminy
- C.15. Rozwój budownictwa komunalnego
- C.16. Likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny D

**SPRAWNE ZARZĄDZANIE GMINĄ DLA ZAPEWNIENIA
WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG KOMUNALNYCH**

Realizacja powyższego celu strategicznego zostanie zapewniona przez wdrożenie następujących Strategicznych Programów Gospodarczych:

- D.1. Pozyskanie funduszy pomocowych
- D.2. Wieloletni Program Inwestycyjny

- D.3. Budżet zadaniowy**
- D.4. Wdrożenie metod zarządzania jakością**
- D.5. Racjonalizacja siatki szkół i przedszkoli**
- D.6. Zintegrowane systemy wodociągowe**
- D.7. Estetyzacja Miasta**
- D.8. Opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków.**
- D.9. Wzmocnienie sił porządkowych**
- D.10. Polityka promocyjna Gminy**

Część IV

STRATEGICZNE PROGRAMY GOSPODARCZE

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.1.
Kumulacja zasobów pod kątem zabezpieczenia kompletności oferty inwestycyjnej Gminy		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie atrakcyjności i kompletności oferty inwestycyjnej pod kątem potencjalnych inwestorów zewnętrznych poprzez scalanie gruntów i właściwą politykę przestrzenną.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.1.1. Dostosowanie polityki przestrzennej pod względem wymagań potencjalnych inwestorów - zadanie A.1.2. Wprowadzenie niezbędnych zmian do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - zadanie A.1.3. Podjęcie działań fizycznie zabezpieczających pro – inwestycyjne przeznaczenie terenów 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - ilość podjętych uchwał o zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - średnia wielkość działek - koncentracja i stopień rozproszenia działek 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.2.
Pozyskanie inwestorów zewnętrznych		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Zwiększenie ilości podmiotów gospodarczych na terenie Gminy, o nieuciążliwej działalności gospodarczej na obszarach przemysłowych Gminy, co przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia i wzrostu dochodów mieszkańców oraz budżetu Gminy.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, przedsiębiorcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.2.1. Zabezpieczenie i promocja oferty inwestycyjnej - zadanie A.2.2. Intensyfikacja działań marketingowych - zadanie A.2.3. Prezentacja oferty i podjęcie negocjacji z potencjalnymi inwestorami. 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba nowych podmiotów gospodarczych - liczba utworzonych miejsc pracy - plan promocji Gminy 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki inwestorów, pozabudżetowe środki pomocowe		

TRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.3.
Pro – inwestycyjna polityka Gminy		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Osiągnięcie wysokiego wskaźnika inwestycji gminnych dla zdynamizowania wielofunkcyjnego rozwoju obszaru		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.3.1. Opracowanie programu inwestycji na najbliższe lata - zadanie A.3.2. Analiza budżetu Gminy pod kątem poszukiwania oszczędności dla zwiększenia budżetu inwestycyjnego - zadanie A.3.3. Analiza dostępnych źródeł pozabudżetowych środków jako uzupełnienia środków własnych - zadanie A.3.4. Uchwalenie budżetu z możliwie wysokimi wydatkami inwestycyjnymi 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - wskaźnik inwestycji do dochodów i wydatków - wartość zrealizowanych inwestycji 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, sektor prywatny		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.4.
Polityka przestrzenna sprzyjająca lokalizacji działalności gospodarczej		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości gospodarczej i lokalizacji firm poprzez przygotowanie planistyczne i gospodarke przestrzenną maksymalnie wykorzystującą atrakcyjne możliwości lokalizacyjne Gminy.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.4.1. Analiza możliwości lokalizacyjnych Gminy - zadanie A.4.2. Zarezerwowanie i maksymalne zagospodarowanie atrakcyjnie położonych terenów pod działalność gospodarczą - zadanie A.4.3. Dokonanie niezbędnych zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba nieruchomości przygotowanych pod kątem potencjalnych inwestorów - oszacowana wartość przygotowanych terenów 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.5.
Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Podwyższenie atrakcyjności lokalizacyjnej Gminy i poprawa warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych poprzez wyposażenie terenu w infrastrukturę techniczną		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.5.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu - zadanie A.5.2. Opracowanie dokumentacji technicznej - zadanie A.5.3. Wydanie pozwolenia na budowę - zadanie A.5.4. Przeprowadzenie przetargu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - ilość uzbrojonych działek - wzrost wartości uzbrojonych działek - liczba podmiotów gospodarczych korzystających z wykonanej infrastruktury technicznej 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, wpłaty podmiotów gospodarczych, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.6.
Zagospodarowanie obiektów nieużytkowanych na terenie Gminy		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Ochrona obiektów przed zniszczeniem i zapewnienie racjonalnej ich eksploatacji		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, przedsiębiorcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.6.1. Inwentaryzacja obiektów - zadanie A.6.2. Określenie możliwych sposobów użytkowania przedmiotowej infrastruktury - zadanie A.6.3. Promocja i pozyskanie nowych użytkowników 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba nieużytkowanych obiektów - liczba nowych użytkowników - wartość nowych inwestycji 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki inwestorów		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.7.
Wykorzystanie terminalu kolejowego w Gieniuszach		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Zdynamizowanie wymiany towarowej ze Wschodem poprzez promocję i rozwój infrastruktury przeładunkowej i jej otoczenia		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: P.P. Polskie Koleje Państwowe, zainteresowani przedsiębiorcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.7.1. Przeprowadzenie analiz marketingowych - zadanie A.7.2. Opracowanie biznes planu - zadanie A.7.3. Realizacja zaplanowanych działań 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - wartość produktów przechodzących przez terminal - liczba odpraw 		
Źródła finansowania zadań: środki P.P. PKP, środki zainteresowanych przedsiębiorców		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	A.8.
Kreowanie postaw przedsiębiorczych	
Termin realizacji:	2000-2015
Cel strategiczny A	
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.	
Cel realizacji programu: Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych podmiotów gospodarczych	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Sokólskie Centrum Biznesu, organizacje gospodarcze	
Zadania:	
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.8.1. Zorganizowanie inicjatywy na rzecz kreowania przedsiębiorczości - zadanie A.8.2. Opracowanie programu działań - zadanie A.8.3. Pozyskanie funduszy na realizację programu - zadanie A.8.4. Wdrożenie programu 	
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:	
<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczestników programu - realizacja budżetu programu - liczba osób podejmujących indywidualną działalność gospodarczą 	
Źródła finansowania zadań: pozabudżetowe środki pomocowe, środki zainteresowanych przedsiębiorców, budżet Gminy	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.9.
Rozwój samorządu gospodarczego		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Rozwój instytucji otoczenia biznesu i reprezentacji interesów przedsiębiorców		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani przedsiębiorcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.9.1. Zorganizowanie spotkania założycielskiego - zadanie A.9.2. Opracowanie koncepcji funkcjonowania organizacji - zadanie A.9.3. Rejestracja organizacji - zadanie A.9.4. Uruchomienie działalności statutowej 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba członków założycieli - liczba przeprowadzonych spotkań i konsultacji 		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych przedsiębiorców, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.10.
Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie optymalnych warunków dla produkcji rolniczej poprzez regulacje stosunków wodnych oraz zwiększanie udziału nawożenia naturalnego		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, zainteresowani rolnicy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie A.10.1. Regulacja stosunków wodnych poprzez melioracje i drenaż oraz poprawa stanu infrastruktury w tym zakresie – zadanie A.10.2. Stymulowanie wzrostu nawożenia naturalnego – zadanie A.10.3. Rozwój technik gospodarowania – zadanie A.10.4. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem jej na cele inne niż rolnicze 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej - powierzchnia meliorowanych gruntów - udział wykorzystania nawozów naturalnych dla produkcji rolniczej 		
Źródła finansowania zadań: środki rolników, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.11.
Rozwój sieci instytucji obsługi rolnictwa		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie producentom rolnym dogodnego dostępu do usług, urzędzeń i organizacji otoczenia rolnictwa		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, instytucje obsługi rolnictwa		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.11.1. Rozwój bazy przechowalniczej - zadanie A.11.2. Doradztwo i kształcenie zawodowe - zadanie A.11.3. Przetwórstwo - zadanie A.11.4. Wzrost dostępu do usług weterynaryjnych 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - ilość instytucji otoczenia rolnictwa funkcjonujących na terenie Gminy - liczba podmiotów korzystających ze świadczonych usług 		
Źródła finansowania zadań: Środki zainteresowanych podmiotów, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.12.
Zdynamizowanie procesu zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Podwyższenie konkurencyjności lokalnego sektora rolnego poprzez koncentrację produkcji rolniczej, scalanie i wymianę gruntów oraz popieranie rozwoju dużych gospodarstw rolnych		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, zainteresowani rolnicy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.12.1. Popularyzacja technik scalania gruntów - zadanie A.12.2. Popieranie rozwoju dużych gospodarstw - zadanie A.12.3. Pozyskanie środków pomocowych, ułatwiających i przyspieszających ten proces 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - średnia wielkość gospodarstwa rolnego - odsetek gospodarstw dużych - łączna powierzchnia gospodarstw dużych 		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.13.
Tworzenie grup producenckich		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Wsparcie samoorganizowania się rolników dla ochrony i reprezentacji ich interesów zawodowych		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani rolnicy, Zarząd Miejski		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.13.1. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej wśród rolników na temat specyfiki i korzyści odnoszonych dzięki zorganizowaniu się w grupy producenckie - zadanie A.13.2. Opracowanie koncepcji funkcjonowania grup(-y) - zadanie A.13.3. Zorganizowanie i rozpoczęcie działalności 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - Ilość uczestników spotkań informacyjnych i szkoleń - Ilość powstałych grup producenckich 		
Źródła finansowania zadań: Środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.14.
Rozwój agroturystyki		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Wspieranie generowania dodatkowych źródeł dochodu mieszkańców poprzez wykorzystanie atrakcji przyrodniczych Gminy i obsługę ruchu turystycznego		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, zainteresowani rolnicy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.14.1. Identyfikacja infrastruktury do potencjalnego wykorzystania na potrzeby tworzenia bazy agroturystycznej - zadanie A.14.2. Popularyzacja formy gospodarstwa agroturystycznego - zadanie A.14.3. Promocja gospodarstw agroturystycznych 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - ilość gospodarstw turystycznych na terenie Gminy - liczba turystów korzystających z tej formy wypoczynku 		
Źródła finansowania zadań: środki osób zainteresowanych, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.15.
Rozwój gospodarstw ekologicznych		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Stworzenie szansy specjalizacji gospodarstw rolnych w produkcji żywności czystej ekologicznie		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani rolnicy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.15.1. Zainteresowanie rolników zmianą specjalizacji produkcji rolnej - zadanie A.15.2. Wykonanie badań rynkowych popytu na tego żywność czystą ekologicznie - zadanie A.15.3. Dostarczenie zainteresowanym rolnikom wiedzy i umiejętności w zakresie produkcji ekologicznej 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba rolników uczestniczących w programie - wykonana analiza rynku na żywność ekologiczną 		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.16.
Rozwój produkcji mleczarskiej		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Wykorzystanie dobrej jakości użytków zielonych dla rozwoju produkcji mleczarskiej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani rolnicy, odbiorcy mleka		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.16.1. Przekwalifikowanie rolników na produkcję mleczarską - zadanie A.16.2. Wzrost jakości użytków zielonych - zadanie A.16.3. Wzrost pogłowia bydła mlecznego 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba gospodarstw o specjalizacji mleczarskiej - wielkość pogłowia bydła mlecznego - wzrost dochodów z produkcji mleczarskiej 		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe,		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.17.
Rozwój produkcji integrowanej		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Podwyższenie konkurencyjności i atrakcyjności lokalnych płodów rolnych poprzez ograniczenie zawartości szkodliwych dla zdrowia substancji		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani rolnicy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.17.1. Zainteresowanie rolników formą produkcji integrowanej - zadanie A.17.2. Dostarczenie zainteresowanym rolnikom wiedzy i umiejętności w zakresie produkcji integrowanej 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba rolników uczestniczących w programie - wykonana analiza zawartości substancji szkodliwych w lokalny płodach rolnych 		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.18.
Racjonalna gospodarka leśna		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie racjonalnej eksploatacji terenów leśnych przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, P.P. Lasy Państwowe, Nadleśnictwa		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie A.18.1. Zachowanie lasów jako elementów krajobrazu naturalnego – zadanie A.18.2. Prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z planami urzędzenia lasów – zadanie A.18.3. Udostępnianie i częściowe przystosowywanie lasów dla potrzeb rekreacyjno – wypoczynkowych – zadanie A.18.4. Wykonanie rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia zrehabilitowanych wyrobisk - powierzchnia lasów udostępniana dla celów rekreacyjno – wypoczynkowych - ilość pozyskiwanego surowca - liczba utworzonych miejsc pracy 		
Źródła finansowania zadań: Środki zainteresowanych podmiotów, pozabudżetowe środki pomocowe, środki P.P. „Lasy Państwowe”		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.19.
Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Wykorzystanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej na potrzeby gospodarki leśnej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: zainteresowani rolnicy, Zarząd Miejski		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - Zadanie A.19.1. Określenie terenów pod zalesienie - Zadanie A.19.2. Wykonanie nasadzeń 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba rolników uczestniczących w programie - powierzchnia obszarów zalesionych 		
Źródła finansowania zadań: środki zainteresowanych rolników, pozabudżetowe środki pomocowe, budżet państwa		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	A.20.
Aktywizacja Sokólskiego Centrum Biznesu	
Termin realizacji:	2000-2015
<p>Cel strategiczny A</p> <p>Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.</p>	
<p>Cel realizacji programu: Rozwój infrastruktury otoczenia biznesu i poprawa jakości usług na rzecz podmiotów gospodarczych</p>	
<p>Podmioty zaangażowane w realizację programu: Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego, lokalne podmioty gospodarcze</p>	
<p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadanie A.20.1. Przeprowadzenie badań potrzeb przedsiębiorców - zadanie A.20.2. Opracowanie koncepcji działania Centrum - zadanie A.20.3. Realizacja koncepcji 	
<p>Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba przedsiębiorstw korzystających z usług Centrum - wartość świadczonych usług 	
<p>Źródła finansowania zadań: środki PFRR, środki zainteresowanych podmiotów Gospodarczych, pozabudżetowe środki pomocowe</p>	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		A.21.
Racjonalna eksploatacja lokalnych złóż mineralnych		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny A		
Aktywizacja gospodarcza obszaru dla tworzenia nowych miejsc pracy oraz wzrostu dochodów mieszkańców i budżetu gminy.		
Cel realizacji programu: Zapewnienie efektywnej gospodarki zasobami mineralnymi na obszarze Gminy w celu wzrostu dochodów mieszkańców oraz zapewnienia ochrony środowiska przed degradacją		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, podmioty zajmujące się eksploatacją złóż		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie A.21.1. Podjęcie działań ochronnych dla terenów przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych – zadanie A.21.2. Rekultywacja wytypowanych terenów eksploatacji surowców mineralnych o kierunku rolnym 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - wskaźniki wydobycia surowców - liczba podmiotów eksploatujących złoża - ilość miejsc pracy utworzona przy eksploatacji złóż 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki podmiotów eksploatujących złoża, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	B.1.
Wyznaczenie i urządzenie szlaków turystycznych pieszych i rowerowych oraz pól biwakowych	
Termin realizacji:	2000-2015
Cel strategiczny B	
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców	
Cel realizacji programu: Promocja atrakcji turystycznych Gminy oraz przyciągnięcie turystów na teren Gminy	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski	
Zadania:	
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie B.1.1. Opracowanie koncepcji i wytyczenie szlaków - zadanie B.1.2. Opracowanie projektu technicznego - zadanie B.1.3. Uzyskanie zezwolenia na realizację przedsięwzięcia - zadanie B.1.4. Oznaczenie i budowa szlaków 	
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:	
<ul style="list-style-type: none"> - ilość i długość szlaków pieszych - ilość i długość szlaków konnych - ilość i długość szlaków rowerowych - liczba turystów korzystających z udostępnionych szlaków 	
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.2.
Poszerzenie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Wykreowanie na obszarze Gminy nowych wydarzeń kulturalnych i sportowych, dla kompletnego zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz promocji Gminy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie B.2.1. Wsparcie inicjatyw organizacji kolejnych edycji dotychczas odbywających się imprez - zadanie B.2.2. Nawiązanie kontaktu z zewnętrznymi instytucjami kulturalnymi w celu zachęcenia do współpracy z lokalnymi podmiotami i współorganizacji imprez na terenie Gminy 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba nowych wydarzeń kulturalnych i sportowych - liczba osób uczestniczących 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	B.3.
Rozwój bazy noclegowej	
Termin realizacji:	
Cel strategiczny B	
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców	
Cel realizacji programu: Modernizacja istniejących obiektów noclegowych i budowa nowej bazy noclegowej	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: inwestorzy prywatni	
Zadania:	
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie B.3.1. Przygotowanie w planie Miasta i Gminy terenów budowlanych pod budowę obiektów noclegowych. - zadanie B.3.2. Uzbrojenie terenów w infrastrukturę techniczną - zadanie B.3.3. Budowa układu komunikacyjnego 	
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki własne inwestorów, pozabudżetowe środki pomocowe	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	B.4.
<i>Rozwój bazy żywieniowo – gastronomicznej</i>	
Termin realizacji:	
Cel strategiczny B	
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców	
Cel realizacji programu: Rozszerzenie oferty turystycznej Gminy	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, inwestorzy prywatni	
Zadania:	
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie B.4.1. Przygotowanie oferty inwestycyjnej - zadanie B.4.2. Budowa infrastruktury technicznej - zadanie B.4.3. Modernizacja istniejącej bazy żywieniowo – gastronomicznej 	
Źródła finansowania zadań: inwestorzy prywatni	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.5.
Rozwój współpracy zagranicznej		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Pozyskanie zagranicznych partnerów w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć mających na celu transfer Know - How, rozwój partnerskich kontaktów oraz nawiązanie współpracy gospodarczej z zagranicznymi podmiotami gospodarczymi, samorządami i organizacjami społecznymi		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, partnerzy zagraniczni		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie B.5.1. Określenie profilu i przedmiotu potencjalnej współpracy oraz krajów pochodzenia partnerów – zadanie B.5.2. Przygotowanie i rozesłanie propozycji współpracy – zadanie B.5.3. Identyfikacja programów współfinansujących współpracę zagraniczną – zadanie B.5.4. Podpisanie porozumień o współpracy 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - podpisane porozumienia o współpracy - liczba wspólnych przedsięwzięć - liczba adresatów wspólnych działań 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, środki partnerów zagranicznych, środki zainteresowanych podmiotów gospodarczych		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.6.
Budowa sal gimnastycznych na terenie Gminy		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury na potrzeby prowadzenia zajęć sportowych w szkołach na terenie Gminy oraz organizacji form realizacji zainteresowań sportowych młodzieży i sposobów spędzania czasu wolnego.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Zarząd Powiatu Sokólskiego		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie B.6.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu – zadanie B.6.2. Opracowanie dokumentacji technicznej – zadanie B.6.3. Wydanie pozwolenia na budowę – zadanie B.6.4. Przeprowadzenie przetargu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obiektu - liczba osób korzystających z obiektu 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki UKFiS, budżet Powiatu Sokólskiego		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.7.
Utworzenie Domu Opieki Społecznej		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Roztoczenie opieki nad osobami starymi, samotnymi oraz potrzebującymi schronienia i pomocy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Zarząd Powiatu Sokólskiego		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie B.7.1. Przygotowanie infrastruktury lokalowej pod funkcjonowanie Domu Opieki - zadanie B.7.2. Zatrudnienie personelu - zadanie B.7.3. Przyjęcie pierwszych mieszkańców 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obiektu - liczba pensjonariuszy - roczne budżety 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, budżet Powiatu Sokólskiego		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.8.
Rozwój form kształcenia mieszkańców		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Zapewnienie atrakcyjnej i zdywersyfikowanej oferty edukacyjnej odpowiadającej aspiracjom mieszkańców oraz wymogom nowoczesnej rzeczywistości		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: organizacje pozarządowe, instytucje edukacji, Zarząd Miejski, Zarząd Powiatu Sokólskiego		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie B.8.1. Określenie potrzeb edukacyjnych – zadanie B.8.2. Przygotowanie oferty edukacyjnej – zadanie B.8.3. Skierowanie oferty do mieszkańców – zadanie B.8.4. Monitoring 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - ilość uczestników zajęć - liczba zrealizowanych godzin szkoleniowych - wyniki ankiet przeprowadzonych wśród odbiorców szkoleń 		
Źródła finansowania zadań: budżet państwa, budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, budżet Powiatu Sokólskiego		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	B.9.
Rozwój kapitału społecznego	
Termin realizacji:	2000-2015
Cel strategiczny B	
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców	
Cel realizacji programu: Poprawa konkurencyjności obszaru dzięki zacieśnieniu więzi międzyludzkich oraz rozwojowi form współpracy w gospodarce lokalnej	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: instytucje edukacyjno – szkoleniowe, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, związki wyznaniowe, Zarząd Miejski,	
Zadania: <ul style="list-style-type: none"> – zadanie B.9.1. Opracowanie programu wsparcia kapitału społecznego – zadanie B.9.2. Pozyskanie środków finansowych – zadanie B.9.3. Wdrożenie programu 	
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu: <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych programem - wyniki badań grupy docelowej 	
Źródła finansowania zadań: środki sektora pozarządowego, budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.10.
Zagospodarowanie zalewu w Sokółce		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru i rozwój infrastruktury turystycznej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, inwestorzy prywatni		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie B.10.1. Opracowanie koncepcji zagospodarowania zalewu - zadanie B.10.2. Realizacja prac przygotowawczych - zadanie B.10.3. Realizacja koncepcji 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - ilość użytkowników zalewu - liczba turystów korzystających z infrastruktury - wielkość obrotów finansowych 		
Źródła finansowania zadań: środki inwestorów prywatnych, budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.11.
Modernizacja stadionu i kompleksu małych boisk		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie B.11.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu – zadanie B.11.2. Opracowanie dokumentacji technicznej – zadanie B.11.3. Wydanie pozwolenia na budowę – zadanie B.11.4. Przeprowadzenie przetargu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z obiektu - liczba utworzonych miejsc pracy - liczba imprez odbywających się na obiekcie 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, zewnętrzne środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.12.
Rozwój sektora pozarządowego		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Wsparcie angażowania się mieszkańców w działalność społeczną na rzecz reprezentacji i obrony wspólnych interesów oraz krzewienia pozytywnych wartości społecznych		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: organizacje pozarządowe, mieszkańcy,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie B.12.1. Popularyzacja form działalności pozarządowej i wolontariatu – zadanie B.12.2. Dotarcie do potencjalnych uczestników – zadanie B.12.3. Tworzenie nowych organizacji 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zaangażowanych w działalność pozarządową - liczba powstałych organizacji pozarządowych 		
Źródła finansowania zadań: środki mieszkańców, sponsorzy, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.13.
Wsparcie samoorganizowania się młodzieży		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Rozwój form aktywizacji młodzieży, zainteresowania życiem społecznym oraz organizacji czasu wolnego		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: rodzice, młodzież, organizacje młodzieżowe, związki wyznaniowe		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie B.13.1. Identyfikacja potrzeb młodzieży oraz istniejących grup nieformalnych – zadanie B.13.2. Stworzenie oferty skierowanej do grup młodzieży niezrzeszonej – zadanie B.13.3. Promocja organizacji młodzieżowych i form zrzeszania się młodzieży 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczebność grupy docelowej - liczba organizacji młodzieżowych zaangażowanych w programie - wzrost liczby młodzież działającej w organizacjach młodzieżowych 		
Źródła finansowania zadań: środki sponsorów, środki organizacji młodzieżowych, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.14.
Rozwój Sokólskiego Funduszu Lokalnego		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Rozszerzenie działalności Funduszu na nowe dziedziny dla pełniejszego wsparcia aktywności i promowania osobistych osiągnięć mieszkańców		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, mieszkańcy, sponsorzy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie B.14.1. Pozyskanie dodatkowych środków finansowych - zadanie B.14.2. Określenie zakresu i form działalności Funduszu - zadanie B.14.3. Promocja Funduszu - zadanie B.14.4. Realizacja działalności programowej 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych działaniami Funduszu - budżet Funduszu 		
Źródła finansowania zadań: środki sponsorów, budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.15.
Ochrona walorów ekologicznych środowiska naturalnego		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy oraz ochrona i wzbogacanie jego walorów ekologicznych i wartości użytkowych.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie B.15.1. Ochrona wód powierzchniowych – zadanie B.15.2. Ochrona powietrza atmosferycznego – zadanie B.15.3. Ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi – zadanie B.15.4. Ograniczenie hałasu – zasadnie. Ochrona zieleni i krajobrazu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - klasa czystości wód - poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego - długość sieci oraz ilość przyłączy kanalizacji sanitarnej - poziom hałasu 		
Źródła finansowania zadań: Budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		B.16.
Rozwój systemów prawnie chronionych		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny B		
Poprawa dostępności do instytucji infrastruktury społecznej oraz tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju osobistego mieszkańców		
Cel realizacji programu: Objęcie prawną ochroną zagrożonych terenów o wysokich walorach przyrodniczych		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Konserwator Przyrody		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie B.16.1. Utrzymanie dotychczasowych form ochrony prawnej na wyznaczonych terenach i obiektach - zadanie B.16.2. Opracowanie dla terenów chronionych planów ochrony. - zadanie B.16.3. Nadanie rangi pomnika przyrody obiektom przyrodniczym zgłaszanym i spełniającym kryteria pomników. 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba wykonanych planów ochrony - powierzchnia nowych terenów chronionych 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	C.1.
Budowa obwodnicy Miasta	
Termin realizacji:	2000-2015
Cel strategiczny C	
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej	
Cel realizacji programu: Odciążenie systemu komunikacyjnego Miasta poprzez skierowanie ruchu tranzytowego poza terenem zurbanizowanym	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Powiatowy Zarząd Dróg w Sokółce, Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych	
Zadania:	
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.1.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu - zadanie C.1.2. Opracowanie dokumentacji technicznej - zadanie C.1.3. Wydanie pozwolenia na budowę - zadanie C.1.4. Przeprowadzenie przetargu 	
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:	
<ul style="list-style-type: none"> - ilość kilometrów zmodernizowanej nawierzchni - czas przejazdu - natężenie ruchu - średnia prędkość - wzrost bezpieczeństwa podróży 	
Źródła finansowania zadań: budżet Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych, pozabudżetowe środki pomocowe, budżet Gminy	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.2.
Modernizacja dróg, na których Gmina nie jest zarządcą		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Zapewnienie dostępności i spójności komunikacyjnej Gminy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Powiatowy Zarząd Dróg w Sokółce, Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych, Wojewódzki Zarząd Dróg		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.2.1. Określenie potrzeb - zadanie C.2.2. Opracowanie harmonogramu inwestycji - zadanie C.2.3. Wdrożenie harmonogramu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - ilość kilometrów zmodernizowanej nawierzchni - czas przejazdu - natężenie ruchu - średnia prędkość - wzrost bezpieczeństwa podróży 		
Źródła finansowania zadań: budżet Województwa Podlaskiego, budżet Starostwa Powiatowego, pozabudżetowe środki pomocowe, budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.3.
Modernizacja dróg miejskich		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Zapewnienie dostępności i spójności komunikacyjnej Gminy oraz poprawa warunków jazdy i bezpieczeństwa ruchu drogowego.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.3.1. Określenie potrzeb - zadanie C.3.2. Opracowanie harmonogramu inwestycji - zadanie C.3.3. Wdrożenie harmonogramu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - ilość kilometrów zmodernizowanej nawierzchni - czas przejazdu - natężenie ruchu - średnia prędkość - wzrost bezpieczeństwa podróży 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.4.
Modernizacja dróg gminnych pozamiejskich		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Zapewnienie dostępności i spójności komunikacyjnej Gminy oraz poprawa warunków jazdy i bezpieczeństwa ruchu drogowego.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.4.1. Określenie potrzeb - zadanie C.4.2. Opracowanie harmonogramu inwestycji - zadanie C.4.3. Wdrożenie harmonogramu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - ilość kilometrów zmodernizowanej nawierzchni - czas przejazdu - natężenie ruchu - średnia prędkość - wzrost bezpieczeństwa podróży 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.5.
Budowa wiaduktu nad torami kolejowymi		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Zapewnienie dostępności i spójności komunikacyjnej Miasta na odcinku ul. Warszawska – ul. M.C. Skłodowskiej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.5.1. Wykonanie dokumentacji technicznej - zadanie C.5.2. Wydanie pozwolenia na budowę - zadanie C.5.3. Przeprowadzenie przetargu - zadanie C.5.4. Realizacja inwestycji 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - parametry techniczne wiaduktu - czas przejazdu - natężenie ruchu - wskaźnik ESS 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	C.6.
Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Mieście	
Termin realizacji:	2000-2015
Cel strategiczny C	
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej	
Cel realizacji programu: Zapewnienie kontroli nad gospodarką ściekową, ochrona środowiska naturalnego, poprawa warunków życia mieszkańców	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, mieszkańcy	
Zadania: <ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.6.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu - zadanie C.6.2. Opracowanie dokumentacji technicznej - zadanie C.6.3. Wydanie pozwolenia na budowę - zadanie C.6.4. Przeprowadzenie przetargu 	
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu: <ul style="list-style-type: none"> - Długość sieci kanalizacyjnej - ilość przyłączy - liczba ludności zamieszkałej na terenie realizacji programu - wartość uzbrojonych działek - ilość ścieków bytowych odprowadzanych przez sieć kanalizacyjną 	
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, wpłaty mieszkańców, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	C.7.
Budowa kanalizacji sanitarnej w zabudowie zwartej na obszarach wiejskich	
Termin realizacji:	2000-2015
Cel strategiczny C	
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej	
Cel realizacji programu: Zapewnienie kontroli nad gospodarką ściekową, ochrona środowiska naturalnego, poprawa warunków życia mieszkańców	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, mieszkańcy	
Zadania:	
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.7.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu - zadanie C.7.2. Opracowanie dokumentacji technicznej - zadanie C.7.3. Wydanie pozwolenia na budowę - zadanie C.7.4. Przeprowadzenie przetargu 	
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:	
<ul style="list-style-type: none"> - długość sieci kanalizacyjnej - ilość przyłączy - liczba ludności zamieszkałej na terenie realizacji programu - wartość uzbrojonych działek - ilość ścieków bytowych odprowadzanych poprzez sieć kanalizacyjną 	
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, wpłaty mieszkańców, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.8.
Budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków we wsiach, w których nie jest przewidziana budowa kanalizacji sanitarnej		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Zapewnienie kontroli nad gospodarką ściekową, ochrona środowiska naturalnego, poprawa warunków życia mieszkańców		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, mieszkańcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.8.1. Określenie potrzeb - zadanie C.8.2. Opracowanie harmonogramu inwestycji - zadanie C.8.3. Wdrożenie harmonogramu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wybudowanych oczyszczalni - liczba ludności zamieszkałej na terenie realizacji programu - wartość uzbrojonych nieruchomości - ilość ścieków bytowych odprowadzanych przez sieć kanalizacyjną 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, wpłaty mieszkańców, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	C.9.
Budowa stacji uzdatniania wody w Sokółce	
Termin realizacji:	2000-2015
Cel strategiczny C	
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej	
Cel realizacji programu: Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostaw wody o jakości spełniającej odpowiednie normy i w ilości zaspokajającej potrzeby w tym zakresie.	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, MPWiK Sp. z o.o., mieszkańcy	
Zadania:	
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.9.1 Opracowanie dokumentacji technicznej - zadanie C.9.2 Uzyskanie pozwolenia na budowę - zadanie C.9.3 Przeprowadzenie przetargu 	
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:	
<ul style="list-style-type: none"> - zużycie wody - wpływy z opłat za wodę - wskaźniki jakości wody - liczba gospodarstw domowych korzystających ze stacji 	
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, wpłaty mieszkańców	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.10.
Budowa wodociągów na obszarach wiejskich		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostaw wody o jakości spełniającej odpowiednie normy i w ilości zaspokajającej potrzeby w tym zakresie.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, mieszkańcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.10.1 Opracowanie dokumentacji technicznej - zadanie C.10.2 Uzyskanie pozwolenia na budowę - zadanie C.10.3 Przeprowadzenie przetargu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - zużycie wody - wpływy z opłat za wodę - ilość przyłączy - długość sieci wodociągowej - liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, wpłaty mieszkańców		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	C.11.
<i>Gminny system gospodarki odpadami</i>	
Termin realizacji:	2000-2015
Cel strategiczny C	
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej	
Cel realizacji programu: Dostosowanie lokalnej gospodarki odpadami do rosnących wymogów i standardów w tym zakresie	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, mieszkańcy	
Zadania:	
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.11.1. Promocja systemu selektywnej zbiórki odpadów wśród mieszkańców Gminy - zadanie C.11.2. Zwiększenie zakresu zbiórki odpadów - zadanie C.11.3. Zabezpieczenie niezbędnej infrastruktury dla wdrożenia systemu 	
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:	
<ul style="list-style-type: none"> - ilość segregowanych odpadów - ilość gospodarstw domowych uczestniczących w programie - liczba kontenerów użytkowanych do selektywnej zbiórki odpadów 	
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, fundusze ochrony środowiska, pozabudżetowe środki pomocowe	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.12.
Modernizacja sieci energetycznych		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru poprzez zapewnienie zaopatrzenia w energię elektryczną oraz stabilnego napięcia prądu o jakości spełniającej obowiązujące normy i potrzeby w tym zakresie.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Zakład Energetyczny.		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie C.12.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu – zadanie C.12.2. Opracowanie dokumentacji technicznej – zadanie C.12.3. Wydanie pozwolenia na budowę – zadanie C.12.4. Przeprowadzenie przetargu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba przerw w dostawach energii elektrycznej - liczba osób zamieszkałych na obszarze realizacji programu 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, Zakład Energetyczny w Białymstoku		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.13.
Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Poprawa jakości oświetlenia ulic na obszarach zabudowanych Gminy oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Zakład Energetyczny, Wojewoda Podlaski.		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.13.1 Uzgodnienie warunków realizacji inwestycji z administratorem sieci - zadanie C.13.2 Wykonanie dokumentacji technicznej - zadanie C.13.3 Realizacja inwestycji 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - zużycie energii elektrycznej - wysokość opłat za energię elektryczną - czas działania oświetlenia - ilość zmodernizowanych źródeł światła 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, budżet państwa,		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.14.
Gazyfikacja Gminy		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Zapewnienie mieszkańcom obszaru ekologicznego paliwa do celów grzewczych w ilości zaspokajającej zmieniające się potrzeby w tym zakresie oraz poprawa warunków życia mieszkańców.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Zakład Gazowniczy w Białymstoku.		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> – zadanie C.14.1. Opracowanie dokumentacji technicznej – zadanie C.14.2. Wydanie pozwolenia na budowę – zadanie C.14.3. Przeprowadzenie przetargu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - ilość kilometrów sieci rozdzielczej - ilość połączeń do domów mieszkalnych - liczba odbiorców gazu - liczba osób zamieszkałych na obszarze realizacji projektu - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń środowiska 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, fundusze ochrony środowiska		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.15.
Rozwój budownictwa komunalnego		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Zapewnienie godziwych warunków mieszkaniowych najbardziej potrzebującym członkom społeczności lokalnej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, środowiska lokalne		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.15.1. Weryfikacja zgodności z miejscowym planem zagospodarowania terenu - zadanie C.15.2. Opracowanie dokumentacji technicznej - zadanie C.15.3. Wydanie pozwolenia na budowę - zadanie C.15.4. Przeprowadzenie przetargu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - kubatura obiektów - liczba mieszkań - powierzchnia mieszkań komunalnych - liczba mieszkańców 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, środki osób zainteresowanych		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		C.16.
Likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny C		
Poprawa warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez rozwój infrastruktury technicznej		
Cel realizacji programu: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dogodnego dostępu do obiektów publicznych oraz bezkolizyjnego poruszania się po obszarze Gminy.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy.		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie C.16.1. Określenie zakresu koniecznych prac - zadanie C.16.2. Ustalenie harmonogramu działań - zadanie C.16.3. Realizacja programu 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba dostosowanych obiektów - liczba osób niepełnosprawnych korzystających z udogodnień 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe, środki PFRON		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.1.
Pozyskanie funduszy pomocowych		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny D		
Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych		
Cel realizacji programu: Podwyższenie dochodów Gminy poprzez pozyskanie środków finansowych z bezzwrotnych źródeł finansowania, ze szczególnym uwzględnieniem środków przedakcesyjnych i pomocowych Unii Europejskiej		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, zewnętrznii eksperci		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie D.1.1. Zebranie informacji na temat dostępnych źródeł finansowania - zadanie D.1.2. Wybór inwestycji do współfinansowania ze środków pomocowych - zadanie D.1.3. Wykonanie dokumentacji technicznej - zadanie D.1.4. Opracowanie studiów wykonalności inwestycji i innych niezbędnych analiz - zadanie D.1.5. Zabezpieczenie środków finansowych jako wkładu własnego - zadania D.1.6. Złożenie wniosków wraz z dokumentacją 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - bank projektów do współfinansowania - przygotowana dokumentacja - ilość złożonych wniosków - wysokość pozyskanych środków 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	D.2.
Wieloletni Program Inwestycyjny	
Termin realizacji:	2000-2015
<p>Cel strategiczny D</p> <p>Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych</p>	
<p>Cel realizacji programu: Kreowanie rozwoju Gminy poprzez uporządkowaną politykę inwestycyjną.</p>	
<p>Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski,</p>	
<p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadanie D.2.1. Wybór generalnych priorytetów inwestycyjnych na okres następnych 6 lat - zadanie D.2.2. Analiza finansowa realizacji programowanych inwestycji - zadanie D.2.3. Opracowanie Wieloletniego Programu Inwestycyjnego - zadanie D.2.4. Przygotowanie i uchwalenie załącznika do budżetu Gminy w trybie Art. 110 Ustawy o finansach publicznych 	
<p>Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość przygotowanych inwestycji - wykonane analizy projektowanych inwestycji - przygotowany i przyjęty przez Radę Miejską załącznik do budżetu Gminy 	
<p>Źródła finansowania zadań: budżet Gminy</p>	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.3.
Budżet zadaniowy		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny D		
Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych		
Cel realizacji programu: Podwyższenie jakości świadczonych usług komunalnych poprzez określenie rzeczywistych kosztów funkcjonowania służb publicznych oraz wykonywanych przez nie zadań oraz przy zastosowaniu systemu ocen według kryteriów efektywności i rentowności		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski,		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie D.3.1. Wybór priorytetów działalności - zadanie D.3.2. Określenie działań - zadanie D.3.3. Dobór metod realizacji - zadanie D.3.4. Analiza kosztów i korzyści - zadanie D.3.5. Opracowanie dokumentu budżetowego 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - opracowany dokument budżetowy - wdrożone procedury 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY	D.4.
Wdrożenie metod zarządzania jakością	
Termin realizacji:	2000-2015
Cel strategiczny D	
Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych	
Cel realizacji programu: Podwyższenie jakości i zapewnienie efektywności ekonomicznej świadczonych usług komunalnych	
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski	
Zadania:	
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie D.4.1. Przeprowadzenie analizy procesu pracy i jakości funkcjonowania Urzędu Miejskiego - zadanie D.4.2. Przygotowanie planów zmian - zadanie D.4.3. Wdrożenie programu zapewnienia jakości zarządzania - zadanie D.4.4. Ocena i monitoring efektów - zadanie D.4.5. Podjęcie działań korygujących 	
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:	
<ul style="list-style-type: none"> - wdrożone procedury - stworzone dokumenty 	
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe	

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.5.
Racjonalizacja siatki szkół		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny D		
Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych		
Cel realizacji programu: Dostosowanie gminnej siatki szkół do zmieniających się uwarunkowań demograficznych oraz możliwości finansowych Gminy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie D.5.1. Przeprowadzenie analizy demograficznej w zakresie liczebności przyszłych roczników szkolnych - zadanie D.5.2. Analiza finansowa kosztów funkcjonowania i źródeł finansowania szkół na terenie Gminy - zadanie D.5.3. Przeprowadzenie konsultacji ze środowiskiem nauczycielskim i mieszkańcami Gminy - zadanie D.5.4. Wdrożenie wypracowanych rozwiązań 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczniów w poszczególnych szkołach - koszty utrzymania szkół - struktura źródeł finansowania szkół 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.6.
Zintegrowane systemy wodociągowe		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny D		
Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych		
Cel realizacji programu: Poprawa efektywności gospodarowania zasobami wody i sieciami wodociągowymi		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, sąsiednie samorządy, inwestorzy prywatni		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie D.6.1 Opracowanie koncepcji - zadanie D.6.2 Pozyskanie partnerów - zadanie D.6.3 Realizacja koncepcji 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - długość zarządzanej sieci wodociągowej - zużycie wody - wpływy z opłat za wodę 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, budżety sąsiednich samorządów, pozabudżetowe środki pomocowe, środki inwestorów prywatnych		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.7.
Estetyzacja Miasta		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny D		
Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych		
Cel realizacji programu: Podniesienie walorów historycznych i estetycznych Gminy		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie D.7.1. Opracowanie programu - zadanie D.7.2. Wykonanie szczegółowych rozwiązań projektowych - zadanie D.7.3. Realizacja projektów szczegółowych 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych inwestycji 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe,		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.8.
Opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków.		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny D		
Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych		
Cel realizacji programu: Zachowanie i poprawa stanu lokalnych atrakcji turystycznych i kulturowych		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie D.8.1. Wprowadzanie zaleceń chroniących obiekty o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - zadanie D.8.2. Podjęcie ścisłej współpracy ze służbami ochrony zabytków i archeologicznymi - zadanie D.8.3. Zapewnienie właściwego użytkowania obiektów zagrożonych 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba i zakres sformułowanych zaleceń - liczba obiektów objętych ochroną 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, pozabudżetowe środki pomocowe,		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.9.
Wzmocnienie sił porządkowych		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny D		
Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych		
Cel realizacji programu: Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i osób przebywających na terenie Gminy.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, Komenda powiatowa Policji, Zarząd Powiatu Sokólskiego		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie D.9.1. Dopuszaenie lokalnej policji - zadanie D.9.2. Wzrost liczby policjantów 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba policjantów na terenie Gminy - liczba patroli policyjnych na dobę - przygotowany i przyjęty przez Radę Miejską załącznik do budżetu Gminy 		
Źródła finansowania zadań: budżet MSWiA, budżet Powiatu Sokólskiego, budżet Gminy		

STRATEGICZNY PROGRAM GOSPODARCZY		D.10.
Polityka promocyjna Gminy		
Termin realizacji:	2000-2015	
Cel strategiczny D		
Sprawne zarządzanie gminą dla zapewnienia wysokiej jakości usług komunalnych		
Cel realizacji programu: Intensyfikacja i wzrost efektywności działań promocyjnych Gminy.		
Podmioty zaangażowane w realizację programu: Zarząd Miejski, przedsiębiorcy		
Zadania:		
<ul style="list-style-type: none"> - zadanie D.10.1. Analiza dotychczasowych działań promocyjnych Gminy. - zadanie D.10.2. Opracowanie oferty promocyjnej Gminy. - zadanie D.10.3. Określenie adresatów przekazu promocyjnego. - zadanie D.10.4. Ustalenie wskaźników pomiaru skuteczności działań promocyjnych - zadanie D.10.5. Wdrożenie programu promocji Gminy 		
Wskaźniki i rezultaty realizacji programu:		
<ul style="list-style-type: none"> - raport o działaniach i możliwościach promocyjnych Gminy - oferta promocyjna - lista adresatów przekazu - zidentyfikowane wskaźniki pomiaru skuteczności działań promocyjnych 		
Źródła finansowania zadań: budżet Gminy, środki lokalnych podmiotów gospodarczych		

Część V

WDRAŻANIE I MONITORING STRATEGII

1. WDROŻENIE STRATEGII

Organem odpowiedzialnym za realizację polityki władz Gminy na poziomie operacyjnym jest Zarząd Miejski, na którym spoczywa bezpośrednio zarządzanie bieżącymi sprawami Gminy. Nie może być inaczej w przypadku wdrożenia niniejszej Strategii i to właśnie w gestii Zarządu powinna spoczywać inicjatywa i właściwa kompetencja w zakresie realizacji i/lub nadzoru nad implementacją poszczególnych Strategicznych Programów Gospodarczych. Ponieważ to właśnie poprzez ich wdrożenie osiągnięte mają zostać poszczególne - zidentyfikowane w Części III - cele strategiczne rozwoju Gminy, którym przyporządkowano opracowane programy.

Generalna kompetencja Zarządu w zakresie ogólnej koordynacji wdrożenia zapisów niniejszej Strategii musi być wsparta czynnym udziałem Rady Miejskiej, w ramach przygotowywania i uchwalania kolejnych budżetów rocznych. To właśnie przewidziane w budżecie nakłady na finansowanie poszczególnych przedsięwzięć decydują o realizacji zapisów przyjętych programów operacyjnych. Na etapie planowania przyszłych wydatków inwestycyjnych będzie dokonywał się wybór konkretnych inwestycji oraz bezpośrednia hierarchizacja i czasowa harmonizacja poszczególnych działań.

Władze Gminy działają w oparciu o aparat administracyjny Urzędu Miejskiego. Należy dołożyć starań, aby poprzez budowanie świadomości oraz przygotowanie personelu wytworzyć pozytywne postawy pracowników wobec przeprowadzenia koniecznych dla wdrożenia Strategii zmian. Działalność każdej z jednostek organizacyjnych Urzędu będzie musiała być prowadzona pod kątem realizacji konkretnych – powiązanych z jej zakresem obowiązków – zapisów Strategii i efekty jej prac powinny być, między innymi, oceniane w kontekście realizacji niniejszego Planu Strategicznego.

W strukturze Urzędu Miejskiego powinno istnieć stanowisko pracy odpowiedzialne na sprawy koordynowania prac Urzędu w zakresie wdrażania Strategii Rozwoju Gminy. Ze względu na bliski charakter funkcjonalny i zakres przedmiotowy obowiązków, obowiązek ten powinna pełnić osoba Sekretarza Gminy, którą organizacyjnie powinien wspierać Wydział Organizacyjny.

Dla wdrożenia Strategii ważne jest także przyswojenie instrumentarium narzędzi wspierających działania operacyjne. Są to instrumenty zarządzania na poziomie taktycznym, czyli o horyzoncie czasowym dłuższym niż okres jednego roku budżetowego, do których należą Wieloletnie Plany Inwestycyjne oraz trzyletnie programy gospodarcze przewidziane Ustawą o finansach publicznych.

W sytuacji gdy brak jest kompleksowego uregulowania systemu dochodów samorządowych i w obliczu wyraźnego spadku wysokości subwencji z Budżetu Państwa należy położyć nacisk na efektywność wydatków inwestycyjnych oraz poszukiwanie alternatywnych źródeł finansowania, jak Fundusze Przedakcesyjne, czy później – Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej. Dla pełnej realizacji Strategicznych Programów Gospodarczych oraz racjonalizacji wydatków inwestycyjnych korzystne byłoby uzupełnienie rocznego budżetu operacyjnego dokumentem pokrewnym, to jest budżetem w układzie zadaniowym.

2. MONITORING

Monitoring jest procesem zbierania, przetwarzania i analizy danych na temat zakresu realizacji celów programu. Dla monitoringu stopnia realizacji Strategii ważne jest stworzenie systemu wskaźników, dzięki któremu możliwe byłoby zmierzenie zakresu realizacji strategicznych priorytetów rozwoju Gminy.

Ze względu na fakt, iż osiągnięcie celów strategicznych ma nastąpić w wyniku wdrożenia Strategicznych Programów Gospodarczych, każdy z nich zawiera indywidualnie zidentyfikowane rezultaty i mierniki efektów realizacji Programu. To właśnie te wskaźniki będą podstawą do ilościowego i jakościowego monitoringu realizacji Strategii.

3. POWIĄZANIE STRATEGICZNYCH PROGRAMÓW GOSPODARCZYCH ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

W kontekście ubiegania się Polski o członkostwo we Wspólnocie Europejskiej oraz kształtującej się polityki regionalnej, generalnego

znaczenia nabiera powiązanie treści Strategii Rozwoju Gminy z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego.

Cele strategiczne rozwoju i Strategiczne Programy Gospodarcze Miasta i Gminy Sokółka pozostają w zgodności ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego.

Przyszłe członkostwo Polski we Wspólnocie Europejskiej stawia przed władzami lokalnymi nowe wyzwanie, którym jest współkreowanie i uczestnictwo w polityce regionalnej Unii Europejskiej. To właśnie samorzady lokalne są głównymi beneficjentami interwencji realizowanych w ramach Funduszy Strukturalnych. Niniejszy dokument stanowi także przygotowanie do korzystania ze ich środków. To właśnie poprzez dokonanie analizy sytuacji Gminy oraz określenie strategicznych celów rozwoju i przyporządkowanie ich realizacji strategicznych programów gospodarczych dostarcza władzom lokalnym narzędzi do pozyskiwania środków pomocowych.

4. KONTEKST FUNDUSZY POMOCOWYCH

Zasada programowania funduszy strukturalnych oraz przedakcesyjnych Unii Europejskiej opiera kryteria ich interwencji oraz alokacji środków na wieloletnich programach rozwoju. Podstawową jednostką wsparcia jest projekt, który otrzymuje współfinansowanie ze środków donatora. Projekt można zdefiniować jako zespół działań, realizowanych w logicznej kolejności dla osiągnięcia określonych celów. Takim projektem może być modernizacja gminnej infrastruktury, czy też szkolenie określonych grup osób. Zapóźnienie cywilizacyjne oraz ogromne dysproporcje rozwojowe Polski w porównaniu z krajami Wspólnoty powodują, że potrzeby w zakresie realizacji projektów dotyczących podstawowej infrastruktury gminnej przez długi okres czasu nie zostaną w całości zaspokojone.

Konstrukcja i metodologia opracowania niniejszej Strategii Rozwoju koresponduje z logiką wniosków aplikacyjnych oraz dostarcza materiał do analizy projektów w kontekście szerszych celów i polityk. Natomiast kluczową kwestią jest odpowiedni wybór inwestycji do współfinansowania i wykazanie jej

znaczenia dla gospodarki lokalnej oraz właściwie opracowana koncepcja projektu. I właśnie tutaj ukazuje się kolejna zaleta wdrożenia planowania strategicznego. To w jego wyniku otrzymujemy listę programów i zadań ważnych ze względu na realizację głównych celów rozwoju gminy. Tym samym nie ma już trudności z ich uzasadnieniem, nawet w przypadku nagłego i nieoczekiwanego pojawienia się programu pomocowego, ponieważ założony w strategii system wdrażania poszczególnych programów znajduje odzwierciedlenie w kolejnych budżetach gminy. W tej sytuacji każda z przewidzianych do realizacji w danym roku budżetowym inwestycji, jest głęboko przemyślana i przygotowana, a co ważniejsze - będąc wynikiem społecznego konsensusu – nie jest już przedmiotem targów i negocjacji w trakcie projektowania budżetu, a wynika bezpośrednio z założeń realizacji strategii rozwoju gminy.

Wymagany w programach pomocowych od wnioskodawców opis tła projektu może zostać z powodzeniem zaczerpnięty z treści Części I strategii, to jest Diagnozy, która zawiera niezbędne dane statystyczne w ujęciu historycznym, tak bardzo przydatne przy określaniu bazowych wskaźników monitoringu i ewaluacji projektu. Przygotowania fiszka projektowa dla Programu Phare 2001 w części opisowej wymaga przedstawienia sytuacji obszaru oraz kluczowych uwarunkowań rozwojowych, w tym szans i zagrożeń, których analiza jest koniecznym etapem prac nad każdą strategią rozwoju. Wyniki analizy SWOT są również przydatne przy wypełnianiu Matrycy Planowania Logicznego projektu (tzw. Log Frame), która między innymi wymaga określenia dla projektu założeń i ryzyka jego realizacji, a takowe zostały już przecież zidentyfikowane na etapie analizy uwarunkowań rozwojowych gminy. W Matrycy Log Frame należy również określić cele ogólne i bezpośrednie projektu, które przecież w oczywisty sposób wynikają z opracowanej strategii rozwoju. Jeżeli dany projekt jest w niej uwzględniony, to jednoznacznie wskazuje na ścisłe jego powiązanie z konkretnymi, zidentyfikowanymi dla gminy celami strategicznymi i taktycznym.

Bardzo istotnym zadaniem jest określenie i odróżnienie od siebie kategorii rezultatów, produktów i oddziaływania projektu, a także przyporządkowanie im

określonych wskaźników. Kwestia ta dotyczy już poziomu operacyjnego wdrażania strategii, to jest programów realizacyjnych. To właśnie na etapie przygotowywania strategicznych programów gospodarczych i dokonywania ich selekcji należy przeprowadzać analizy ich społeczno – ekonomicznych kosztów oraz korzyści. Wyniki takiej analizy prezentują konkretne efekty danej inwestycji dla gospodarki lokalnej i wyrażone liczbowo będą stanowiły mierniki oceny realizacji celów określonego projektu. Te właśnie mierniki są później podstawą oceny, czy realizacja projektu przebiega prawidłowo, czyli monitoringu projektu. Wdrażanie strategii również musi być monitorowane w celu zapewnienia realizacji wszystkich priorytetów i harmonogramów zadań oraz wykrycia ewentualnych nieprawidłowości procesu. Dlatego każde zadanie czy program gospodarczy zawiera w swojej treści kwantyfikowane wskaźniki pomiaru postępu wdrożenia.

Pojęcie projektu i programu pojawiło się w nomenklaturze funduszy pomocowych z języka nauki i praktyki zarządzania, a zwłaszcza jednej z jego funkcji, to jest planowania. Program i projekt są przykładami tzw. planów jednorazowych, stosowanych w przypadku pojedynczych inwestycji, czy większych przedsięwzięć o niepowtarzalnym charakterze. Mają one także szczególne zastosowanie w procesie zarządzania strategicznego, poprzez oparcie na nich systemu realizacji strategii. Podejmując decyzję o wdrożeniu metod planowania i zarządzania strategicznego gminą, należy pamiętać, że jego koniecznym elementem będzie planowanie i programowanie taktyczne i operacyjne.